

KARYS

1974
RUGPIŪTIS-RUGSĒJIS
Nr. 7

KARYS

1974
Nr. 7 (1504)

Redaktorius
ZIGMAS RAULINAITIS

Administratorius
LEONAS BILERIS

Redaktoriaus pavaduotojas
JONAS RŪTENIS

Atskirus skyrius redaguoja:

S. KAUNELIENĖ
"TREMTIES TRIMITAS"

BALYS BRAZDZIONIS
"Lietuviai Kariai Laisvajam
Pasaulyje"
BRONIUS BALCIŪNAS
"Karinės žinios"

Leidžia:
L.V.S. RAMOVĖ N.Y. SKYRIUS

TURINYS

L. Tamošaičio nuotr. — Birželio 9 d., New Yorke, Šaulių šventės metu "Simo Kudirkos" kp. vėliava ir Šaulių Žvaigždės ordenai išnešti scenon. Iš k.: Ninutė, Auksutė ir Laimutė Jankauskaitės; prie vėliavos šauliai Stasys Nutautas, Juozas Vilpišauskas ir Petras Bručas viršelis

Z. Raulinaitis — Jotvingiai pietiniame fronte 241

P. Jurgėla — Tau, Jaunoji Lietuva 246

Plk. A. Andriušaitis — Rojus ir Exodus 251

TREMTIES TRIMITAS 260

LIETUVIAI KARIAI LAISVAJAME PASAULYJE 272

KARINĖS ŽINIOS 273

KRONIKA 274

ATSTOVAI:

Baltimore — M. ŠIMKUS, Chicago — J. STANKŪNAS, Cleveland — F. EIDIMTAS, Los Angeles — O. ŽADVYDAS, Australia — V. ŠALKŪNAS

PLATINTOJAI

JUNGTINĖSE AMERIKOS VALSTYBĖSE

BOSTON, MASS. — S. J. Minkus
CHICAGO, ILL. —
"Gifts International", "Parama"
DETROIT, MICH. — V. Perminas,
Čižauskas

OMAHA, NEBR. — J. Kantanavičius
WOODHAVEN, N.Y. — "Romuva"
WATERBURY, CONN. — "Spauda"

KANADOJE

TORONTO, ONT. — Augustinas Kuo-
las, P. Misevičius

MONTREAL, QUE. — "Parish Lib-
rary"

ANGLIJOJE

"DAINORA" — 14 Priory Road, Kew
Surry

V. VOKIETIJOJE — Juozas Venys
6796 Schoenenbert-Kuebelberg 1,
Duererstr. 13 Postfach 242

AUSTRALIJOJE

S. Slavickas — 44 Slevin St, Gee-
long North, 3215, Vic. Australia
L. Vasiliūnas — 3 Wall Street, Nor-
wod 5067

Prenumerata JAV-bėse ir užsienyje: metams — \$9.00, pusmečiui — \$4.50, atskiro nr. — \$1.00

Pinigus siųsti šiuo adresu: KARYS 341 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207, USA

KARYS, magazine for the veterans, of Lithuanian descent and for Lithuanians in the wide world.

Published monthly except July and August by "KARYS" — 341 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207, USA

Subscription \$9.00 per year. Single copy \$1.00 • SECOND CLASS POSTAGE PAID AT BROOKLYN, N. Y.

Isteigtas Lietuvoje 1919—
Nepriklausomybės kovų—
metais

KARYS

Atgavintas Jungtinėse
Amerikos Valstybėse 1950
metais

PASAULIO LIETUVIŲ KARIŲ - VETERANŲ MĖNESINIS ŽURNALAS

Nr. 7 (1504)

RUGPIŪTIS — RUGSĖJIS — SEPTEMBER

1974

Jotvingiai pietiniame fronte prieš slavus

Z. RAULINAITIS

Iki X amž, beveik neturime jokių istorinių davinių apie jotvingius. Pirmosios žinios apie juos pasirodo rusų kronikoje *Povest Vremenich Let*, nedinamoje Nestoro kronika, 983 metų įrašu apie karą su jais¹. Toks ankstyvų istorinių žinių šykštumas apsunkina, net apytiksliai, nustatyti Jotvos krašto sienas. Nežinant gi Jotvos sienų, neįmanoma nagrinėti jos karinę istoriją ir iš viso jos istoriją.

K. Būgos “žemės kalba” yra seniausias liudininkas apie jotvingių kraštą. Iš likusių, ar užrašytų senųjų vietovardžių galima apytiksliai atsekti kur jų gyventa. Bene seniausias vietovardis Jotvoje yra paliudytas Ptolemėjo. Tai *Leinum* miestas (pagal Sadovskį prie Jaseldos žiočių²), tarpininkavęs prekybai einančiai Pripete, Jaselda, Ščara ir Nemunu į Gintaro pakrantę — Sembą. Greičiausia ir kitas Ptolemėjo užrašytas miestas *Niossum*, prie Pripetės žiočių (pagal Sadovskį), buvo jotvingių įkurtas tam pačiam tikslui.

Jotva — piečiausia aisčių šalis. Jotvingiai patys pirmieji susidūrė su rytinių slavų veržtu, einančiu iš pietų krypties. Su juo jie susidūrė, ne kur nors apie Nemuno aukštupį, kaip lenkų istorikai norėtų, bet į pietus nuo Pripetės ir jos pelkių. Lenkų ir kaikurie rusų istorikai nori sutapatinti jotvingius su sūduviais. Tačiau, tai daroma daugiau politiniais, okupaciniais tikslais, neva mokslinių tyrinėjimų skraiste pridengtais. Pavertę sūduvius jotvingiais ir Sūduvą — Jotva, lenkai mano įsigysią teisę į pagrobtą kitos kilties, nors ir giminingos lietuviams, kraštą; panašiai kaip vokiečiai, tebereiškiantys savo kės-

lus į Klaipėdos kraštą ir Prūsus. Pavertus Sūduvą Jotva, lenkams atpuola Suvalkų trikampio ir Seinų etnografinis lietuviškumas, nekalbant jau apie Balstogę. Anot lenkų, ten tai jau kitos tautos, jotvingių, bet ne lietuvių, žemė. Ten lietuviai yra tik kolonistai, atėjūnai. Todėl tas kraštas negali priklausyti Lietuvos valstybei.

“Ir pasivadudami dabar jau iš eilės kiti (nebe vokiečiai), bet lenkai, norėdami tikrintis čia mūsų žemėje pozicijas savo tolesnei ekspansijai vadinamojo maskvinio bolševikmečio globoje, pradėjo ilgamečius archeologinius kasinėjimus apie Suvalkus, politiškai aiškiai savindamiesi šį didelį negermaniškos ir neslaviškos žemės gabalą...” (Petras Būtėnas, Paslaptieji Sūduviai, KARYS 1963 m. 2 Nr.). Bandoma archeologiniais daviniais užkišti istorijoje likusią spragą apie jotvingius. Tų lenkiškųjų tyrinėjimų daviniai pasakelbti net dviejuose lenkų istorikų veikaluose: J. Nalepos ir A. Kaminskio. Šių dviejų autorių pastangos ieškoti jotvingių ne ten kur jie gyveno, abipus Pripetės, Bugo vidurupyje, ar net jo aukštupyje, bet Sūduvoje ir Lietuvoje yra bergždžios: “Aišku, kad žemė, kur vyksta lenkų archeologų kasinėjimai, yra žemė lietuvių, kurių ir kalbos senosios lytys paliudija visišką kaimynystę ir giminystę su vad. vakariniais baltais”. (Petras Būtėnas, ten pat).

Aukščiau paminėti lenkų autoriai savo “tyrinėjimais” tik įnešė daugiau painiavos ir neaiškumų į jotvingių klausimą, bet jo neišaiškino. Jų sukurti Jotvos krašto žemėlapiai (bereikalingai patekę į B. Kviklio “Mūsų Lietuvą”) būtų

tikras nesusipratimas, jei jie nebūtų liudininkai lenkų akiplėšišky tikslų: "Mat, suprask, ieškoma sūduvių-jotvingių pagal Lietuvos valstybės sieną, pirmiau nekasinėję jų archeologinių liekanų, pvz. apei Balstogę, Drogičiną, netoli Varšuvos..." (Petras Būtėnas, "Vėl Sienos", KARYS, 1966 m. 1 Nr.).

Jotvingiai yra lietuvių tautos kiltis, jos pati piečiausia šaka. Tai nėra kokia atskira tauta. Tai liudija net toks lenkų nacionalistas Dlugošas ir pirmasis rusų istorikas Tatiščėvas savo "Rusiškoje Istorijoje", kartu nurodydamas ir jų gyventas vietas: "... žili okolo Buga, čto nine Podliasi-je i Brest Litovskaja..."³ Tatiščėvas, nors ir laiko jotvingius sarmatų tauta ir suplaka juos su jazygais, gyvenusiais prie Juodųjų Jūrų, teigia, tačiau, kalbėjus juos lietuviškai. Ta dalis jų, kuri gyvenusi prie Meotijos ežero (t.y., į pietus nuo Pripetės pelkių) vėliau persikėlusį gyventi į Lietuvą ir Pagirį prie Bugo ir Lietuvos Brastos.

M. Strijkovskis, rašydamas apie Vladimiro I žygius 993 m., randa jotvingius dar toliau į pietus, gal net už Dunojaus: "Surinkęs kariuomenę, Rusios valdovas Vladimiras išžygiavo už Dunojaus ir užkariavo bulgarų ir serbų, kroatų ir Semigradijos žemės, viatičių, jotvingių ir dulebų ir tuos kraštus, kur dabar gyvena valakai, multanai ir Bobručo totoriai... ir uždėjo jiems duoklę, kurią mokėdavo Graikų ciesoriams" (M. Strijkovskis I, 126 psl., 1864 m.)⁴.

Audringų istorinių laikų bėgyje jotvingiai buvo slavų tvano nublokšti į šiaurę ir sugrūsti į sūduvių sritis. Būdami, iš esmės, tie patys lietuviai, jie neatskiriamai susimaišė su sūduviais, dabartiniais suvalkiečiais ir dainuviais, greičiausia, dabartiniais dzūkais. Dabar išnarplioti kurėjo skiriamoji tarp jotvingių, sūduvių ir kitų lietuvių kilčių kraštų, yra beveik neįmanoma. Artimas šių kilčių giminingumas, beveik tapatumas, neleidžia to tiksliai padaryti. Tačiau jotvingių įkurtos gyvenvietės sūduvių ir dainuvių gyvenamuose kraštuose išlaikė savo vardus iki šių dienų. Pav. Valkavisko, Slanymo ir Naugarduko srityse kaimai *Jatvez*, *Jatvesk* ir panašūs. Antanas Kasakaitis straipsnyje "Suvalkų Trikampis" (1957 m. KARYS, 6 Nr.) rašė:

"(Jotvingiai) Tai buvusi prūsų padermė — taip tvirtina vieni, o kitų nuomone, buvusi labai artima lietuviams baltų gentis. Kad jotvingiai yra buvę lietuviai, ne prūsai, patvirtina Nūro-Piliškių (prie Bugo upės) apylinkėje mano surinkti vietovardžiai bei žmonių pavardės..."

Patyrinėjus jotvingių klausimą kiek giliau, da-

rosi aišku, kad Jotvos sritys siekė toli į pietus, už Pripetės ir jos miškų. Be "žemės kalbos" tų liudija ir istoriniai įvykiai.

JOTVINGIAI RUSIOS SĄJUNGININKAI

Varingų sukurtos Kijevo Rusios galiai kylant pirmosios iš lietuvių kilčių ją pajuto jotvingiai. Galimas dalykas, kad pietinės Jotvos sritys (į pietus nuo Pripetės) buvo pakliuvę į Kijevo Rusios politinę įtaką gan anksti, nes pirmasis tų sričių valdytojas, kuris yra minimas Nestoro kronikoje, vadinamas Gunaru. Tai varingo vardas. Kai 945 m. Kijevo valdovas, irgi varingas, Ingvaras-Igoris pasiuntė savo pasiuntinius į Bizantiją, jų tarpe buvo ir jotvingis, deja, nežinomo vardo, kuris atstovavo savo valdovą Gunarą. Gunaras, greičiausia, valdė Jotvos pietinę — užpripetinę sritį, artimiausią Kijevo varingų tada galingai valstybei. Apie tą pasiuntinybę Nestoro kronikoje taip rašoma:

"6453 (945 m.) metais Romanas, Konstantinas ir Steponas pasiuntė pasiuntinius pas Igorį atnaujinti buvusią taiką ir Igoris kalbėjo su jais apie taiką. Igoris pasiuntė savo vyrus pas Romaną. Romanas gi sušaukė savo bajorus ir didikus-pareigūnus. Rusinų pasiuntiniai buvo įvesti ir paprašyti kalbėti ir buvo liepta abiejų pusių kalbas įrašyti į chartą (pergamentą). Nuorašas susitarimo padaryto krikščioniškiausiųjų kunigaikščių, Romano, Konstantino ir Stepono seka:

Mes esame rusinų tautos pasiuntiniai ir svečiai: Ivaras, rusinų didžiojo kunigaikščio Igorio pasiuntinys ir bendri pasiuntiniai kaip seka: Vuefastas už Igorio sūnų Sviatoslavą; Iskusevas už kunigaikštienę Olgą... Jotvingis už Gunarą (*Javtiag' Gunarov*) ir t.t. (viso penkiasdešimt pasiuntinių. Z.R.)... siunčiami didžiojo Rusios kunigaikščio Igorio, ir nuo kiekvieno kunigaikščio ir nuo visų Rusios žemės žmonių, kurių yra paliepta atnaujinti amžiną taiką velnio suniekinimui, kuris nekenčia gėrio ir myli nesantaiką, ir padaryti taiką tarp Graikų ir Rusios daugeliui metu..."¹

Pasiuntinių vardai kronikoje įrašyti rodo, jog Kijevo valstybės valdas daugiausia atstovavo varingai. Tyrinėtojai mano, kad sąrašė beveik nėra nė vieno vardo skambančio grynai slavikai. Kai kurie vardai rodytų, jog buvo atstovaujamos ir sąjunginės sritys, tuo metu varingų duoklininkės. Jų tarpe minimas ir bevardis jotvingis, vykęs į Bizantiją už savo kunigaikštį Gunarą.

A. Voldemaras, tą pasiuntinių sąrašą tyręs, padarė išvadą, kad varingų valdomos Kijevo vals-

мы ѿ рода Рускаго. сыи⁴³ и⁴⁵ госте. Иворъ солъ⁴⁴ Игоревъ. великаго княза Рускаго. и⁴⁷ ѡбъчи сли⁴⁸. Вуефастъ Свато-славль⁴⁸ снѣ Игоревъ⁴⁹. Искусеви ѡльги княгини Слуды⁵⁰ Игоревъ. непи⁵¹ Игоревъ. Оулѣбъ Володиславль Каницаръ⁵² Передьславнѣ Шихъ-бернѣ. Сфандръ. жены Улѣблѣ⁵³ Прасьтѣнъ Турьдуби Либнаръ⁵⁴ Фастовъ. Гримъ Сѣирьковъ Прастѣнъ. Акунъ⁵⁵. непи Игоревъ Кары. Тудковъ⁵⁶. Каршевъ. Турьдовъ⁵⁷. Егри Евли-сковъ⁵⁸. [Воистъ]° Воиковъ⁵⁹. Истръ⁶⁰. Амино-

довъ¹. Прастѣнъ. Берновъ². Ивтагъ³. Гуна-
ровъ Шибридъ⁴. Алданъ Колъ Клековъ⁵. Стегги
Етоновъ. || Сфирка. Алвадъ Гудовъ. Фудри
Туадовъ⁶. Мутуръ⁷ Оутинъ. купецъ Адунъ.
Адулбъ. Игивладъ. ѡлѣбъ⁸ Фрутанъ. Гомолъ.
Куши. Смигъ. Турьбидъ⁹. Фурьстѣнъ. Бруны.
Роалдъ¹⁰ Гунастръ. Фрастѣнъ. Игелдъ¹¹.
Турьбернъ¹². Монъ. Руалдъ¹³. Свѣнъ. Стиръ.
Алданъ. Тилена¹⁴. Пубьксаръ¹⁴. Вуалѣвъ¹⁵.
Синко. Боричъ¹⁶. послання ѿ Игоря. великаго
княза Рускаго. и ѿ всакога княжы¹⁷ и ѿ
всѣхъ людн Рускнхъ земля.

Iškarpa iš Rusų metrašcio, kurioje išvardinti 945 m. pasiuntinybės nariai, jų tarpe "Jotvingis už Gunarą". (Pabraukimai str. autoriaus).

pasiuntinybės nariai, jų tarpe "Jotvingis už Gunarą".

tybės būta federalinio pobūdžio, sudėtos iš eilės, daugiau ar mažiau, laisvų sričių⁵.

Atrodo, kad savarankesnės sritys buvo atstovaujamos vietinės kilmės žmonių. Jotvingio dalyvavimas rodytų, kad ta Jotvos sritis irgi bus buvusi gana savaranki Igorio sąjungininkė, nes jos atstovas pasiuntinybėje minimas svečių, t.y., sąjungininkų tarpe. V.T. Pašuta mano, kad ta Jotvos dalis turėjusi būti pietuose, Kijevo valdų pasienyje.

(Apie trisdešimt metų vėliau, 978-980 m., Turovas — Tauro pilis dešiniame Pripetės krante, buvo valdoma, manoma, varingo, metraščiuose vadinamo *Tury* (žiūr. Pv. Vrem. Let.). Tačiau ir čia, greičiausia turima reikalo su vietiniu jotvingių kunigaikščiu Tauru, Kijevo valdovų sąjungininku, bet ne su varingu).

JOTVINGIŲ SOSTINĖ RAIGARDAS

Jau kaip minėta, beveik visi lenkų ir rusų istorikai stengiasi nustumti jotvingių kraštą kuo toliau į šiaurę, bent už Naros upės, taip palikdami ištisus plotus į šiaurę nuo Pripetės niekeno ir tuščia žeme, į kurią, tačiau, kažkodėl vykdavę rusinų ir lenkų kariniai žygiai.

Naujausi tyrinėjimai įneša kiek daugiau šviesos į jotvingių klausimą ir padeda gražinti jotvingius į tas sritis kur jie iš tiesų ir buvo, būtent, abipus Pripetės upės ir jos pelkėto ir miškuoto baseino.

Galime spėti, kad Gunaro valdytos jotvingių kunigaikštystės sostinė bus buvusi pietiniame Raigarde. Kai slavų spaudžiami jotvingiai vis dau-

giau ir daugiau traukėsi šiaurėn iš Pripetės baseino, prarasdami savo pietines sritis besismelkiantiems slavams, jie noromis-nenoromis, užplūdo Sūduvą ir Nemuno aukštupį. Sūduvoje jie įkūrė naująjį Raigardą, o Dainavoje paliko savo žymes — Raigardo slėnį prie Duskininkų.

Padavimai kalba apie dabartiniame Raigardo slėnyje stovėjusią kada tai Raigardo vardo pilį. "Reikia manyti, kad kažkoks įvykis davė pagrindą lokalizuoti lietuvių padavimą apie nugrimzdusį Raigardo miestą. Pastaruoju metu geografsai ištyrė, kad Raigardo slėnis yra susidaręs Nemuno vagai keičiant savo vietą. Padavimuose minimu nugrimzdusio miesto vardas sutampa su istorinio jotvingių miesto prie Bebro upės pavadinimu. Manoma, kad Raigardo slėnio apylinkėse buvo įsikūrę jotvingiai, persikėlę į Gardino kunigaikštystę XIII a. Tuo metu Gardino kunigaikštystę valdė Traidenis. Lietuvos metrašcio Bychovco nuoraše sakoma, kad Traidenis įkūręs Raigardo miestą prie Bebro upės ir pasiskelbęs jotvingių kunigaikščiu. Iš tikrųjų, minėtas miestas galėjo būti įkurtas žymiai anksčiau. Kyla klausimas, ar šis metrašcio teiginys neatspindi kažkokių istorinio Traidenio veiklos faktų? Jotvingių ryšys su abiem Raigardais ir kunig. Traideniu, geografinės vietovės savybės, — visa tai leidžia spėti dabartinio Raigardo vietoje buvus jotvingių gyvenvietę. Ji galėjo būti pavadinta Raigardu senojo jotvingių miesto pavyzdžiu ir išgriauta ar užlieta, staigiai pasikeitus Nemuno vagai".⁶

Čia liaudies padavimų tyrinėtoja B. Kerbelytė mano, kad Raigardo slėnyje yra žuvusi gyvenvietė, buvusi įkurta išėivių iš Sūduvos Raigardo. Tai nieku neparemta nuomonė. Dar iš-tisus šimtmečius Sūduvos Raigardo pilis laikėsi prieš slavų antplūdį ir nebuvo jokio reikalo jos gyventojams keltis į Nemuno slėnį ir ten kurtis. Raigardo slėnio gyvenvietė galėjo atsirasti tada, kai užpripečio jotvingiai, gelbėdamiesi nuo rusinų puolimų, kėlėsi į lietuvių — dzūkų sritis.

Dar vieną Raigardą, būtent, senąjį Raigardą už Pripetės upės surado rusų istorikas — tyrinėtojas Rappoportas, tyrinėjęs kunig. Vladimiro Vasilkovičiaus 1287 m. kelionės maršrutą. Savo atradimą jis aprašė straipsnyje “Gorod Rai”, kurį paskelbė žurnale “Acta Baltico-Slavica”, 1969 m. Apie tą atradimą Rappoportas pasakoja taip:

Balstogės vaivadijoje, apie 20 km į pietų rytus nuo Augustavo yra Raigardo piliakalnis. Paprastai šis piliakalnis yra laikomas liekanomis senojo rusų miesto *Rai*, kuris du kartus minimas rusų metraščiuose. Šituo pagrindu, minima sritis daugumoje istorinių žemėlapių yra rodoma priklausanti XIII a. senosios Rusios teritorijai. Brėžiant XIII a. politinę sieną toje srityje remiamasi tik vienu argumentu, būtent, kad ten yra senas rusinų miestas. Tačiau tai nėra tvirtas argumentas. Taigi, miesto *Rai* vietos nustatymas, be abejo, turi didžiulę reikšmę istorinėms rusų-lenkų-jotvingių sienoms nubrėžti.

Pirmą kartą *Rai* miestas minimas Ipatevo metraštyje 1255 m. aprašant kunig. Danilo Romanovičiaus žygį į jotvingius. Metraštis tik pamini, kad Danilas su savo kariuomene atžygiavo iki vietos kur jis pamatė miestą “vardu *Rai*”. Rodos netenka ir abejoti, kad paminėtas tekste *Rai* miestas yra dabartinis Raigardo piliakalnis ir kunigaikščio Danilo veiksmy teatro ir miesto prie ežero aprašymas atitinka Raigardo padėčiai. Tačiau iš teksto visiškai neaiškėja, kad *Rai* buvo rusų miestas. Atvirkščiai, čia aiškiai kalbama, kad tas miestas stovį jotvingių žemėje.

Antrą kartą *Rai* minimas Ipatevo metraštyje, kai kalbama apie 1287 m. įvykius. Tais metais sergantis kunig. Vladimiras Vasilkovičius, bėgdamas iš Volinijos sostinės Vladimiro nuo užpuolusių mongolų, pasiekė Kamenecą, prieš tai trumpam stabtelėjęs Liubomliuje ir Lietuvos Brastoje. Mongolams pasitraukus, jis grįžo atgal į Liubomlių, pakeičiui sustodamas *Rai* mieste. Iš to aišku, kad Vladimiro valdomas *Rai* nėra jotvingių Raigardas, bet koks tai kitas miestas esantis tarp Kameneco ir Liubomlio. Tačiau, kad tą įrodžius, reikėjo surasti kur

iš tiesų tas *Rai* yra buvęs. Ukrainoje tokio vardo vietovių yra ir daugiau. Berdičevo apylinkėje yra *Raiki* kaimas ir *Raigorodok*, o prie Braclavo yra kaimas *Raigorod*. Tačiau šios vietovės yra nuošaliai nuo srities, kurioje vyko metraštyje aprašomi žygiai. Ir netoliese Lucko esama kaimo vardo *Raimesto*.

Patyrinėjus senus XVII-XVIII a. žemėlapius teko rasti vietovę vardu *Raievišče*. Tokį pat vardą patvirtino ir XVI a. dokumentai. Kaimas kaip tik buvęs į šiaurę nuo Liubomlio, ten kur *Rai* miestas būtų ir ieškotinas. Tokią vietovę rodo 1613 m. Lietuvos žemėlapis paskelbtas leidinyje V. Kordt, *Materiali dlia istorii russkoi kartografii, vip. 2, Kiev, 1910, tabl. XIV*.

Kadangi rusų kalboje paliktas miestas (gorod), arba miestavietė, vadinasi *gorodišče*, tai *Raievišče* reikštų *Rai* miestavietę, buvusį *Rai* miestą. Kitaip sakant, *Rai* pilies vietoje įsikūrė *Raievišče* kaimas. Naujuose gi žemėlapiuose toje vietoje, kur senuose žemėlapiuose įrašytas vietovardis *Raievišče*, yra patalpintas *Jarevišče* vietovardis. Vietovardžio pasikeitimas, greičiausiai įvyko XVIII a. kai toji teritorija perėjo į Rusų imperijos sudėtį.

Vietovardis *Rai*, tikriausiai, neturi nieko bendra su bibliškuoju rojumi. Greičiausiai jis yra lietuviškos kilmės, kilęs iš raisto, ar raistyno.

Jarevišče kaimas 1962 m. buvo ištirtas archeologinės ekspedicijos, išvykusios surasti piliakalnį, kuriame stovėjo toji *Rai* pilis. Pats kaimas yra didelis, išsimėtęs abiejuose Pripetės upės krantuose. Pripetė aukštupyje, toje vietoje, yra siaura. Ant upės pietinio žemo kranto, balotoje vietoje, buvo rastas vietinių žmonių vadinamas *Gorodok* piliakalnis. Piliakalnis yra kaimo rytinėje dalyje prie pat upės, iškilęs iš raisto tik apie 1-2 metrus. Piliakalnio aikštelės būta apskritos, apie 30 m. skersmens. Šiuo metu ji yra išvagota griovių; jokių pylimų nepastebėta. Pakasinėjus piliakalnį buvo rastos XII-XIII a. rusiškos keramikos šukės.

Piliakalnio pobūdis rodo, kad *Rai* būta nedidelės medinės pilaitės, iš visų pusių gerai ginamos sunkiai pereinamų raistų. Greta pilies būta ir neįtvirtintos gyvenvietės — priepilio.

“Tokiu būdu, Ipatevo metraščio 1287 m. minimas miestas *Rai* yra *Gorodok Rai*, kuris randasi ne Augustavo apylinkėje, bet pačios Volinijos teritorijoje, palyginti netoli nuo Liubomlio”.⁷ Taip baigia savo tyrinėjimus Pavelis A. Rappoportas, rusų istorikas iš Leningrado.

Taigi, Sūduvos Raigardas nepriklausė nei XIII a., nei anksčiau, Volinijai, ar kitai kuriai rusų valstybei. Galime tik spėti, kad užpripetinis Raigardas — Raistpilis, bus buvęs Gunaro valdytos pie-

tinės Jotvos srities sostinė, tik vėliau perkeltas į Sūduvos teritoriją.

Tolesni įvykiai rodo, kad užpripetiniai jotvingiai neilgai tebuvo Kijevo sąjungininkais. Matyti, jie atsikratė ryšių su varingų Rusia, nes 983 m. juos puola Kijevo valdovas Vladimiras. Tą įvykį kronika tepažymi tik trumpu įrašu: "6491 (983) metais Vladimiras žygiavo prieš jotvingius, nugalėjo juos ir paėmė jų kraštą. Sugrįžęs į Kijevą, kartu su savo tauta aukėjo stabams".⁸ Pagal Taitiščevą, jis paaukojo belaisvių ir galvijų.⁹

Tai būta baudžiamojo ar plėšiamojo žygio, kuris be išplėštos duoklės, vargu ar davė kokių didesnių rezultatų rusinų valdovui. Kronikoje įrašyta žinia yra labai trumpa, kas reikštų, kad nebuvo kuo daug pasigirti.

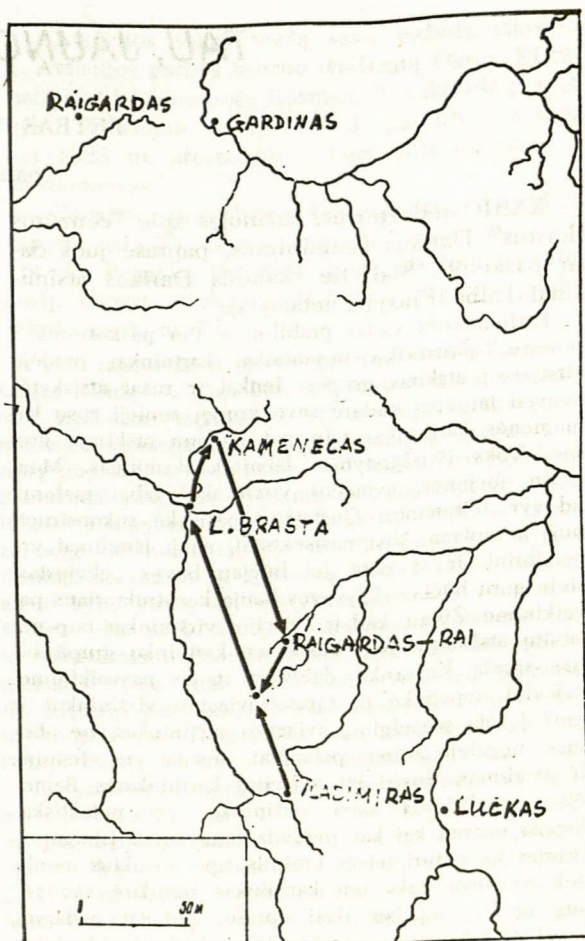
Palaidydamas savo tautiečių ir rusų istorikų pastangas nustumti IX-X a. Jotvą į Lietuvą, lenkų istorikas H. Paškievičius, savo veikale "The Origin of Russia" (1954), primindamas Vladimiro 983 m. žygį prieš jotvingius, daro tokią klaidingą išvadą: Kadangi istoriniai šaltiniai rodo, kad į jotvingių kraštą vedanti keliai ėjo pro Brastą ir Drogičiną, tai yra aišku, kad Vladimiras 983 m. žygio metu tas dvi vietas jau turėjo savo valdžioje.

Joki istoriniai šaltiniai nerodo X a. jotvingius gyvenusius į šiaurę nuo Brastos ir Drogičino, t.y., pietinėje Lietuvoje. Tais laikais jie tebegyveno daugiau į pietus nuo Pripetės. Taigi, Vladimiras negalėjo būti užėmęs nei Brastos, nei Drogičino. Vos tik prieš du metus, t.y., 981 m. Vladimiras atėmė iš lenkų Peremišlį, Červenę ir kitus buvusius Pagirio miestus, tai sekantis jo smūgis teko ne Lietuvos pietinėms sritims, bet Jotvai, būtent užpripetinei, su jos sostine — užpripetiniu Raigardu.

Dar toliau buvo nuėjęs rusų G. Vernadskis savo veikale "Kievan Russia" (1948), tvirtindamas, kad tuo žygiu Vladimiras užvaldė visą jotvingių kraštą aukštutiniam Nemuno baseine.

G. Vernadskis aiškina, kad tas Vladimiro žygis buvo atliktas vadovaujant ne pačiam Vladimirui, bet jo karvedžiui vardu *Volči Chvost*, ir turėjęs tikslą atidaryti kelią Nemunu į Baltiją.

Neatrodo, tačiau, kad Kijevo valdovas galėjo, tada ir tokiu reikalu, kariauti. Visa Nemuno tekmė iki jo žiočių tais laikais buvo galingų lietuvių kilčių valdžioje. X a. pabaigoje ir XI a. pradžioje, be Kijevui pavojingos apsvienijusios Lenkijos, Rusios pietinės stepės buvo valdomos klajoklių pečenegų. Jie nuolat puldinėdavo Kijevo sritis ir net patį Kijevą. Kovose su jais žuvo vienas iš galingiausių Rusios valdovų, Vladimiro tėvas Sviatoslavas. Taigi Vladimiras, paveldėjęs Sviatoslavo sostą, neturėjo nei laiko, nei progos ir galvoti apie kokius di-

Vladimiro Vasilkovičiaus 1287 m. kelionė į pietinį Raigardą.

delius užkariavimus šiaurėje, Jotvos ir kitų lietuvių kilčių kraštuose, kai jam pačiam grėsė mirtinas pavojus iš pietų, iš klajoklių raitelių tautos.

Dar ir po trylikos metų Vladimiras sunkiai kovojo su pečenegais. Tada jis kariavo, iš tiesų, dviejuose frontuose. Jis siuntė 996 m. kariuomenę iš Kijevo prieš klajoklius, kurių nepersenai, dar tais pat metais, buvo sumuštas ir pats nos nepakliuvo į nelaisvę. Išsigelbėjo nuo besivejančių pečenegų palįsdamas po tiltu. Kitą kariuomenę jis pasiuntė iš Naugardo prieš čiudus - estus. Pagal kroniką, abi kariuomenės grįžo po pergalingų žygių.

Žygis prieš pečenegus gal ir buvo sėkmingas, tačiau prieš estus toks nebuvo nežiūrint kronikos įrašo, nes sekančiais, 997 metais, Vladimiras ir vėl žygiavo prieš čiudus, tikėdamasis, kad apmušti pečenegai šį kartą nebus pavojingi. Tam žygiui jis vadovavo pats asmeniškai. Surinkęs kariuomenę, kurion įėjo ir smolenskiečiai su polockiečiais, jis atsidūrė Naugarde. Iš Naugardo visa ta didžiulė ka-

TAU, JAUNOJI LIETUVA

PETRAS JURGĖLA

(pabaiga)

KARIO redaktorius, sužinojęs apie "cenzūros išleistus" Dariaus atsiminimus, paprašė juos dabar paskelbti. Štai, tie skaudūs Dariaus atsiminimai (kalba ir rašyba netaisyta):

Kariuomenės vadas prabilo: — Per paskutinius 3 mėnesius pasireiškė nesantaika: karininkai pradėjo skirstytis į atskiras grupes; lenkai ir rusai atsiskyrė; lietuviai taip pat sudarė savo grupę; senieji rusų kariuomenės karininkai taip pat laikomi atskiroje grupėje. Toks išsiskirstymas labai kenksmingas. Man, ir, be abejonės, aviacijos viršininkui labai malonu, kad vyr. leitenantui Gustaičiui pasisekė sukonstruoti naują aeroplaną. Visi pasisekimai, nauji išradimai yra sveikintini, ir aš pats, jei būčiau buvęs pakviestas, mielu noru būčiau dalyvavęs naujo konstruktoriaus pasveikinime. Žinau, kad ir aviacijos viršininkas taip pat nebūtų atsisakęs. Bet, kokia ten karininkų grupė sudarė sąrašą karininkų dalyvauti tame pasveikinime. Ir kodėl nepatiekė to sąrašo aviacijos viršininkui ir man? Į tokį pasiūlymą aviacijos viršininkas, be abejonės, negalėjo žiūrėti palankiai, nes tai yra viršininko įžeidimas. Susirinkti aviacijos karininkams Ramovėje, nepakvietus savo viršininko, yra netaktiška. Negana to, net kai kas pradeda pranešinėti įstaigoms, į kurias jie neturi teisės kreiptis, apie visokius menkinius: neva koks ten karininkas pasidarė sau šėputę ar ką kitą, smulkiai aprašo, kad tai padaryta iš valdžios lentų ir t.t. Aš žinau, kad nėra karininkų, kurie galėtų pasakyti, kad jie esą šventi. Galima prasižengti, bet nėra reikalo kitam karininkui tuojau bėgti koku tai užpakaliniu keliu ir pranešinėti. Atsitinka, kad viršininkai, kartais neturėdami laiko, nepažiūri statutų, bet tas dar nereiškia, kad karininkai tuojau privalo bėgioti su skundais, kaip vyr. leit. Darius. Ar jis čia yra?

Darius: — Aš.

Kar. vadas: — Kodėl tamsta, neklausydamas savo eskadrilės vado, padavei skundą štabo viršininkui, o ne man?

Darius: — Paklausiau eskadrilės vadą, kam ad-

riuomenė įsiveržė į Estiją. Nusiaubęs kraštą (*pokoriv čud'*) Vladimiras sugrįžo į Kijevą, palikęs Naujardę valdyti savo sūnų Viseslavą (Tatiščevą).¹⁰

Pakrikštinęs ir išvaldęs Rusiją 36 metus, Vladimiras mirė 1015 metais. Istorijoje jis yra iškeltas į Didžiuosius, nežiūrint, kad buvo broližudis ir buvo papuoštas pravoslavų šventojo titulu, nežiūrint, kad buvo 800 sugulovių savininkas ir slavų dievams aukodavo kare paimtus belaisvius.

(Bus daugiau)

resuoti, ir eskadrilės vadas pasakė, kad vyriausio štabo viršininkui; o kiek vėliau pranešė, kad kariuomenės vadui...

Kar. vadas: — Ar tamsta pranešei vyr. leit. Dariui, kam adresuoti skundą?

1-sios esk. vadas: — Taip, buvau pasakęs, kad vyriausio štabo viršininkui, bet už pusės valandos pranešiau, kad kariuomenės vadui.

(Iš tikrųjų buvo taip: parašęs mašinėle skundą nuėjau pas esk. vadą ir paklausiau kam adresuoti. Vadas atsakė, kad vyr. štabo v-kui. Užadresavęs idėjau skundą su visais priedais į voką, kurį užlipinęs padaviau esk. vadui; skundo nuorašą padaviau jam atskirai. Vadas nuėjo aviacijos štaban ir po kiek laiko grįžęs pranešė, kad turiu jam duoti originalą, prašant jo tarpininkavimo, ir rašyti ne "skundas", bet "raportas". Tada aš pavadinau šį skundą raportu vyr. štabo v-kui ir pridėjau lydimą raportą, kuriuo prašiau esk. vadą duoti bylai tolimesnę eigą. Kai kitą dieną padaviau skundą esk. vadui, jis man pranešė, kad reikia adresuoti skundą kariuomenės vadui ir reikalingas esk. vado tarpininkavimas. Antrą kartą atmetus mano skundą, aš nežinojau, ko iš manęs reikalaujama ir aiškumo dėlei telefonu paklausiau vyr. štabo v-ko adjutantą, kam skundas adresuoti. Jis atsakė, kad štabe tas klausimas esąs neišskus ir kad skundas galima duoti arba vyr. štabo v-kui arba kariuomenės vadui. Tuomet aš, įsitikinęs vyr. štabe ir statutais, nustatyta tvarka skundą padaviau tiesiai vyr. štabo v-kui, o raportą su skundo nuorašu — 1-sios eskadrilės vadui).

Kar. vadas su eskadrilės vado vyr. leit. K. (av. v-ko broliavaikio) pagalba neva įrodo, kad aš esu kaltas, esu abejotinos vertės ir neklausau savo vado.

Kar. vadas: — Juk skundas tai mane kaltinantis aktas. Vyr. leit. Darius paduoda skundą, iškraipydamas faktus... Aš tamstą nubaudžiau ir paskelbiau (įs. nr. 89, par. 17). Baudžiau už viską. Kas buvo žodžiu sakyta, tai nereikėjo kreipti domės, juk įsakymas buvo... Kodėl tamsta neprašei vedyboms leidimo?

Darius: — Aš nusižengiau ir po keliolikos dienų žodžiu pranešiau aviacijos viršininkui...

Kar. vadas: — Tamsta sakei, kad pranešei, o aiškiai matyti, kad tamsta iškraipai faktus, griebiesi neteisybės... Tamsta nepranešei aviacijos viršininkui, tai kaip jis, arba aš, galėjome apie tai žinoti?

Neteisybę sakydamas, tamsta nori ką nors pasiekti...

Darius: — Ponas generole, ar galima patarimo paklausti?

Kar. vadas: — Prašau.

Darius: — Ar karininkas turi teisę duoti skundą iki aukščiausio viršininko, jeigu jis yra kaltinamas, bet iš tikrųjų yra nekaltas?

Kar. vadas: — Taip. Bet tamsta... laimingas, kad viršininkai viską ypatingai lengvai praleido... Kaltas, nedrausmingas, faktus iškraipantis...

Darius: — Tamsta generole, ar galima patarimo paklausti?

Kar. vadas: — Taip. Prašau.

Darius: — Ar karininkas gali pasilikti kariuomenėje, viešai išsvadintas melagiu arba neteisybę sakančiu karininku?

Kar. vadas: — Ar aš tamstą melagiu vadinau? Juk aš klausiau, bet nieko iš tavęs išgauti negalėjau...

Nedavė man tiksliai pasiaiškinti, nutraukdavo mano aiškinimus taip, kad jie veikė mano nenaudai, todėl aš kurį laiką tylėjau. Viską gerai žinodamas, av. v-kas nesiteikė paaiškinti dalykų stovį, bet leido, kad su netikslių žinių pagalba karininkas būtų šmeižiamas ir jo garbė žeminama. O kalbant apie vedybas buvo išvesta, kad aš net žodžiu nebuvau pranešęs av. v-kui. Beveik visi aviacijos karininkai gali patvirtinti tą faktą, kad av. v-kas žinojo apie mano vedybas. Tuo labiau, kad per aviacijos šventę 1925 m. rugs. 1 d. aš savo žmoną pristaciau generolui ir jo žmonai; ir jei nebūčiau apie tai pranešęs, tai nebūčiau galėjęs tai padaryti.

Po viso tokio išniekinimo manęs, paaiškėjo, kad mano viršininkai gali viską, kas buvo žodžiu pasakyta, iškraipyti, paneigti, užsiginti arba panaudoti savo tikslams, t.y. tolimesniam kaltinimui manęs. Tuomet, būdamas skaudžiai įžeistas, giliai iš širdies, nieko įžeisti nenorėdamas, aš pasakiau:

— Aš esu kaltas tik tuo, kad iki šiol per daug pasitikėjau savo viršininkais, ir dėl to labai gailiuos.

Kar. vadas: — Matote. Tamsta įžeidžiate viršininkus, geriau daugiau nekalbėk, nes aš galiu pamesti lygią svorį.

Kar. vadas išeina, jį lydi av. v-kas.

Aviacijos viršininkas: — Ponai karininkai... Nežiūrint kur aš būsiu, bet to tai niekad nedovanosiu.

Byla dėl aviacijos v-ko įžeidimo, jo nepakvietus į Gustaičio pagerbimą, nebuvo iškelta. Ir minėto pokylio rengėjų grupė nebuvo nubausta. Aviacijos v-kas, Dariaus garbės nužeminimui, sukurstė senuką generolą Žukauską. Pastarasis, atsidedęs Kraucevičių gynimui, darydamas visokius priekaištus Dariui ir neduodamas progų jam pasiteisinti, visų aviacijos karininkų akivaizdoje nužemino pats savo garbę bei autoritetą. Tą pat dieną, XII.9, Darius buvo pasiūstas daboklėn atlikti anksčiau kariuomenės vado skirtą bausmę, 30 parų. Mačiau būrį lakūnų motociklais kasdien lankant Darių daboklėje, Žaliakalny. Važiuojant pro Vyr. Štabą, motociklų motorai sukeldavo didelį triukšmą... Kariuomenės vadas įžvelgė demonstraciją ir po 5 dienų, XII.14, įsakė Darių paleisti iš daboklės, dovanojant likusią bausmę.

Aviacijos v-kas viešą savo pažadą ištesėjo: 1. Aviacijos garbės teismo išteisintą Darių, XII.21 patraukė kariuomenės teisman; 2. sukliudė jam išvykti aukštojo mokyklon; 3. patvirtino išvadą ant 1925 m. atestacijos: "Turi būti paleistas iš kariuomenės".

Pagaliau, perkeltas į 4-ją eskadrilę, 1926.I.25 raportu nr. 75 Darius paprašė eskadrilės vadą kpt. L. Pesecką išaiškinti tokio atestavimo priežastį. Gavęs atsakymą, II.4 pasiuntė vyr. štabo v-kui raportą nr. 77:

Š.m. sausio 22 d. gavau galutinę 1925 metų atestacijos išvadą — "Turi būti paleistas iš kariuomenės". Man užklausus raportu nr. 75 motyvų, kuriais pasiremdama komisija padarė šį sprendimą, gavau savo raštą (rap. 75) ir rezoliuciją — "Nedrausmingumas ir išsišokimai prieš savo Viršininkus". Kadangi galutinės išvados sudarymas mano atestacijai už 1925 m. ir rezoliucija ant mano raportu nr. 75 tiesioginiai ar netiesioginiai surišta su Aviacijos Viršininku ir kadangi mano byla, kurioj aš nesu kaltinamas neva už išsišokimą, dar nėra išspręsta kariuomenės teisme, be to, kaltinamas nedrausmingumu, kuris tur būt pamatuojamas mane giliai įžeidžiančiu Aviacijai įsakymu nr. 81, taip pat nėra galutinai išspręstas, todėl drįstu kreiptis pas Tamstą šio man svarbaus klausimo išsprendimo reikalu, konstatuodamas štai ką: 1. Tarnaudamas Amerikos (J.V.) kariuomenėj nuo 1917 m. ligi 1919 m., buvau laikomas drausmingu; 1919 m. 149 artilerijos pulko įsakyme dargi gavau pagyrimą už drąsumą ir bendrai už gerą pareigų ėjimą; 2. 1919 m. lapkričio mėn. idėjos vedamas įstojau į Amerikos Lietuvių Legiono eiles, apleisdamas universitetą ir tuo aukodamas savo ateitį vien dėl to, kad patamaučiau savo tėvynei, neturėdamas jokios vilties nei noro gauti asmeninės naudos; 3. Išbuvau Lietuvos Karo Mokykloj 13 mėnesių, kur taip pat buvau laikomas drausmingu ir ne iš blogesniųjų auklėtinių; 4. 1922 m. mano darbas ir drausmingumas buvo žinomas Vyriausiam Mažosios Lietuvos Gelbėjimo Komitetui, su kuriuo rengiau klaipeidiečių sukilimą ir paskiau aktyviai dalyvavau Klaipeidos paėmime, kaip vienas iš sukilėlių vadų rikiuotėj, ir po to dirbau Klaipeidos Krašto Savanorių Armijos Štabe. Tam paminėti iš Klaipeidos Kr. Gelbėjimo K-to gavau sidabro medalį; 5. Tarnaudamas aviacijoj nuo 1921 m. iki 1925 m. nebuvau gavęs papeikimų nei pastebėjimų. Atestacijos buvo — "Tinka užimamai vietai" arba "Tinka aukštesnei vietai". Gabumų atžvilgiu, rodos, ne paskutinis buvau; 6. Tik 1925 m., kai Vyriausias Štabas pareiškė nusistatymą siųsti mane Anglijon į aukštąją aviacijos mokyklą, prasidėjo didžiausios mano nelaimės: asmens įžeidimai, garbės teismas, karo daboklės bausmės, kol pagaliau mano byla liko atiduota karinės teismui.

Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, noriu garbingai apleisti tas kariuomenės eiles, kuriosna įstojau su tokiu dideliu pasiryžimu, pasiaukojimu, bet kurio-

se dabar mano buvimas virto abejingos vertės (sprendžiant iš mano artimiausių viršininkų santykių su manim), ir prašau Tamstos parėdymo išaiškinti dalykų stovį iš esmės.

Buvo pavesta atlikti kvotą, kurioje Darius, be aukščiau minėtų argumentų, pabrėžė: "Galutinė 1925 m. atestacijos išvada tai pabaigos taškas visai istorijai, surištai su Vyriausiojo Štabo nusistatymu mane siųsti užsienin, nors aš pats nereiščiau jokių pretenzijų ir jokių žygių tuo reikalu nedariau".

Nors Darius neišvyko Anglijon, bet vyriausybė nepaleido jo iš kariuomenės. Jis jautėsi laimingas, dirbdamas lietuvių patrioto vadovaujamoje 4-je eskadrilėje. Pagaliau, 1927.II aviacijos v-ku buvo paskirtas gen. S. Pundzevičius. Visoms eskadrilėms pradėjo vadovauti lietuviai. Padėjęs įsteigti Lietuvos Aeroklubą 1927.V.1, kpt. Darius V.4 pasiprašė 1 metų atostogų. Naujų idėjų viliojamas, jis sugrįžo Amerikon.

Nei vienas lietuvis karininkas tiek daug neiškentėjo dėl svetimtaučių viršininkų persekiojimų, 1921-1926, Lietuvos kariuomenėje, kaip kpt. Darius. Aukštas karines mokyklas baigusieji būna skiriami aukštoms pareigoms eiti. Kai karinė vadovybė įžvelgė vyr. leitenantų Gustaičio ir Dariaus gabumus ir numatė siųsti juos užsienin tobulintis, svetimtaučiai aviacijos viršininkai taip pat įžvelgė pavojų netolimoj ateity prarasti savo aukštą tarnybą. Gustaitis mokėsi užsieny, tad buvo nepasiekiamas. O, vyr. ltn. Darius tuoj buvo perkeltas į 1-ją eskadrilę, kurioje jam buvo su šaknimis išrauta galimybė ruoštis vykti į aukštąją Anglijos aviacijos mokyklą, kuri anuomet buvo aukščiausio lygio. Karininkai ir sportininkai žinojo, jog Darius yra malonaus būdo, ramus, paslaugus, niekam (net ir kitataučiai) nieko blogo nepadaręs, 100% džentelmenas ir 100% lietuvis-patriotas-idealistas. Tokios asmenybės persekiojimai be jokio pagrindo, kitus sukrėsdavo ir sukelldavo dar didesnę pagarbą, meilę bei užuojautą šiam idealistui, nepalaužiamam kankiniui.

PIRMAS LIETUVIŲ SKRIDIMAS PER ATLANTO VANDENYNĄ

1932 m. Darius ir Girėnas pasiryžo drauge iš Amerikos skristi Lietuvon. Iš savo santaupų už 3,200 dol. pirkė šešiasvietį lėktuvą, kuris vėliau buvo perstatytas, sparnai sustiprinti ir pailginti, sparnuose, po sėdynėmis ir keleivių kabinėje įtaisyti tankai gazolinui ir alyvai. Tai buvo LITUANIKA. 1932 m., su Lietuvos konsulo A. Kalvaičio pagalba, Čikagoje buvo sudarytas Dariaus-Girėno Skridimo Rėmėjų C. Komitetas su

fondo globėjais. Buvau išrinktas k-to sekretorium ir lakūnų pakviestas vesti propagandą plačioje spaudoje, per radiją ir lietuvių aviacijos šventėse. Tai buvo sunkus darbas. Įvairiuose miestuose rengta lietuvių aviacijos šventės, kuriose lakūnai po keliasdešimt kartų iškildavo padangėn su skridimo rėmėjais, paaukojusiais po 3 dol. Ruošta vakaronės.

1933 m. liepos 15 dienos 6 val. 24 min. ryto LITUANIKA vos vos pajėgė atsiplėšti nuo Amerikos žemyno ir iškilo į oro erdvę. Atlantas buvo debesuotas. Daugelis įgudusių lakūnų, su gerais prietaisais, skrisdami per Atlantą, paklydo ir vos nežuvo, bet nemaža ir žuvo. Atskrendančių didvyrių Kauno aerodrome laukė 25,000 lietuvių. Žuvusių lakūnų ten pat laukė 50,000, laidojo apie 100,000 ir giliai raudėjo trys milijonai lietuvių visam pasauly . . .

Bendrai, Darius ir Girėnas: 1. be keičiamo įstrižumo propelerio pakilo su labai dideliu svoriu — su lakūnais 8,300 svarų; 2. blogesnio oro sąlygomis skrido tiksliau, negu garšūs kitų tautų lakūnai; 3. be radio ir be roboto (automatinio piloto) skrido tokiu pat tikslumu, kaip W. Post žymiai geresniu ir greitesniu lėktuvu, su radiju, robotu ir naujausio išradimo prietaisais, kuriuos JAV karo vadovybė jam davė; 4. be sustojimo nuskrido 42 mylias toliau, nei Post'as; 5. nuskrido toliau, negu daugelis kitų lakūnų; 6. navigacijos tikslumu prilygsta Ch. Lindbergo skridimo tikslumui; 7. laimėjo antrą tolimo skridimo vietą. Iš New Yorko į Soldiną 3,984 mylias nuskrido per 37 valandas ir 11 minučių.

Vokiečių ir prancūzų laikraščiai paskelbė tokias žinias: 1. netoli Soldino esančios koncentracijos stovyklos sargybiniai LITUANIKĄ pašovė per klaidą, kaip tariamą lenkų lėktuvą, skrendantį į Vokietiją; 2. ir diplomatai Berlyne taip kalbėjo; 3. Soldino apylinkėse žuvo jau 5 lėktuvai; 4. Dariaus ir Girėno kūnuose rastos kulkos. ELTA skelbė, jog Darius ir Girėnas nebuvo pašauti ir jų kūnuose kulku nerasta.

Dariaus ir Girėno kūnus skrodė ir balzamavo Vytauto Didžiojo Universiteto profesoriai Jurgis Žilinskas ir Kazys Oželis. Prezidentas A. Smetona, pasikvietęs juos, įsakė nutylėti faktą apie kulku radimą. Girdi, Dariaus ir Girėno nebeprisim, o Vokietija grasina paspausti Lietuvą ekonomiškai ir politiškai, nepirkti Lietuvos produktų. Lietuvos kraštui tai būtų didelis smūgis. Po II Pas. karo, Amerikoje būdamas, prof. Žilinskas keliams asmenims papasakojo apie tą įvykį ir pareiškė: "Dabar jau galime ir netylėti, nes nebėra kas saisto tą įsipareigojimą; nė-

Lietuvių aviacijos šventė Čikagoje. Stovi Dariaus ir Girėno skridimo fondo globėjai: konsulas A. Kalvaitis ir L. Šimutis, P. Jurgėla (prie mikrofono) ir skridimo Rėmėjų C. Komiteto vicepirm. Br. Simokaitis. Antroj eilėj stovi lietuvis parašiutininkas.

ra naciškos Vokietijos, Nepriklausomos Lietuvos ir jos Prezidento, kuris to įsipareigojimo reikalavo". Profesoriai, Žilinskas ir Oželis, dar Lietuvoje savo paslaptį atskleidė keliams savo bičiuliams, bet prašė apie tai nekalbėti.

II Pas. karo metu būrelis lietuvių patriotų Dariaus ir Girėno karstus užmūrijo Medicinos Fakulteto rūsyje, kad vokiečiai nepasinaudotų varinių karstų metalu ir nesudegintų lakūnų lavonus. Jau gerokai po karo karstai buvo atrasti ir išimti. Kaune Medicinos Instituto teisminės medicinos katedros vedėjas dr. Jonas Vytautas Nainys ir kiti, iš naujo tyrinėjo ir protokole įrašė, jog Darius ir Girėnas buvo pašauti. Lakūnų kūnai buvo palaidoti karių kapinėse, Kaune, A. Šančiuose.

DARIAUS IR GIRĖNO ĮAMŽINIMAS

Įvairios JAV lietuvių organizacijos ir paskiri asmenys per LITUANIKĄ pasiuntė savo giminėms ir draugams Lietuvoje daugiau kaip

500 laiškų su Lietuvos oro pašto ženklais ir LITUANIKOS antspaudu "Darius-Girėnas, New York — 1933 — Kaunas". Tarp kitko, pasveikinau Lietuvos kariuomenę per kariuomenės štabo v-ką generolą P. Kubiliūną, kuris KŠ raštu nr. 14177, iš 1933.VII.23, padėkojo už sveikinimą ir pabrėžė: "Dariaus ir Girėno karžygiška drąsa, neribota meilė Tėvynei ir tvirtas pasiryžimas bei traginga mirtis sukėlė Lietuvos kariuose gilaus nusiminimo ir pasididžiavimo jausmus. Ne vienam jie bus sektinu pavyzdžiu, reikalui išitikus, aukotis Tėvynei". Ta proga prašė pareikšti Amerikos lietuviams (pirmą kartą) Lietuvos kariuomenės geriausius linkėjimus. Lietuvos aviacijos 5-ji eskadrilė buvo pavadinta Girėno eskadrile, o 1-ji — Dariaus eskadrile.

Daug org-jų Lietuvoje ir Amerikoje pasivadino Dariaus ir Girėno vardu. Jiems filatelijoje įamžinti buvo išleisti Lietuvos pašto ženklai. Jau 1934 m. Lietuvoje buvo apie 300 Dariaus-Girėno gatvių, 24 aikštės, 18 tiltų, 8 mokyklos.

Ūkininkai net ąžuolus ir piliakalnius jų vardu pavadino. Poetai juos apdainavo. Menininkai įamžino statulose, paveiksluose, kompozitoriai — gedulo marše, dainose, simfoniniuose veikaluose. Liepos 15 d. tapo tautinės lietuvių didybės švente.

Prof. vyskupas M. Reinys pasakė, jog LITUANIKOS žygis — tai šūkis naujoms Tėvynės jėgoms, kad Tėvynei reikalingi sumanymų kupini, drąsūs, pasiaukojantieji pasiryžėliai. Kun. M. Krupavičius pareiškė, jog Dariaus-Girėno žygis tai galingas prožektorius, kuris nušvietė didžiąsias lietuvių tautos galias. Filosofas Vydūnas aiškino, jog šis žygis skelbia mūsų tautą žmonijai, kaip meteoras skelbia save naktį žvaigždėtam dangui; tai yra prasilaužimas to didžio vyriškumo, kuris renkasi didį tikslą, kelia ir tvirtina tautą. Generolas S. Raštikis priminė, jog šie Lietuvos ereliai pasistatė mūsų širdyse paminklą, kurio nesugriaus jokie amžių vėtrų perkūnai. Karo Muziejaus lankytojams gen. V. Nagevičius primindavo, jog čia kalba į mus tauriausio kraujo apšlakstyti LITUANIKOS griaučiai, tautos nemirtingųjų sūnų likę žemėlapiai, kom-

pasai; tie kompasai yra tikrojo lietuvių tautos istorinio kelio ir pasiryžimo kompasai; kaip Dariaus-Girėnas nugalėjo didžius vandenynus — taip mažoji tauta savo pasiryžimu gali nugalėti didelius priešus.

Lietuvos jaunimas, ašaras rydamas, skaitė Dariaus-Girėno testamentą TAU, JAUNOJI LIETUVA ir įsidedė tokiu pat idealizmu, patriotiškumu. Nelaisvės metu įsijungė į didvyrišką tautos sukilimą 1941, pogrindžio veiklą, partizaninį karą. Išėivijoje gimęs lietuvių jaunimas tebelaukia Dariaus-Girėno heroikos išaiškinimo ir perteikimo — skridimui į Lietuvos išlaisvinimą.

(Nuotraukos iš autoriaus rinkinio)

KARIO Nr. 6 (1503) 1974 m. liepos - birželio mėn., psl. 235-6 aprašyme: "LKVS RAMOVĖ sk. atstovų suvažiavimas" — yra išbrovusios trys mašinosraščio klaidos — vietoj pavardės J. Šlepetytys, visur turi būti J. Šepetytys.

Dariaus ir Girėno laidotuvėse, Kaune, dalyvavo didvyrių giminės, vyriausybės atstovai, karinė vadovybė, aviacijos karininkai, — 80 organizacijų ir minios žmonių.

ROJUS IR EXODUS

MANO DIENYNAS 1945 METAIS

GEN. ŠT. PLK. LTN. ALEKSANDRAS ANDRIUŠAITIS

(Pabaiga)

Padariau klaidą, nes nepasiėmiau su savim kuprinę, kurią buvau numetęs laike to viso tardymo. Nuvedė mane koku tai koridoriumi, atidarė duris į kokią tai kambarį, kur ant sofos gulėjo ir miegojo raudonarmietis. Leitenantas davė jam bokšą į šoną ir įsakymą: "Vytriachivajsia otiuida, živo"⁵⁷. Tas, dar neatsipeikėjęs, bandė kažką sakyti, bet seržantas paėmė jo batus ir autus, stovėjusius prie sofos, ir, be kalbų, išmetė juos už durų. "Provalivaj, skazano"⁵⁸. Ir tokiu paprastu ir greitu būdu buvome įkurdinti toje bokovuškoje. "Nebespokojsia, utrom svediom na stanciju"⁵⁹, apramino abu geradėjai, kuriems tuojau daviau po pora cigarečių. Išeidami užrakino mūsų kambarį.

Atsisėdau prie stalo ir bandžiau snausti. Moterys įsitaisė pasiluosavusioje sofoje. Kas pusvalandį leitenantas atrakindavo duris ir: "Nu, daj pan zakurit" paimdavo dvi-tris cigaretes ir išeidavo, vėl užrakindamas duris. Nedaug tos nakties ir beliko. Apie šeštą valandą nuvedė mane į prausyklą, kur gavau ir nusiskusti ir nusiprausti, tiesa, šaltu, kaip ledas, vandeniui. Po to, davė man palydovą, kuris su šautuvu nulydėjo mane į stotį. Kas dar svarbu ir neįprasta, atradau savo kuprinę vietoje, kur ją palikau, sveiką ir nepaliestą, o buvau jau nurašęs ją, ir, svarbiausia, kas joje buvo, į nuostolius. Apie tą leitenantą liko kuo geriausi prisiminimai.

Prieš išleidžiant, patiešnas leitenantas privertė mane pasirašyti kokiam tai žurnale, kad buvau sulaukytas "za narušenije tišini i spokojstvi-ja"⁶⁰. Perdaug ir nesiginčijau.

Stotis pilna, prie bilietų kasos ilgiausia eilė, kuri, tačiau, juda pirmyn gan greit. Traukinys išeina už kokio pusvalandžio, stojau į eilę, bet kai priėjau prie langelio, bilieto negavau, nes neturėjau Reisegenehmungo. Pasakė tik tiek, kad tą leidimą galiu gauti Polizei prezidiume ir kad sekantis traukinys išeina popiet.

Taip jau pripratau prie visokių smulkių nepasisekimų, kad toji nesekmė nelabai mane nuvertė nuo koto. Nužiūrėjau seną geležinkelietį. Po ilgo kasymosi pakaušio ir svyravimo, sutiko jis, pagaliau, už gabalėlį lašinių nusidėti tarny-

binei etikai ir po kokių 10-ties minučių grįžo su bilietu, bet tik ne iki Leipcigo, o tik iki jo priemiesčio, iš kur, girdi, Leipciją pasieksiu net tramvajum. Nerizikavau, ir, palikęs lašinius ir bilietą jam, patraukiau miestan. Be to, vargu, ar spėčiau į traukinį, nes anas jau pradėjo judėti.

Jau švito. Pakeliui užėjau į bažnyčią, kuri išliko sveika ir kurioje prieš keturis metus klausydavome pamaldų. Po mišių ėjau ieškoti policijos. Čia įvyko paskutinis ir pats žiauriausias apiplėšimas. Ėjau per aikštelę, susitikau su raudonarmiečiu. Tik prasilenkėm, kai jisai atsisukęs, sušuko: "Ej, ty!" Sustojau. "Nu, a čto nesioš?" Pasodino mane ant suoloelio, pats atsisėdo ir liepė rodyti čemodano turtus. Tur būt visi plėšikai turi specialią uoslę: niekas jų nesidomėjo kuprine. Ir teisingai, joje nieko ir nebuvo. Veik visi langai namų, supančių aikštelę, atsidarė ir vokiečiai žiūrėjo vyksmo. Mano plėšikas pakėlė kumštį, pagrasino žiūrovams ir sušuko: "Nu, vy tam, viek, viek viek", kas turėjo reikšti "Weg". Paėmė šnapsą, porą puspadžių (išsaugotų nuo Štuthofu laikų), visą šimtinę cigarečių (labiausia gaila) ir dar kažką.

Vos tramdžiau pyktį, sakiau, kad eisiu skųstis. "Vot, pojdiom k komendantu, uvidim", sakė jis. Buvau taip įtūžęs, kad užmiršau ir atsargumą ir pasakiau rusiškai: "Chorošo, pojdiom, ja etovo tak ne ostavliu"⁶¹. Jis gi man "A v mordu chočeš, morda to fašistkaja, vot dam po mordie". Prisikrovė kišenės, dar pagrasino vokiečiams ir atsiveikino su manimi: "Nu, smatvajsia, živo"⁶². Dingo. Retai kada gyvenime buvau tiek įsiutęs ir nuskriaustas. Iš namų išbėgo vokiečiai ir ragino mane eiti skųstis, nes tai dieną ir naktį tie plėšimai.

Galvojau pradžioje eiti į komendantūrą, bet paskui nutariau to nedaryti. Kas juos tenai žino, kaip jie į tai pažiūrės? Greičiausia, kaip visada tokiais atvejais, pavadins fašistiška provokacija, tikslu apšmeižti riterišką raudonąją armiją. Klausimas taip pat, ar rasiu tenai savo malonų staršų leitenant, greičiausia teks susitikti su pačiu komendantu. Gal, geriau, ne. Nuėjau į čia pat

esantį Polizeiprezidiumą, kur už 50 pfenigių, be jokių kliūčių, gavau Genehmigungą. Papasakojau ir apie prieš 10 minučių įvykusį apiplėšimą. Jie tik liūdnai palingavo galva: "Mein lieber Herr, taip yra visą laiką, nieko negalime padaryti". Nesiryžau vaikščioti po miestą, grįžau į stotį, nusipirkau bilietį į Leipcigą ir išsėdėjau, kur tai stoties užkampyje, visą laiką. Prieš traukiniui išvykstant, pamačiau anas dvi moteris, su kuriomis buvau praeitą naktį suimtas. Stovėjo eilėje bilietams. Sakėsi, tik ką jas išleido, teko atsisveikinti su čemodanu, bet tai niekis.

Traukinys išėjo pagal tvarkaraštį. Keleivių daug, daugiausia vokiečiai. Vagone šalta, ir tamsu.

Grudžio mėn. 2 d. Sekmadienis. Leipcigas.

Į Leipcigą atvykome vidurnaktį be nuotykių. Nakvoti teko stotyje, Warteraum. Milžiniška halė. Žmogus ant žmogaus. Sėdi, stovi, guli, juda visomis kryptimis. Vyrų (mažai), moterų, vaikai, su ryšuliais, kuprinėmis. Rūko, šaukia. Maišosi kareiviai, patruliai, vieną kitą išveda. Siaubas. Priešėdau ant laiptų ir čia praleidau visą naktį. Jaučiau, taip ir buvo, kad gaunu utėlių, ir nemažai.

Rytą į Auskunftą. Kur čia toji tarptautinė pabėgėlių stovykla? Krato galvą, žiūri nustebę. Kokia stovykla? Tarptautinė? Nieko panašaus visame Leipcige nėra. Kaip tai nėra, turi būti. Ne, nėra. Pabandžiau dar kitur, trečiur. Tikrai ne, niekas nežino ir negirdėjo apie tokią stovyklą. Ką dabar? Patraukiau į miestą. Jaučiuos, kaip tada Bydgoščiujė, nežinau nei kur eiti, nei ką daryti. Miestas apdaužytas pusėtinai, nežinia ko daugiau: sveikų ar sugriautų namų. Tik iš stoties išėjus visur į akį lenda vadų fizionomijos, žandai, kad ir raudoni, bet visgi ne du futbolo kamuoliai, kaip Lenkijoje. Tur būt vokiečiai žino saiką. Užtat išlaisvintųjų galerija papildyta draugais Marksu (ypač gausu), Engelsu, Taelmanu. Pastarasis aiškiai konkuruoja su Marksu. Jau ir gatvės bei aikštės perkrikštytos. Užėjau į policijos nuovadą. Nieko ir ten nežino apie mano ieškomą stovyklą. Padariau didelę kvailystę, nes nuėjau į lenkų konsulatą. Nors ir sekmadienis, bet radau vieną pareigūną, kurį, rodos, prikelčiau iš lovos. Stebėjosi ir kraipė galvą, kaip aš su tokia prapustka atsiradau Leipcige ir patarė nedelsiant grįžti į Lenkiją, ką aš jam ir pažadėjau. Kariškių pilnas miestas. Labai viliojanti kelrodžiai, kaip į Nuerembergą, Frankfurtą, ir ypač mielas, į Hofą... km. Jei nieko neišeis, bandysiu važiuoti arčiau prie Hofo traukiniu, o iš tenai bandyti per žalią sieną.

Išeidamas į miestą savo kuprinę su čemodanu palikau stotyje, apsaugoje. Kirsdamas stoties

aikštę, matau nedidelius medinius barakus, net su pavadinimu "Weisse Schwan", ir dar priedo "Fluechtlinge". Reikia užėti, ką aš, pagaliau, nustoju. Užeinu. Barakuose švaru. Vyrų, daugiausia moterų ir vaikų. Surandu Leiterį. Išsikalbame. Čia renkami vokiečių pabėgėliai ir siunčiami į įvairias vietas apsigyvenimui. Ar siunčiami ir į Muencheną? Taip, siunčiami ir į Miuncheną. O didysis ir kilnūs leiteri, ar nerastumėt jūs galimu įjungti mane vargšą į transportą, kuris vyksta į Miuncheną, nes aš... ir t.t. Bet ar jūs vokiečiai? Na, ne, deja, bet... Galėčiau duoti tamstai lenkiško šnapso ir cigarečių (vienas tik pusbonkis liko ir keli pakeliai cigarečių). Leiteris parodė didelį susidomėjimą ir gyvumą. "Wodka?", pasakė jis, "žinote, mano tėvai lenkai iš Silezijos, mažas ir aš kalbėjau lenkiškai, dabar užmiršau, bet suprantu dar. Wodka, hm..." Riebergstrasse, ar kažkaip panašiai, yra kažkokia lenkiška stovykla irgi pabėgėliams, pabandykite tenai, jei neišeis, tai grįžkite, gal ką ir padarysime".

Nuvykau į nurodytą vietą. Tai buvo kokia tai didžiulė dirbtuvė, dabar neveikianti, daug visokių pastatų, vienas toks pastatas su lenkiška vėliava. Pastate kelios moterų, vaikai. Atsirado kieronnik. Taip, čia stovykla. Taip, čia renkami lenkų pabėgėliai. Kur siunčiami? Aišku kur, į Lenkiją, kur kitur? Į Miuncheną? Žinoma, ne. O kaip aš čia atsiradau? Aš noriu grįžti į Lenkiją, nes į Miuncheną, kur pradžioje norėjau vykti, užimtų daug laiko ir yra rimto pavojaus, kad mano prapustka baigsis kur kelyje ir aš nieko nepadarysiu, svarbiausia, nespėsiu savo sesers su vaikais pervežti. Geriau grįšiu, ir tvarkysiu reikalą per lenkų konsulatą. Mat, jutau, kad klimpstu ir kad galiu iš čia ir neišeiti, todėl, sakydamas visa tai, kartu ir kūriau. Kieronnik kur tai paskambino, o tas kur buvo ne kas kitas, kaip tas pats lenkų konsulas, kuriam šį rytą padariau kvailą vizitą. Girdėjau, kaip kitame gale balsas sakė: "Jis jau buvo čia, ko jis ten švaistosi, palikite jį pas save ir antradienį su transportu siųskite namo". Kvailas aš, kvailas. Gerai dar, kad rankoje laikiau stoties apsaugos daiktų kvitą. Kieronnik paklausė, ar tai aš buvau konsulate. Patvirtinau. Sutarėme, kad lieku čia ir grįžtu "namo". Rodos, ir lovą man paskyrė. Pasiprašiau eiti į miestą atsinešti daiktus, štai, va, kvitą. Gerai, tik nedelsti, nes kitaip pavėluosiu pietums. Išėjau, sargas prie vartų nedarė kliūčių ir atsiradau gatvėje. Na, rodos, viskas išbandyta. Niekur neradau bažnyčios, likau tą sekmadienį be mišių. Meldžiausiai užtat į savo globėją šv. Tada Apaštalą ir tikiu, kad jis man padėjo apleisti raudonąjį rojų.

Grižau į Baltą Gulbę. Leiteriui prižadėjau šnapso, lašinių ir cigarečių, tegul daro kas galima. Viškas po to ėjo greit. Užrašė mano pavardę ant popiergalio, nuvedė į kokį tai kambarį, kur vokiečių gailėstingoji sesuo rašė mašinėle. Buvo tai sąrašas, vykstančių į Miuncheną, jinai įtraukė į tą sąrašą ir mane, tik vietoje Bernardo, tapau dabar Bernhardu. Žinoma, nesiginčijau. Viską atlietuviusiu Miunchene, jei bus lemta ten patekti. Po to, leiteris su ceteliu nusiuntė mane į geležinkelio stotį, kambarį No . . ., pas gydytoją sveikatos patikrinimui. Žinojau ir deja, jaučiau, kad utėlių turiu. Viena, ką dariau, tai nesikasiau, leisdamas joms mane laisvai būti, ką jos ir darė.

Nuvykau, radau tą kambarį, jame gydytoją. Diena saulėta, kambarys apšviestas. Nusirengiau iki pusės, jau dėdamas savo žalius marškinius (baltų jau senai neturėjau), aiškiai matau tas prakeiktas utėles, ilgas, kaip povandeniniai laivai. Gydytojas apžiūrėjo pažastis, tekstelėjo per nugarą, "Lausenfri" ištarė ir paleido. Su tuo ceteliu grįžau pas leiterį. Rytoj, 7-tą val. ryto, platforma No. toksai, 11 žmonių, jų tarpe ir aš, išvyksta traukiniu į Miuncheną, grupės vyresnysis Herr X (neatsimenu pavardės), mane globos Herr Koza (ištarė Koca), dabar gi, turiu vėl vykti į stotį, kambarys No . . . gauti Reiseverpflegung, "ale, wodka bedzie?"⁶³, vis kartojo. Tikrinau, kad "będzie". Nakvoti galiu prie stoties esančioje priešlėktuvinėje slėptuvėje. Jis ateisias mane išlydėti. Taip tapau vokiečiu, Fluechtlingu, Niekur daugiau nėjau, nes jau buvo viso ko per akis.

Slėptuvė milžiniška, rodos, dviejų ar trijų aukštų. Silpnai apšviesta, žmonių daug, bet, kadangi vietos daug, tai visai nežymu. Pasijutau vien-vienišas ir nežinąs ką daryti. Ko aš plėšiuosi į tą Miuncheną? Aišku, pirmon eilėn ištrukti iš rojaus. Jau žinojau, kad Tiuringija nebuvo iš karto atiduota bolševikams. Tas reiškė, kad visi sveiki ir nenorį su raudonu maru susitikti, iš to krašto šalinosi. Žinojau savo žmoną pavojaus metu išradinę ir didelės energijos esant ir vargu bau sėdinčią ir laukiančią bolševikus ateinant. Taigi, jei pasitraukė, tai tik į pietus ar į vakarus. Turėjau sugestiją iš lenkų Lignicoje vykti per Miuncheną į Torino, Italijoje, pas gen. Andersą, ir ten prisiglausti prie jo korpo. Šiaip ar taip, reikia vykti į Miuncheną ir ten orientuotis padėtyje. Slėptuvėje buvo labai neįjauku ir ilgu, todėl nuėjau į stotį ir ten nakvojau.

Gruodžio mėn. 3 d. Pirmadienis.

Anksti rytą nusiprausiau ir šiaip taip nusiskutau. Susirinko grupelė žmonių, vien vyrai. Prisis-

tatė prie manęs jaunas vyrukas, fliegerio uniformoje ir sakė laikytis jo visą laiką. Atėjo leiterio pavaduotojas išlydėti transporto, pats leiteris negalėjo atvykti. Perdaviau jam ryšulėlį su pusbonkiu (deja, paskutiniu), pora pakelių cigarečių, ir, be rods, mažu gabalėliu lašinių ir prašiau perduoti leiteriui. Mūsų grupė užėmė viename vagonė vieta ir 7-tą valandą traukinys pajudėjo. Koks tai milžinas toji Leipcigo gel. stotis, tačiau nepadarė man tokio įspūdžio, kaip 1941-ais metais, kai buvo dar nesudaužyta.

Stengiuos nekaltbėti su savo bendrakeleiviais (nes kokia gi mano vokiečių kalba, vienas siaubas), kas nesunkiai vyksta, nes pasitaikė visi nekaltūs. Dominik Koza tikras mano angelas sargas, neatstoja nė žingsnio nuo manęs, visur kur tik reikia prabilti, jis tai atlieka ir už save ir už mane. Be jo vargu ar atlikčiau tą paskutinį etapą. Greičiausia ne, arba bent kitokiu būdu. Vieną jis turi, tačiau, keistą savybę. Visur ir visada, kur tik kokia, kad ir neaiški, galimybė gauti Verpflegungą, jis tuojaus čia pat. Keletą kartų sakiau jam, kad man visiška nerūpi tas Verpflegung, bala jį nemato, jis ir klausyti nenorėjo. Jo tėvai irgi Silezijos lenkai, bet jis pats jau vokietis, tik pavardė dar lenkiška likus. Vaišinau jį cigaretėmis, deja, taip pat paskutinėmis. Plauen, vad., netoli amerikiečių zona. Popiet traukinys įvažiuoja į Oelsnitz ir čia stop. Paaikškėja nemalonūs dalykai. Traukinys į Miuncheną vykti negali, nes permažai į jį keleivių. Tame Oelsnits yra pereinamoji stovykla, čia turėsime pasilikti iki bus suformuotas transportas į Miuncheną, o iki to laiko reikia vykti į Schlossą — ten stovykla — ir laukti. Vykstame į Schlossą. Miestelis mažas, gan gražus ir jaukus, tik kiek sudaužytas. Matosi angliški parašai, labai daug su "off". "Off limits", "Keep off" ir pan. Schlosse nauji sunkumai: reikia pereiti visus registracijos formalumus, kokia 7-8 atskirus stalus, prie kiekvieno eilė žmonių. Esu tikras, kad vienas pats to neatlikčiau, greičiausia prie kurio nors suklydčiau. Mano Koza išvystė pasigėrėtiną aktyvumą. Liepė laikytis jo, o pats su savo ir mano popieriais, net ir prapustka, pradėjo didįjį žygį per stalus. Gal jam padėjo jo kariška milinė ir pilotė, gal, kur formalumai nepainūs, ne tie baisūs popieriniai rankšluosčiai, kuriuos reikia pildyti pas bolševikus ir vėliau — pas amerikiečius. Be to, Koza užlįsdavo pirmas, kur tik mažiausia galimybė buvo, be eilės, ir vokiečiai neprieštaruodavo. Prie vieno stalo, kur mergaitė rašė mašinėle sąrašus pabėgėlių, ar tai gyventi čia Schlosse, ar vagonams, jau neatsimenu, Koza, su manimi, žinoma, atsistoję eilės galvoje ir laukė kol ji priartėjo prie galo, ir kaip tik liko dar dvi ei-

lutės, jis pakišo jai mūsų popierius, pasakydamas "Dar tuos du, liebes Fraulein", ir toji, pažiūrėjus į jį, paklusniai įrašė mus.

Pradėjęs nuo pirmo stalo, kaip Rodzewicz, daugiau kelionę kaip Rodzevig Bernhard aus Lignitz. Vėl su utėlėmis pas gydytoją. Gerai, kad kambaryje, kodėl tai, nebuvo elektros, bet degė žvakė. Reikėjo tik išskėsti rankas į šonus ir apsisukti. Liko paskutinis stalas, Verpflegung, kur Koza nuskubėjo ypatingai greit, aš gi, visai nėjau. Žodžiu, per kokią valandą viskas buvo baigta, šiaip gi, žmonės praleido tose eilėse kelias valandas. Nuo to greičio buvau išsekęs, tuo labiau, kad tarp stalų sukaliuojosi vokiečiai, su raudonu raiščiu ir raudona žvaigžde ant krūtinės. Porą kartų jis šaukė čia ir ten, kad tai ne nacių laikai, ir kad SS-manai bus sutvarkyti. Visus daiktus liepė nešti ir vežti į stotį. Nunešiau ir savo apiplyšusį čemodaną, jei jis ir žūtų, nedidelis nuostolis, nieko jame vertingo nėra. Patys vokiečiai vyrai išstatė savas sargybas. Koza man patarė nesavanoriauti, vyrų yra pakankamai. Grįžęs į Schlossą, griuvau į lovą. Tai ne lova, bet dviejų aukštų narai, tiesa, švarūs ir su padoriais čiužiniais. Išvietės lauke, neseniai sukaltos, bet švarios ir tvarkingai užlaikomos. Kalbų vengiau, tuo labiau, kad nemažas vokiečių skaičius buvo iš Silezijos, apie ką čia kalbėsi, žinoma, tekstų pūsti vokišką dūdą, bet kaip tai atrodytų su mano vokiečių kalba. Po ilgo laiko miegojau gan gerai.

Gruodžio mėn. 4 d. Oelsnitz.

Transportas dar nesufundmuotas. Su Koza visą laiką, stotyje, mieste, užfundijau jam bilietą į kiną, buvo rodomas neblogas filmas iš kokio tai, neatsimenu, žymaus muziko gyvenimo, filmas vokiškas. Mieste apstu kareivių, pavienių ir komandomis. Marksas ir Taelmanas. Štai, komanda eina su daina, tur būt į pirtį, nes nešasi baltinius po pažastimis.

Gruodžio mėn. 5 d. Rojaus apleidimas.

Iš ryto į stotį. Didelis prekinis traukinys. Su Koza, tikriausiai su manimi, esame tepluškoje⁶⁴. Žmonių kokia 50. Visi vyrai stačiomis palei sienas, viduryje to rato moterys ir vaikai. Dar ilgą laiką visokiausi tikrinimai, vieną kartą net visus iškrauna iš vagono, nes kitame vagone dingo kam tai čemodanas, tikrinamas visas traukinys. Koza gauna Verpflegungą, man gis kąsnis neina gerklėn. Sunku atpasakoti, ką jaučiu. Palei vagoną vaikščioja vokiečių geležinkeliečiai, retkarčiais pralenka ir raudonarmiečiai bei karininkai. Pajudame po piet, kokią trečią val. Prieš tai stotyje žiūrėjau schemas, rodėsi, Oelsnitz ir Hofas greta, dabar gi, važiuojame labai ilgai. Durys nuo šalčio uždarytos,

nematyti lauko, bet atrodo, kad siekiame Plauen. Jau kokia 8-ta valanda, gal daugiau. Traukinys sustoja lauke. Nervingumas visur, visi rūko. Išilgai vagonų per girgždantį sniegą eina vokiečiai ir bolševikų karininkai, šaukia: "Alle Polen und Juden raus!" Koza man šnibžda: "Jie gauna extra Verpflegungą, bet geriau nesirodyk". Nei man galvoje buvo atsilipti į tą vilionę. Vėl važiuojame, ir, štai, pamatome priešaky stotį skandinavių didelių lempų šviesoje. Vis arčiau, arčiau, ir pagaliau, didžiulis užrašas "HOFF". Garbė Viešpačiui ir šv. Taduui, sudiev, rojau!

Išeiname į peroną. Raudonas Kryžius dalina karštą sriubą, baltą duoną, kavą. Koza tēpia mane tenai. Gerai, nesipriešinu, nors valgyti neprisivėčiu. Visą tą laiką valgiau bet kaip, eidamas, stovėdamas, daugiausia — duoną. Dabartinė prabanga mane nejaudina. Esame laisvi, galime daryti ką norime. Dauguma traukia į čia pat esančią stovyklą, rodos. Maschdorf vadinamą. Einame ir mes. Barakai, ir nepergeriausiai sutvarkyti.

Gruodžio mėn. 6-7-8 d.d. Pakeliui į Miuncheną.

Dar ne Hofe esame, tik stotyje. Hofas toliau, į jį reikia važiuoti traukiniu, ką mes ir darome. Su mumis dabar kokia tai vokiečių šeima, visi suaugę, dargi iš Bydgoščio. Aišku, sovokietėję lenkai, ir suvokietėję smarkiai. Viena moteris. Bandau jai sakyti, kad ji ir kiti jos šeimos nariai tikrumoje yra lenkai. Ji sutinka, kad dar ana karta lenkiška, bet dabartinė ne. Esame tikrame Hofe. Visas transportas išsibarsto, kiekvienas iš čia vyksta savarankiškai pats, kaip išmano. Be Genehmigungo galima pirkti bilietą tik 100 km. (rodos), toliau reikia to Genehmigungo, o pastarąjį gauti vėl reikia gydytojo pažymėjimo. Visa diena išėjo tiems pažymėjimams gaudyti. Pas gydytoją nėjau, gavo man jį Koza ir be manęs, jau nežinau kaip. Gavo ir Reisegenehmigungą, žodžiu, viską. Ne, ne viską, nes traukė mane dar į kokią tai įstaigą gauti Verpflegungą, ir, jo teigimu, visai neblogą. Gavo. Po miestą laksto amerikoniai džypuose, taip pat ir bolševikai amerikoniškuose džypuose. Pora pasakiškų dešrinių, bet "Off limits".

Grįžome į stotį. Anoji šeima važiuoja į Schwandorfą. Liekame su Koza. Jisai rytoj išvyksta laimės ieškoti į Nuernbergą, tikisi tenai įsitaisyti kaip elektrikas. Atidaviau jam pora didesnių gabalų lašinių, cigaretes, nenorėjo imti, bet priverčiau. Gailėčiau, kad tik tiek mažai galiu duoti žmogui, kuris tiek man padarė. Dar išėjome į miestą medžioti amerikoniškų cigarečių, nesigailėjome ir kainos, nes turėjau dar bene virš pusanatro tūkstančio markių. Nieko nepešę, grįžome į stotį. Padėję

galvą ant stalo, miegojome triukšmingame dideliame Warteraum. Prieš tai pabandžiau prisiminti, ar moku dėstyti pasjansą su viena kalade, bet greit mečiau, nes pradėjo eiti vokiečiai, prašydami paburti ateitį.

Rytą, dar tamsoje, nuvykau į bažnyčią, nes tai buvo pirmas penktadienis. Po 20 mėnesių pirmos mišios tikroje laisvėje.

Grįžęs, išlydėjau savo angelą sargą į Nuernbergą. Pasakiau jam, kad nesu vokiečiai. Jis visai nenustebo, nenustebo, kai pasakiau, kad esu lietuvis. Davė jis man adresą vieno kunigo Miunchene, kuris galėtų man padėti. Nusiprausiau, nusi-skutau stotyje, ne bet kaip, bet už pinigus, pirkau bilietą į Miuncheną ir po piet išvažiavau. Kur? Į Miuncheną? Taip, bet kas tenai? Bent susiorientuosiu kas ir kaip.

Regensburge teko nakvoti stotyje. Rytą eina kitas traukinys. Vos sulaukiau ryto. Traukinys šturmuojamas keleivių, buvau jau įsikibęs, bet kokia tai moteriškė pro mane užsikabino ir nustūmė mane nuo pakopos. Iš pykčio šleptelėjau jai per kuprinę, nestipriai, nes traukinys jau ėjo. Už kokių dviejų valandų ėjo kitas traukinys ir juo nuvažia-vau į Miuncheną. Stotis.

Plk. A. Andriušaičio viena iš paskutiniųjų nuotraukų, dar-ryta Amerikoje.

Gruodžio mėn. 8 d. Šeštadienis ir Nekalto Prasi-dėjimo šventė. Miunchenas.

Išėjęs iš stoties, užsukau į čia pat esančią po-licijos nuovadą sužinoti adreso į Deutsches Mu-seum, nes jau žinojau, kad ten tikrai yra kas tai panašaus į tarptautinę stovyklą, bet daugiausia len-kų. Ten jau susigaudysiu. Ant sienos kabojo sąrašas stovyklų su adresais. Reikėjo mano pirštui nesustoti ties tuo Deutsches Museum, bet paslinkti dviem-trim centimetrais žemiau ir būčiau radęs lietuvių stovyklą. Matyti, dar nebuvo atėjęs lai-kas. Policijoje išaiškino, kaip į ten važiuoti.

Suradau nurodytą sustojimo vietą ir laukiau tramvajaus. Ant mano krūtinės kabojo lenkiškas kas-pinas. Štai, du jauni vyrukai irgi laukia tramvajaus, ant krūtininių jiems kabo . . . kas gi čia? Bulgariai, vengrai? Juosta aiškiai lietuviška. Prieinu arčiau. Kalba . . . lietuviškai. Čemodanėlis iškrinta man iš rankų. “Vyrai, kas jūs?” — “Mes dipi”. — “Ka-tai tokio?” Aiškina. Sukasi galva. Ar yra daugiau lietuvių? — Kaipgi, ištisos dvi stovyklos. — Ar nėra kokių karininkų? — Labai daug, plk. Pranckon-nis, gyd. Matukas, mini ir kitus. Viešpatie, kas gi čia tokio? Važiuoju su jais į Lohengrino stovyklą. Sapne. “Mes manėme, kad tamsta lenkas”. Kodėl? A, tikrai. Nuimu lenkišką bantą ir įkišu jį į kišenę.

Vietoje Deutsches Museum — esu lietuviško-je stovykloje, pas Pranckonius kambaryje. Miglos pradeda skleistis, bet vis dar neatsigaunu. Vėl pa-sineriu į rūkus, kai išgirstu, kad žmona su dukro-mis yra čia pat, amerikiečių zonoje, tiktai niekas negali atsiminti, kurioje būtent, stovykloje. Tą patį patvirtina ir plk. Matukas ir kiti. Taip, yra, gyvos, sveikos, patys matę, kalbėję, tik kurioje gi čia da-bar stovykloje, niekas, kaip tyčia, neatsimena. Atėjo tūla ponia Filipowicz, Amerikos lenkė, UNNRA’os pareigūnė, Pranckonių globėja, atnešdama ameri-kietiškių cigarečių ir norėdama gauti šviežių žinių iš Lenkijos, nes šiaip ar taip, dar tik vos savaitė, kaip esu iš tenai. Išbuvau neatsipeikėjęs visą tą ir kitą dienas. Buvo tai šeštadienis ir sekmadien-is, Lietuvių sąjunga (pasirodo yra ir tokia) nedir-bo, be to, ji randasi ne stovykloje, bet mieste. Ry-toj, pirmadienį, viską išsiaiškinsime.

Stovykloje yra ir kopolytėlė. Mišios ir pamok-slas, lietuviškai. Kada aš jį girdėjau paskutinį kar-tą? Štutthofe. Kun. Yla, Lipniūnas. Ponia Grigienė. Jos vyrą, maj. Grigą jau neradau gyvą Štutthofe, bet vis dėl to ši tą papasakoti galėjau. Vos sulau-kiau sekančios dienos.

Guodžio mėn. 10, 11, 12 d.d. Pakeliui pas šeimą.

Veda mane Pranckonis į Lietuvų Sąjungą. Kiek tenai žmonių, kiek pažįstamų. Atvertė didelę išminties knygą ir iš karto pranešė: "Andriušaitienė Olga, dukterys Aleksandra, Janina, Regensburgas ir t.t. Regensburgas? Aš gi važiauju pro jį, stotij nakvojau, mušiaus, skubėdamas patekti į traukinį. Ne, netikiu dabar kokiems tai fliuidams, kur gi, jei ne Regensburge jiems buvo geriausia proga pasireikšti, tuo labiau, kad siunčiamasis užtaisas buvo stiprus ir veržlus, nes apie ką gi visą tą laiką galvojau ir dar kaip, jei ne apie jas tris? Mano tautiečiai juokiasi: "Reikėjo, girdi, plėštis į Miuncheną, kada daug paprasčiai buvo išeiti iš stoties ir pasukti tiesiai pas savuosius."

Sąjungoje apsirūpinu dokumentais, informacijomis, patarimais. Maišatis toje Sąjungoje irgi nemaža, kaip turgelyje. Su nustebimu skaitau Sąjungos kreipimąsi į "gerbiamus tautiečius nenaudoti sąjungos patalpų bizniui ir sandėriams varyti, bet atlikti tuos reikalus atokiau".

Mane paima globon p. Stanaitis, pažįstamas dar iš Allensteino ir Cottbuso laikų. Dėl kažkokių priežasčių tą dieną negalėjau vykti traukiniu, kažkas netvarkoj su traukiniais. Praleidau vakarą ir nakvojau pas p.p. Stanaičius. Miegoti nuėjau anksti. Pabudęs, matau dega šviesa, šeimininkas ir kiti tautiečiai, susidurdami galvomis, pasilenkę prie stalo, ką tai nagrinėja, girdžiu nesuprantamus žodžius: anglis ne tokia, negryno vandens, šlifuoję taip sau ir pan. Kitą dieną p. S. išrūpino man Reisegehemigungą, be gydytojo pažymėjimo, pats važiuoja į Hamburgą. Į Hamburgą? Taip paprastai, rodos, tai kita, ar ne britų zona. Juokiasi iš mano nauvumo. Mat kupranugariu galima važiuoti, kur nori. Kupranugariu? žiemą? į Hamburgą? Taip, žiemą ar vasarą Camel nuveš. Akmenukus reikia nuvežti. Akmenukus? Ar tai zažigalkoms? Juokiasi. Pradedu suprasti.

Vėlai, po piet, jaunas Stanaičiukas nuveda mane į stotį. Važiuoju. Namo. Pas šeimą. Po 20 mėnesių nesimatymo. Nesiseka susikaupti, tik minčių nuotrupos, maišalynė. Traukinys velkasi, sustoja. Regensburgas. Keleiviai pasileidžia miesto centran. Kur stovykla? Eik su mumis. Einu, bet vis klausiu. Ne, jie visi eina, skuba į slėptuvę, nes tuojau bus sirena, ženklas, kad nevalia vaikščioti po miestą.

Vienas atsiranda, kuris žino, kur toji stovykla. Reikia grįžti atgal, prie stoties, ir pasukti į dešinę. Grįžtu, suku. Sirena. Vis vien einu. Einu lėtai, pasiruošęs šokti į šoną. Ne taip jau arti toji stovyk-

la. Du dideli mūriniai namai. Įeinu. Skambinu prie pirmų durų. Taip, čia stovykla, bet latvių. Lietuvų toliau, ant kalno, kokia 15 min. Einu. Tai koks tai Siedlungas. Tuščia. Štai, kokia tai moteris su kibirais. Taip, čia lietuvių stovykla. Andriušaitienė? Girdėta, bet kur čia dabar rasi. Veda pas save. Ponia Viržintienė. Bute daugiau žmonių, kiek sumišo. Susipažįstame, išsiaiškiname. P. V. išbėga. Grįžta po pusvalandžio, taip pat ir jos mergaitė. Buvo aplaksčiusi tris seniūnus, prikėlė juos iš lovu. Ne, jų seniūnijose nėra Andriušaitienės, bet ji tikrai čia. Mergaitė buvo pas savo drauges. Kaip gi, Janytė vienoje klasėje, bet kur jos butas? Noriu eiti ieškoti? Neleidžia. Stovykloje devynios seniūnijos, daug namų. Ryt iš ryto. Bet, supraskite, žmonės, kaip gi galima miegoti, kada gal čia pat po šonu, gretimame name, yra mano artimiausieji. Ne, gretimame name nėra, būtų jie žinoję. Jau vidurnaktis, palaukime iki ryto, ankstyvo ryto. Okey, pirmą anglišką žodį išmokau. Vakarienė, kokios senai neturėjau, tik kad nesivalgo.

Šeimininkų sumišimas paaiškėjo daug vėliau. Mat, tą naktį susimetę į tą butą okso tvarkyti. Į tą suokalbį įsiterpiau ir aš. Prisipažino, kad buvo nusigandę.

Rytą, po nemiegotos nakties, p. V. išvedė mane į stovyklą. "Štai ten dar vienas seniūnas". Tai buvo kaip tik tas, kurio seniūnijoje maniškiai gyvena. Tiesiai veda, kur reikia. Skambinu. Atidaro kokia tai ponia su akiniais. Negaliu ištarti žodžio, tik krutinu lūpas. "P. Andriušaitis!", suriko. Tai p. Karoblienė. Randu Olytę, mat, neva pramiegojo mokyklą. Atbėgo Janė iš mokyklos. Kokios pas ją ašaros, visada atsimenu. Mama išvyko į kaimą parsivežti šį tą. Susitikome su mama kitą dieną stotyje.

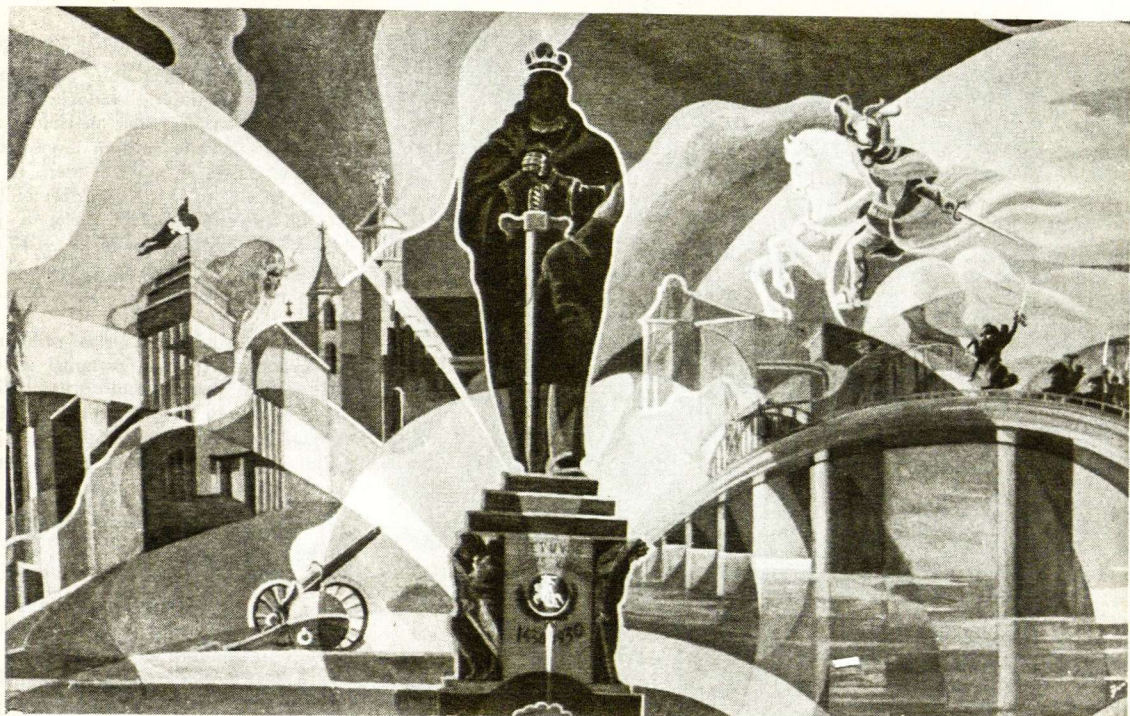
Virtės dipi, parašiau laiškus p. Griniams, p. Gimbutienės dukrai, pranešdamas adresą ir kitką. Tą buvau prižadėjęs.

H. Šimansko seseriai pranešiau apie jos brolių. Jis greit po to atvyko į JAV.

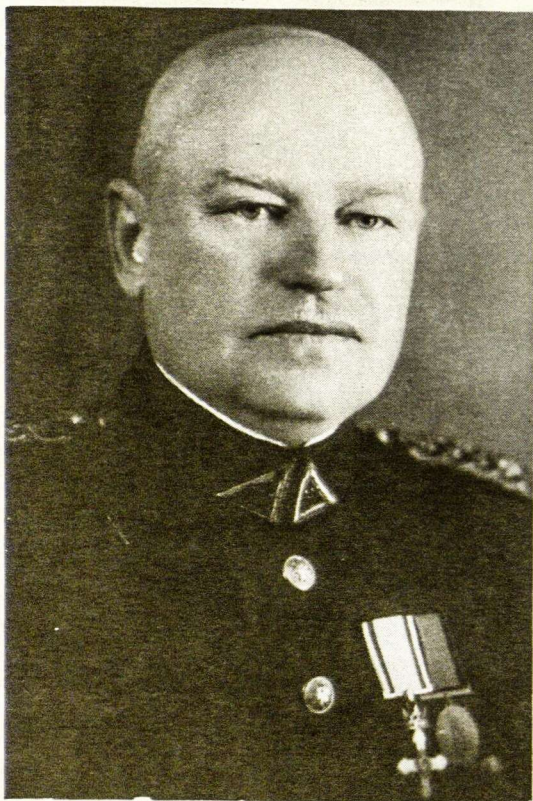
Šv. Judas Tadas Apaštalas, nuo to laiko, yra mūsų šeimos nuolatinis globėjas.

63 "Bet degtinės bus?"

64. Perdaug šilta vieta.

Dail. Jurgio Juodžio naujausi kūriniai: viršuje, Vytautas Kaune, tempera. Apačioje, "Ir aš mėgstu medų!..", paveikslas sukurtas Australijos palaidojimo Pabaltijo valstybių proga.

PLK. LTN. ERNESTUI ČIURLIUI AMŽINYBĖN IŠKELIAVUS

Birželio 28 d., vos pasiekęs ligoninę, atsiskyrė su šiuo pasauliu plk. ltn. Ernestas Čiurlis. Buvo pašarvotas Karlo - Molloy laidojimo namuose W. Hartford, Ct. Hartfordo skyriaus ramovėnai velionies karstą padengė tautine vėliava ir stovėjo garbės sargyboje. Hartfordo Šv. Trejybės parapijos klebonas kun. J. Matutis atkalbėjo rožinį. Laidojimo namuose dalyvavo Lietuvos gen. konsulas Anicetas Simutis su ponia ir daug artimųjų bei pažįstamų.

Liepos mėn. 1 d., 9 val., a. a. plk. ltn. E. Čiurlio karstas buvo atlydėtas į Šv. Trejybės parapijos bažnyčią. Kunigas klebonas J. Matutis atnašavo šv. mišias ir pasakė turiningą pamokslą. Po šv. mišių buvo sugiedotas Lietuvos himnas. Vargonais grojo ir solo giedėjo muzikas J. Petkaitis.

Po bažnytinių apeigų a. a. plk. ltn. E. Čiurlio palaikai buvo nulydėti į Šv. Benedikto kapines, Bloomfield, Ct. Čia kun. J. Matutis atkalbėjo gedulingas maldas ir su visais dalyviais sugiedėjo Marija Marija. Velionies pageidavimu, kalbų nebuvo. Nuo karsto nuėmus Lietuvos tau-

tinę vėliavą, Hartfordo Ramovės skyr. valdybos narys Antanas Mockus įteikė velionies našlei Stasei Čiurlienei. Karstą nešė ramovėnai: Antanas Kuprys, Pranas Kriščiokaitis, Antanas Mockus, Vaclovas Nenortas, Kazys Tijūnelis ir Vytautas Raškevičius. Laidotuvių dalyviai buvo paprašyti pusryčių pas velionies dukrą Birutę ir žentą Steponą Zabulius.

Laidotuvėse dalyvavo velionies brolio, prof. Jurgio Čiurlio, našlė su dukra Elena Čiurlyte - Barnet. Iš Kanados buvo atvykę velionio žmonos brolis Ignas Girdzevičius ir sesuo Jadvyga Gasparienė su sūnum Rimu.

Plk. ltn. Ernestas Čiurlis buvo gimęs 1893 m. sausio 23 d., Jutkonių kaime, Kupiškio valsč., Panevėžio apskr. Pradžios ir viduriniuosius mokslus baigė Lietuvoje, o karo mokyklą — Rusijoje. Kilus rusų revoliucijai, kovojo baltagvardiečių eilėse. Buvo sumintas ir patalpinintas kalėjime. Buvo nuteistas mirties bausme, bet susirgęs šiltine, vienos gailės tingos sesers pastangomis, buvo paguldintas ligoninėje, iš kurios laimingai pabėgo.

1921 m. grįžo į Lietuvą ir įstojo į Lietuvos kariuomenę. Visą laiką tarnavo

Auto Rinktinėje. Buvo pasiūstas į Vokietiją pasitobūlinimui auto priemonių srityje. Auto Rinktinėje vadovavo auto vairuotojų mokyklai, 1939 m. išėjo į atsargą ir apsigyveno savame ūkyje prie Ramygalos. 1941 m. gegužės mėn. 14 d. sukūrė šeimą su Stase Girdzevičiūte. 1944 m. apleido gimtąjį kraštą ir po vargo kelių tremtinių stovyklose, 1949 m. pasiekė JAV. Iki 1966 m. gyveno New Yorke, iš čia persikėlė į New Britain, Ct.

A. a. plk. ltn. E. Čiurlis priklausė Šv. Andriejaus lietuvių parapijai ir lietuvių bendruomenei New Britain, Ct., Šv. Trejybės lietuvių parapijai ir Liet. Vet. Sąj. Ramovė, Hartfordo skyriui.

Velionis paliko lūdinčius: žmoną Stasę Čiurlienę, sūnų Kęstutį, dukrą Birutę su vyru Stp. Zabuliu, sūnaitį Romualdą Zabulį, dukraitę Ramutę Zabulytę ir serį Elvyrą Lietuvoje.

vn

A.A. VLADO RUŠO NETEKUS

Mykolas Vaitkus

1974 m. sausio 21 d., širdies smūgio ištiktas, staiga mirė, vos 59 metų sulaukęs, Vladas Rušas. Velionis buvo gimęs 1914 m. birželio 8 d. Bistraupolio dvare, Panevėžio valsč. ir apskrity. Baigęs vidurinę mokyklą tarnavo 1-jame artilerijos pulke, Ukmergėj. 1930 m. įstojo į Lietuvos Šaulių Sąjungą, Panevėžio rinktinę. Priklausė Lietuvių Skautų Sąjungai. Už nuopelnus lietuviškai skautijai apdovanotas Ordenu už Nuopelnus, Lelijos ordenu, Sąjungos ilgos tarnybos medaliu Kanadoje ir Lietuvos Šaulių Sąjungos Žvaigždės medaliu. Jis buvo ilgametis Ramyno skautų tunto adjutantas Toronte. Pirmos "Vlado Pūtvio" šaulių kuopos Toronte steigėjas. 1971 m. įsteigė Toronte "Baltijos" jūrų šaulių kuopą. Tai kuopai iki paskutinės savo gyvenimo valandos vadovavo.

Velionis buvo ramaus, malonaus būdo, visų mėgiamas ir gerbiamas. Turėjo visus gero vadovo privalumus.

Paskutiniam su velioniu atsisveikinimui vadovavo Toronto skautų ir "Baltijos" jūrų šaulių kuopos vadovybės. Su velioniu atsisveikino Toronto organizacijų pirmininkai ir jų atstovai. Į atsisveikinimą prisirinko per tris šimtus žmonių. Po gedulingų pamaldų bažnyčioje, į šv. Jono lietuvių kapines, velionio palydėjo ilga vilkstinė mašinų. Prie velionio kapo paskutinį atsisveikinimo žodį tarė skautų atstovas ir Kanados šaulių rinktinės p-kas Stepas Jakubicikas.

Po atsisveikinimo sugiedota giesmė Marija, Marija, ir Tautos himnas. Iš kapičių visi laidotuvių dalyviai buvo pa-

kviesti gedulingų pietų, kuriuos paruošė "Baltijos" šaulės, vadovaujamos M. Makarenkienės.

Dideliame nuliūdime liko velionio žmona, sūnus ir kiti artimi giminės.

Ilsėkis ramybėj, mielas idėjos Broli, Vlada, nors ir toli nuo Baltijos krantų, bet svetingoj Kanados žemėj, lietuviškų kapinių žemelėj, savo brolių ir sesių kaimynystėj! Tavo pradėtus darbus tęs tavo tėvynainiai.

PATAISYMAS

Būkite malonus pataisyti Kario Nr. 1, 1974 metų žurnalisto V.M. apie mano paskaitoje, Lietuvos kariuomenės šventės minėjime, — netikslumus.

Patikslinu mūsų žurnalisto V.M. nenugirstą mano paskaitą per Lietuvos Kariuomenės šventės minėjimą 1973 m. gruodžio 2 d. Detroite.

Kada Lietuvos kariuomenė išvadavo 1919 metais iš bolševikinės rusų okupacijos Lietuvą, mano brolis Pranas Tamošiūnas, buvęs 2-jo žvalgų dalies viršininkas, dar buvo gyvas.

Nesakiau, kad aš mačiau kaip buvo nužudytas gen. K. Ladyga. Apie gen. Ladygą medžiagą ėmiau iš L.E. 14-to tomo ir kiek turėjau žinių iš to meto atsiminimų apie gen. K. Ladygą. Apie bolševikų žiaurumus plačiai kalbėjau kas iš mano apylinkės išstremta ir kiek nužudyta.

Daugelis išklausę paskaitą ragino ją atiduoti spaudai, bet kai dar daug yra gyvų, gali pakenkti, pasilaikiau archyve. Keletą nuorašų esu davęs mano apylinkės jaunesniems bičiuliams, kai bus galima pasinaudoti.

Labai atsiprašau žurnalo "Kario" skaitytojus, klaidos įvyko ne dėl mano kaltės.

V. Tamošiūnas

DĖL SALIEČIO NUOMONĖS

Karys 1973 m. gruodžio mėn. Nr. 10.

Iš Saliečio ilgoko pasisakymo atrodo, jam nepatinka tie paskaitininkai, kurie minėjimuose savo paskaitose kaltina Lietuvos vyriausybę ir Kariuomenės vadovybę, kad nesipriešino ir pasidavė be šūvio 1940 m. Salielis negali suprasti tą paskaitininką, kuris dėsto apie sunkias Nepriklausomybės kovas, menką apmokymą ir tokį pat apginklavimą. Nors ir būdama vispusiškai sulpnai parengta savanorių kariuomenė, narsiai kovojo su

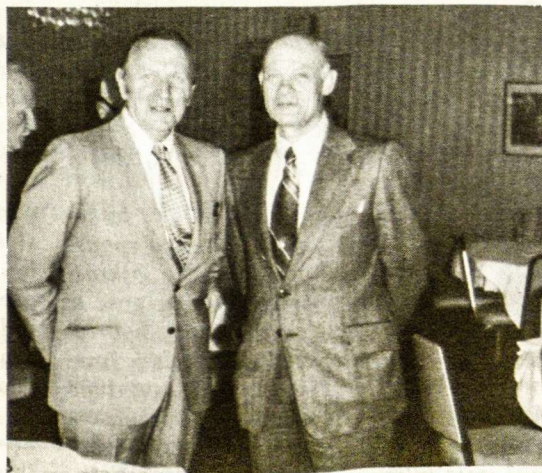

"Baltijos" jūrų šaulių kuopos įkūrėjas Toronte, a.a. Vladas Rušas, pirmas iš dešinės.

daug gausingesniu priešu ir savo drąsa ir pasišventimu iškovoję Lietuvai nepriklausomybę. Kai paskaitininkas prieina prie 1940 m. birželio tragiškų dienų, jis negali suprasti, kaip atsitiko, kad prieš dvidešimt metų buvęs narsus Lietuvos karys pasidavė priešui be kovos ir čia pakaltina to meto buvusią vyriausybę. Salielis nori, kad paskaitininkas išaiškintų ir pasakytų, jog 1940 m. buvo tokia politinė padėtis, kad priešintis prieš raudonąją armiją buvo negalima, tai būtų buvusi savižudybė. Toks aiškinimas yra

pageidaujamas ir Kremliaus satrapų. Na, ir nereikia užsiminti apie nuplyšusių bolševikų armiją ir sugedusius pakelėse jų tankus, kai tankistai vaikščiojo pas ūkininkus prašydami paskolinti raktus pataisyti tankams.

Kaip pavyzdį Salielis pamini dr. J. Balio pasakytą kalbą Čikagoje 1973.II.18. Dėl tos kalbos Salielis, atrodo, yra nepatenkintas, kam kaltinama vyriausybė ir kariuomenė, ir statomas pavyzdžiu generolas S. Žukauskas, kuris 1919 - 20
Nukelta į 279 psl.

Retas susitikimas dviejų bendradarbių. L.V.S. "Ramovės" suvažiavimo (V.25.74) proga susitiko ir "Kario" reikalus aptarė, G.J. Stankūnas, "Kario" atstovas IL ir L. Bileiris, "Kario" administratorius.

Redaguoja —
S. Kaunellėnė
531 W. Grand Blvd.
Detroit, Mich. 48216

TREM TIES TRIMITAS

Spauda — galingas ginklas

Tur būt nei nepagalvojam koks galingas ginklas yra spauda. Juk spauda formuoja pasaulio viešąją nuomonę. Spauda informuoja apie įvykius visuose pasaulio kraštuose. Palanki spauda padeda valstybininkams ir politikams, nepalanki dažnai juos sužlugdo. Demokratiniuose kraštuose viešpatuoja spaudos laisvė. Žurnalistai gali laisvai interpretuoti įvykius, savo straipsniais paveikti skaitytojus. Todėl politikai stengiasi su spaudos žmonėmis palaikyti ryšius, kad jie būtų jiems palankūs.

Spauda turi būti objektyvi, kuo objektyviau įvykius interpretuoti, bet rašo žmonės, kurie negali būti visiškai objektyvūs, nors ir kaip jie stengtūsi.

Kad spauda yra galingas ginklas suprato jau caristinės Rusijos valdininkai. Po nepavykusio 1863 metų sukilimo general-gubernatorius Muravjovas uždraudė Lietuvoj spausdinti knygas lietuvišku raidynu. Caras savo dekretu tai patvirtino. Tai buvo žiauri bausmė. Žmonės negalėjo net melstis iš lietuviško raidyno maldaknygių. Nebegalėjo savo vaikų mokyti skaityti iš lietuviškų abėcėlių. Jie norėjo, kad lietuvių tauta būtų "akla" ir paklusni carui ir jo valdininkams.

Tačiau lietuvių šviesuomenė ir kunigija ieškojo ir rado kelius, kad tauta neliktų be savo spausdinto žodžio. Prasidėjo lietuviškų knygų, laikraščių ir maldaknygių spausdinimas Rytprūsioje ir gabenimas į Lietuvą. Nors ir persekiojami, žiauriai baudžiami lietuviai platino slaptąją spaudą, švietėsi ir ėmė bruzdėti. Pagaliau po 40 metų, 1904 metais spaudos draudimas buvo panaikintas.

Šiomet švenčiame 70-tąją spaudos atgavimo sukaktį. Ši sukaktis labai reikšminga ir visos lietuvių kolonijos turėtų ją kuo iškilmingiau paminėti. Jei, kurioj kolonijoje kitos organizacijos neminėtu tos sukakties, šauliai privalėtų imtis iniciatyvos tuos minėjimus suruošti.

Šiomet taip pat sukanka 30 metų kai okupuotoj Lietuvoj nebėra spaudos laisvės, kai nebegalima ten laisvai rašyti, kai kratų metu konfiskuojamos rašomosios mašinėlės, rašomasis popieris, įvairūs leidiniai ir t.t. Jie pavergtoji tėvynėj tos sukakties negalės paminėti, nes ir caristinė ir komunistinė Rusija laikosi tos pačios tautų rusinimo politikos.

Minint spaudos atgavimo 70 metų sukaktį, reikėtų minėjimų metu platinti laisvojo pasaulio spaudą, rasti kiekvienoj kolonijoje bent po 70 naujų skaitytojų - prenumeratorių, įsijungti į spaudos bendradarbių eiles, suruošti spaudos parodas. Juk Šaulių s-ga kultūrinė organizacija, tad jai dera šioj srity plačiau pasireikšti, dažnai skaudu, kai gražiai įsikūrę naujieji ateiviai ima dejuoti, kad esą perdaug tų lietuviškų laikraščių ir žurnalų, kad nesą laiko jiems skaityti, kad per brangiai jie kainuoja, kad visas pasaulines žinias jie randa amerikietiškoj spaudoj. Jei taip būtų galvoję spaudos draudimo metu mūsų šviesuoliai, būkime tikri, Lietuva nebūtų prisikėlus ir mes nebūtume lietuvišais, o rusais.

Nesigailim pinigų prabangiems dalykams, dažnoms puotoms ir brangiems gėrimams, kurie mus žudo ir fiziniai ir dvasiniai, bet gailimės dešimties ar daugiau dolerių lietuviškam laikraščiui ir žurnalui. Jei tuo keliu eisim, tikrai okupantas nei ginklo nepakelės susitvarkys su mumis.

Sesės ir broliai, jei caristinės Rusijos satrapai uždraudė lietuvišką spaudą, kad tauta būtų ir tamsi ir juoda, jei dabar tėvynėj nėra spaudos laisvės, tautos išlikimo ir jos dvasinio atsparumo ugdymo darbas tenka mums — kovojančiai tautos daliai. Kovokime ne ginklu, bet taip pat galingu ginklu — sava spauda, tobulinkim ją, remkim ir svarbiausia — skaitykim.

Esu tikra, jei būtų surinkti duomenys, kažin ar rastume, kad bent pusė šaulių prenumeruojasi ir skaito "Karių"? Yra tokių, kurių regejimas nusilpęs, patys nebegali skaityti, ar nereiktų susirinkimų metu vieną kitą straipsnį garsiai perskaityti ir pakomentuoti?

Galimybų daug. Dažnai skundžiamės, kad kuo-

BUVUSIEMS IR BŪSIMIEMS ŠAULIAMS

Gunda Adomaitienė

*Lietuva, mano žeme, šalele gimtoji,
Tas tik supras, kad tu jam sveikatą
atstoji,*

Kas tavęs neteko.

Tavęs pasiilgęs šiandieną

Regiu tavo grožį ir kampą kievienuą.

Ad. Mickevičius

Dažnas šaulys, šaulė, šiandieną įsibėgėję savo asmenišką gerbūvį bekurdami, viską pamiršta, išskyrus dolerius, vasarnamius, rezidencijas ir prabangias automašinas. Nebereikia eiti į susirinkimus, veikti savo tautos labui. O vis dėlto, broli, sese, nepamiršk, esi lietuvis, lietuvis ir garbinęs Šaulių s-gos narys.

Nors ir daugelį metų savo tėvynės nematei, tačiau ji įspaudė tavo asmenyje neišdildomas žymes. Tavo kiekvienoje gyslelėje tebesruvena lietuvių didvyrių kraujas. Tavo pasąmonėje glūdi išdidžių prosenelių dvasia, kiekviename tavo širdies kampe lyje aidi tėvynės garsai ir nenumarinamas tėvų žemės šauksmas, kuris neleidžia užmiršti kas buvai ir kuo esi! Prisimeni, broli, sese, kaip ilgai tavo ausyse skambėjo švelnūs tavo motinos atsisveikinimo žodžiai ir blizgėjo liūdesio pilnos ašarotos akys, kurios tavo paskutinį kartą palydėjo į nežinomos buities kelią, kai kruvina karo šmėkla niokojo mūsų žemę ir išdraskė šeimos lizdelį. Gal dažnai tau sapne vaidenasi tėviškės padangės mėlynė, su pavasario dainininku mažuoju vytureliu virš geltonžiedės pievos ir vėjelio linguojamomis rugių varpomis. Niekur kitur taip nekvepia alyvos ir jazminai, kaip kvepėjo tavo tėvų seklyčios palangės. . . Gal nekartą pavasarį atnešdavai jų puokštę ir papuošdavai kertėje ant lentynos Dievo Motinos paveikslą, prieš kurį vakarais maldaudavai palaimos savo šeimai ir tėvynei . . .

Pameni, kaip prieš lietuų sode volungė šūkaudavo "Dieve, daugiau lietaus", o berže gegutė kukuodavo, kad net sodyba skambėdavo . . . O ar gali pamiršti ant stogo ilgakojį gandrą, kai jis užvertęs galvą, tarytum ūkininkui norėdamas atsimokėti už pastotę taip triukšmingai iškalendavo savo dainą.

Tos savojo kaimo idilijos nepakeisime jokiais filmais ar televizijos programomis. Tai buvo paprasta, bet širdžiai taip brangi gyvenimo akimirka. O ar gali būti kas gražesnio už mūsų kalbą, kuri tokia skambi, kai devynliežuvė paukštė pavasario rytą vyšnių sode.

Pagaliau ar galim pamiršti Nemuno žalias pakrantes, su jose įsikūrusiom auksabalsėm lakštingalom. Jos mėgdavo garsintis tik nakties tamsumoj, kaip ir tos įsimylėjusių porėlės, kurios ateidavo pasiklausyti to solo koncerto. Tokių garsų negirdime šiame krašte.

Lietuviškos svajonės ir atsiminimai, norint, nenorint, išliks mūsų atmintyje, nežiūrint kokioj šaly gyventume, kokia kalba kalbėtume, kokiu vardu save bevadintume. Viena tautietė, ruošdamasi lankyti Lietuvą, rašė seseriai: "Dieve, leisk man dar prieš mirtį paliesti kojomis gimtąją žemę ir nors rankas nusiplauti Nemuno vandenyje . . ." Tik ten atpažinsime patys save. Tremtyje poetas Brazdžionis klausia: "Ką tu išsinešei iš tėviškės pakluonių, kai žemę plakė karo rykštė žiauri?"

Taigi, mielas tautietė, ką išsinešei? Gal būt tik lietuviškus atsiminimus, gerus, o gal blogus, be kurių gyvenimas neįmanomas. Tavo pareiga išlikti lietuviu, savo tautos labui bet kuria kaina.

Pasitaiko mūsų gyvenime eilė neigiamybių, kurias privalome šalinti, su jomis kovoti. Dažnai, ypač vienišas tautietis, nepriklausąs jokiai lietuviškai organizacijai, norėdamas prisitaikyti prie vietinių gyventojų, kad neatpažintų jį esant ateiviui, pakeičia

— suamerikonina savo pavardę. Bet tavo kalba, tavo akcentas tave išduoda ir pastato pajuokai. Nesipuoškim svetimom plunksnom, bet likim lietuviams, priklausykime lietuviškom organizacijom, nes kitaip išnyksim, kaip pavasarį sniegas . . . Tik priklausydami prie lietuviškų organizacijų, dirbdami lietuvišką darbą, turėsi gryną sąžinę ir niekas neišmėtinės, kad esi slapukas, svetimu žiponu besidangstąs.

Turime vieną Lietuvoj išaugusią, tremty atgaivintą organizaciją, siekiančią Lietuvai laisvės, būtent, Šaulių Sąjungą tremtyje. Tai organizacija su tvirtu stuburkauliu. Jei priklausai jai tėvynėj, tai tebepriklausai jai savo širdimi, nors sąrašuose ir susirinkimuose paties ir nebūtų.

Gal pateisini savo nedalyvavimą, kad neįdomu, nėra veiklos? Taip, veiklos nebūtų, jei daug atskalūnų atsirastų. Broli, Sese, tavo tautinė sąmonė pabus, kai visi susijungsime po tautine vėliava į didesnę būrį — atgaivinsime savo lietuvišką dvasią, išvystysime stiprią šaulišką veiklą. Veikla gali būti labai įvairi ir šakota. Juk ir tėvynėj gyvenant reikdavo dvasinio atsigavavimo. Juo labiau svetur. Kartą duota priesaika, riša visą gyvenimą. Kas kartą prisiekė prieš šaulišką vėliavą, liks šauliu visą gyvenimą. Kartais žmogus nori pabėgti nuo savo pareigų ir nuo savęs paties, bet ilgainiui supranta, kad tai tik savęs apgaudinėjimas.

Tad, dar kartą pagalvokime, kuriuo keliu pasuksime? Praradę savo valstybę, galime išlikti tautiniai tvirti, tik priklausydami patriotinėms organizacijoms, kitaip gręsia pražūtis. Gyvendami Kanadoj, ar JAV, įvairių tautų masėj lengvai galiem paskęsti ir išnykti, jei nepriklausysim lietuviškom organizacijom. Gi, priklausydami Šaulių S-gai, tapsime veiksmingais savo tautos nariais, gyvensime bendrais prisiminimais, būsime pasiruošę ištiesti viens kitam brolišką pagalbos ranką. Juk ne be reikalo

pose silpna veikla, kad atskiros sekcijos apsnūdusios. Sukruskit, paskelbkite spaudos vaju, daugiausia naujų prenumeratorių surinkusiems, proporcingai narių skaičiui, skirkim dovanas, meniškai paruoštus padėkos lapus.

Tiesa, tai tik pasiūlymai, gabūs vadovai ras įvairesnių galimybių, tik nepamirškime šiame lietuviškos spaudos atgavimo 70-sias metines ir jas visi šaulių vienetai iškilmingai paminėkim ir paremkim savą spaudą.

KODĖL MES NETURIME SAVOS PROGRAMOS?

Balys Brazdžionis

Prasidėjus diskusijoms apie šaulių laipsnius, man kilo mintis — kodėl mes neturim savo programos. S. Valtkaitis savo straipsny pažymi — “nei vienas šaulys, šaulė iš to duonos nevalgo, jokiuose kursuose nesimoko ir per S-gos 20 metų egzistenciją tremty šauliai jokių egzaminų nelaikė”. Toliau aiškina, kad Amerikos panašių organizacijų pareigūnai turi išeiti tam tikrą mokslą, išlaikyti egzaminus, tam tikrą metų skaičių dirbti, kad gautų laipsnius.

Tad ar nedarome klaidos mes, jei neturim savo programos. Šiuo metu kiekvienas, kas tik nori, į S-gą primamas, neišskyrus ar jis žino kokie Šaulių s-gos siekiai, reikalavimai, ką mūsų organizacija jam duos, ar jo širdy įsiliepsnos karštesnė Lietuvos meilė. Mes sekame Lietuvos Šaulių S-gos šūkiais. S-gos gali tilpti visi

broliais, sesėmis vadinamės. Rūpinamės savo nariais net ir po jų mirties, prižiūrime jų kapus.

Šaulių būriai, pagrausėję narių skaičiumi, gali išvystyti daug naudingesnę, bei įdomesnę veiklą. Moterys, ypač kur jų daugiau yra, duoda organizacijai visai kitą toną. Jaunimas, kuo jo daugiau, praturtina mus naujom idėjom ir priduoja vilties ateičiai.

Šaulių S-gos tikslai apibūdinami statute yra bendri visiems šauliams. Šauliai yra lietuviai patriotai, kurie gina savo tautos gerą vardą ir interesus ir tobulina savo asmenybes. Kaip dešimts Dievo įsakymų, taip ir S-gos statutas turi būti gerai žinomas ne vien šauliams, bet ir visiems lietuviams. Ši lietuvių organizacija tvarkosi demokratiniais pagrindais. Kiekvieno organizacijos nario pasiūlytos idėjos būna svarstomos, jei organizacijai ar atskiram jos vienetui naudingos-priimamos.

Kiekvienas šaulys-ė, turi save tobulinti, kad pajėgtų patraukti visus, kurie organizacijai dar nepriklauso.

Tenelieka nei vieno neorganizuoto leituvio! Tik vienybėje — mūsų galybė!

lietuviai. Pirmame “Trimito” nr. 1920 m. CV rašė: “Naujasis laikraštis turi auklėti visuomenę pilietinę, demokratinę sąmonę, neperkoštą per bet koki partinį koštuvą”. Tai suprantama tremtyje to mes ir laikomės — visi mes lygūs, nežiūrint nei įsitikinimų, partijų ar mokslo laipsnių. Šaulių eilėse matome visus. Tai džiuginantis reiškinys. Todėl Šaulių S-ga auga, nes žmonės mato, kad joje visi gali tilpti ir veikti kultūriniai ir politiniai siekiant Lietuvai laisvės.

Jei pažvelgsime į kitas lietuviškas organizacijas: skautus, ateitininkus, neolithuanus, Lietuvos Vyčius, jie turi savo programas, ženklus, savo pirmūnus. Jie mokosi, pereina tam tikrus laipsnius, laiko egzaminus, ir, sakysim, iš vilkiuko netaps tunto vadovu, vos 10 metų būdamas. Ar ateitininkas jaunutis netaps sendraugiu neperėjęs tam tikros programos, neišlaikęs egzaminų. Lietuvos Vyčiai tik per ilgus darbo metus ir už aktyvią veiklą gauna laipsnius. Aš jau būnu virš 20 metų ir tai dar tik trečią laipsnį tegavau, nes neišpildžiau nustatytos programos. Ir kitos organizacijos turi savo rūmus. Net paprastas Čikagos Moterų Klubas turi savo programą. Brolis A. Budreckas ragina šaulius laikytis S-gos statuto, jam paklusti ir vieningai veikti. Bet vistiek atsitinka visokių negerovių mūsų veikloje ir gana. Žinoma, visiems įtikti negalima, bet reikia apdairios, pavyzdinumo ir tvarkos. Statutas tik rėmai, o šaulių programa turi visiems būti žinoma, aiškiai nustatyta. Tie, kurie programos nepereitę, turėtų būti laikomi šauliais kandidatais. Gal CV ir turi tokią programą, bet gal aš tiek apsileidęs, ir nors nuo pat pirmo susirinkimo Čikagoj esu šauliu, net 20 metų nieko apie ją nežinau. Tuo atveju reiktų ją tuoj “Kary” paskelbti. Taip pat išsiuntinėti visoms kuopoms.

Buvau šauliu Lietuvoj, jaunystėj ir po karinės tarnybos. Kuopas valdė karininkai, jei jų apylinkėje nebūvo, vyresnio laipsnio buvę kariai. Dabar, kai S-ga auga, kuopos virsta rinktinėmis, žvilgterėkime ką mes skiriame būrių vadovais? Ar tuos, kurie amžiumi senesni, ar tuos, kurie turi karinį pasiruošimą, laipsnius, šaulių atžymėjimus, ar gal eilinį šaulį, netu-

rintį nei visuomeninių gabumų, nei takto, tolerancijos? CV turėtų iš kuopų parinkti būrio vadą, kuris turėtų visus tuos privalumus.

Reikia rimčiau pažiūrėti ir į apdovanojimų klausimą. “Nepriklausomoj Lietuvoj” buvo siūlymas visas žvaigždes visai panaikinti, bet čia reiktų pažiūrėti už ką, tas ar ta šaulė, tą žvaigždę gavo.

Žodžiu, Šaulių s-gos programa ir apdovanojimų klausimai yra aktualūs ir visu rimtumu svarstylini. Programa turi būti aiški ir ją visi šauliai turi pereiti, nes negali eilinis įsakinėti karininkui, ar kad nieko nenusimanąs rikiuotėj, buriavime ar aviacijoje būriui vadovautų. Gražu, kai Čikagoj veikia teatralų, choristų ir kitos sekcijos. Gražu, kad lakūnas Petrauskas ir kiti įsteigė aviacijos būrį. Tuo keliu privalome visi eiti. Tačiau, nepamirškim, kad nevien į eisenos mokslą privalome kreipti dėmesį, bet kiekvienas šaulys privalo mokėti šaudyti. Privalome ruošti paskaitas apie naujausius karinius atsiekimus, ginklus, taktiką, nes kas žino, ar neteks dar kartą stoti savanoriais Lietuvos laisvės ginti.

GARBĖS TEISMAI

Algirdas Budreckas

Po II Pasaulinio karo įvairios lietuvių tremtinių organizacijos Amerikoje ir kituose kraštuose išsirenka garbės teismus. Senųjų lietuvių emigrantų organizacijose tokios institucijos mažai randamos.

Į garbės teismą stengiamasi parinkti kandidatus teisininkus, nes jiems yra lengviau orientuotis ir aiškinti įstatus - nuostatus, interpretuoti teisę ir spręsti bylas.

Garbės teismas atlieka šias funkcijas: išaiškina atsiradusius dėl nuostatų nuomonių skirtumus, sprendžia paduotus narių skundus, interpretuoja organizacijos įstatus - nuostatus ir t.t. Garbės teismo sprendimai, aiškinimai — interpretacijos, yra privalomi ir galutini — neskundžiami.

Lietuvos Šaulių S-gos Tremtyje statutas numato Sąjungos ir kuopų garbės teismus. Garbės teismui priklausio šaulių bylos dėl įvykių, kuriais

žeminama Sąjungos garbė, šaulio vardas ar šaulio garbė ir kilnumas, įvairūs ginčai ir nesusipratimai, kuriais yra nusižengta šauliškai drausmei. Sąjungos garbės teismas sprendžia ginčus dėl statuto ar jo paskirų nuostatų interpretacijos; sprendžia bylas, kurias užveda S-gos pirmininkas ar Centro valdyba ir visas kitas bylas, kaip apelaicinė instancija.

Šaulių S-gos garbės teismas gauna daug skundų iš paskirų šaulių dėl tarpusavio nesugyvenimo. Tokios bylos turėtų būti nukreiptos į kuopų garbės teismus. Priežastys tokių bylų dažniausiai yra nesuvaldymas, pyktis, neapykanta ir alkoholizmas. Kuopų G.T. paveda kvotas ir sprendžia bylas.

L.Š.S.T. garbės teismo paskirtis nėra spręsti tokias bylas. Tokios bylos privalo būti sprendžiamos administracine tvarka. Tačiau S-gos G.T. praktika parodė, kad teismas pasidarė neįlyg šaulių tarpusavio nesugyvenimo tvarkdarys.

Pagrindinis Sąjungos garbės teismo uždavinys yra: 1. išlaikyti organizacijos orumą ir garbę, 2. spręsti paduotus skundus dėl statuto nuostatų, 3. statuto nuostatų interpretacijos, 4. spręsti apeliacijas. Todėl visos bylos ir skundai, kurie liečia paskirų šaulių tarpusavio nesutarimą-nesugyvenimą, turi būti sprendžiami, kaip minėjau, administracine tvarka: a. kuopų pirmininkų ir valdybų, b. Sąjungos pirmininko ir centro valdybos. Tokias bylas gali spręsti ir kuopų garbės teismai. Administraciniai sprendimai ir nutarimai skundžiami apeliacine tvarka Sąjungos garbės teismui.

Lietuvių Šaulių S-ga Tremtyje, steigdama šią instituciją — garbės teismą, turėjo omeny, kad sąjungos garbės teismo sprendimai, aiškinimai ir nutarimai yra privalomi, visų vykdomi ir įgyvendinami. Sąjungos garbės teismo sprendimams niekas negali prieštarauti, nes jo sprendimai yra galutini ir privalomi.

Lietuvos Šaulių S-gos Tremtyje garbės teismas stengiasi užkirsti kelią nesibaigiantiems ginčams ir daro viską, kad organizacijoje viešpatuotų: teisingumas, sugyvenimas, ir damus, pozityvus organizacinis darbas.

* * *

“Vytauto Didžiojo” Šaulių Rinktinė, Čikagoje, Pavergtų Tautų protesto žygyje.

DABARTIS

Kaip šaulės moterys galėtų pasireikšti išeivijoje?

Janina Narūnė

Gyvename svetimame krašte, išeivijoje, neramiais, audringais laikais, kai aplink apstu įvairių ir nelauktų netikėtumų. Jei gatvėj užpuolikas atima iš praevio pinigų, atima moterų rankinukus, tai laikome paprastu eiliniu įvykiu. Jeigu vyksta demonstracijos su būgnais ir triukšmingais reikalavimais, kurie vėliau pasireiškia žmonių pagrobimais ir tų nelaimingųjų kankinimais, grasinimu, ultimatumais — tai atrodo šiandieną nebe naujiena... Suklaidinto jaunimo ruošiamos revoliucijos, sabotažai, sprogdinimai, įsilaužimai į svetimus butus — kiekvienas ima galvoti, kad atėjo laikas pačiam mokėti apsiginti.

Mums, šaulėms išeivijoje, o ypač jaunosioms mūsų sesėms, eikia mokėti gerai vartoti ginklą. Malonu skaityti spaudoje, kad šaulės noriai dalyvauja organizuojamuose šaudymuose, neatsilikdamos nuo vyrų ir nusinešdamos užpelnytą premijas.

Antras ir gal svarbiausias mūsų uždavinys — tautinės kultūros rūpestingas ugdyimas. Išeivijoje tai mūsų reikšmingiausias uždavinys. Šauliai privalo budėti, kad mūsų tauta neišnyktų svetimuose plotuose...

Kaip? Kuriuo būdu?

Pirmiausia visų mūsų pasiryžimu privalome suburti jaunimą. Juk visi

MOTERYS PAVERGTŲ TAUTŲ PROTESTO ŽYGYJE ČIKAGOJE

Stasė Cecevičienė

Nors ir karšta diena ir uniformos karštos, tačiau protesto žygyje dalyvavo didelis būrys uniformuotų sesių. Tos, kurios nesveikavo, važiavo mašinomis. Tik rimtai sergančios liko namuose. Kelias ilgas, bet nepaisom, juk tai mūsų tautinė, šauliška pareiga. Uniformuotais šauliais ir šaulėmis didžiuojasi visuomenė, atkreipia dėmesį kitataučiai. Gailla šiemet mūsų būrys buvo per didelis, mus išskyrė ir nuotraukose nevisi matyti.

Šiuo metu rinktinėj yra jau 207 sesės. Daugelis siuvasi uniformas, nes spalio 27 d. iškilmingai švęsim "Vytauto Didžiojo" buv. kp. — dabar Rinktinės — dvidešimtmetį. Dirbam visi ir visos, todėl mūsų Rinktinė greit pasieks 500 narių.

seniai žinome, kad tik jaunas atžalynas yra mūsų ateitis ir mūsų tautos gyvybė. Kada senieji šauliai darys ne sau, bet jaunimui pritaikintus vakarus, tada į šokių sales ateis jaunieji. Kada organizuojamuose vaidinimuose dalyvaus ir vaidins jaunieji aktoriai, tada to vakaro publikoje matysime entuziastingų jaunų veidų... Kada dainuos mūsų vaikai ir vaikaičiai, o ne mes patys, esu tikra, pasiklausyti ateis jaunimas ir jų tėvai bei seneliai. Kada matome, kad šaulių ansamblyje šoka jaunos poros, tada džiaugiamės, kad šaulių s-gos veikla yra tikrai gyva ir didi. Didi todėl, kad dirba ne tik šiai dienai gyvi ir apysveiki senieji veikėjai, bet jie dirba dėl rytojaus, dėl ateities, kada jau mūsų senųjų nebebus...

Šia proga ne pro šalį būtų žvilgterėti į praeitį ir pakartoti vėl tą patį efektingą veiklos būdą. Nepriklausomoje Lietuvoje buvo verbuojami į šaulių eiles moksleiviai, gimnazijų ir profesinių mokyklų auklėtiniai nuo 15-16 metų amžiaus. Reikėtų ir čia tą patį daryti. Tektų pasirošti, kaip juos patraukti, sudominti kultūrine veikla, kurioje jie patys dalyvautų ir vadovautų. Ir čia turėtume tėviškai budėti, juos globoti ir jiems padėti. Paskelbkime seną šaulių šūkį: "šaulys veda šaulę", pravedkime propagandą prieš mišrias vedybas... prieš "nugėrimus", kurie dažnai baigiasi automobilių katastrofomis...

Be abejo, čia palaidos mintys tik, bet reiktų išdirbti nuoseklų planą, kaip dirbti drauge su jaunimu, kaip jaunuosius suburti, sudominti, įpareigoti ir t.t. Čia ne vieno žmogaus ir ne vienos dienos darbas. Kada tam skirtos komisijos pateiktų paruoštas programas, tada visapusiškai jas apsvarsčius, kritiškai peržiūrėjus, patobulinus, priimti, ir paskelbus pradėti vykdyti. Tada prasidėtų prasmingas, gyvas darbas.

"Tremties Trimitas" turėtų plėstis ir įterpti į savo puslapius taip reikalingą jaunimui skyrelį. Mūsų — senųjų šaulių — pareiga ne tik patiems šauliais išlikti, bet paruošti pavaduotojus, kurie užims mūsų vietą, kai mūsų jau čia nebebus. Nepamirškim, gyvename ne tėvynėj, o išblaškyti įvairiuose "pasviečiuose", kur sunku yra apjungti svetimais takeliais bė-

gantį mūsų jaunimą... Todėl, mūsų dėmesys su meile ir pasiruošimu, turi būti nukreiptas į jaunimą.

"SIMO KUDIRKOS" ŠAULIŲ KUOPOS NEW YORKE ŠVENTĖ

Birželio 9 d. "Simo Kudirkos" kp. New Yorke suruošė kp. šventę ir paminėjo bairželio birželio didžiuosius lietuvių trėmimus į Sibirą.

Šventė prasidėjo 4 val. p.p. Kultūros Židinyje. Kuopos p-kas Julius Kumpikas apibūdino šventės reikšmę ir pakvietė į prezidiumą įvairių karinių organizacijų atstovus, generalinį konsulą A. Simutį, 16 metų Sibire tremty išgyvenusį, svečių, Juozą Kreivėną, kapel. asist. Tėvą Barnabą Mikalauską, dr. Juozą Kazicką ir š. Antaną Reventą.

Prezidiumui užėmus vietas, buvo įnešta kp. vėliava. Trys mažos mergytės įnešė tautiniais kaspinais papuoštą pagalvėlę, o ant jos du Šaulių Žvaigždės ordenus. Solistas š. Mečislovas Razgaitis sugiedojo Amerikos ir Lietuvos himnus, o T. B. Mikalauskas, OFM, paskaitė jaudinančią invokaciją.

Pirm. J. Kumpikas pakvietė gen. konsulą uždegti ant prezidiumo stalo, tarp gėlių stovinę, žvakę, kaip dvasinio ryšio tarp Sibire mirusių ir čia gyvenančių artimųjų ir giminių simbolį. Generalinį konsulas taip pat prisegė Šaulių Žvaigždės ordenus dr. Juozui Kazickui ir buv. kp. p-kui š. Antanui Reventui. Konsulas savo turiningoj kalboj priminė okupuotoj Lietuvoj gyvenančių sunkią dalią, jų tautinį ir religinį persekiojimą. Priminė, kad jie neturi nei žodžio, nei tikėjimo laisvės. Jis pasveikino šaulius, kad čia turėdami geras sąlygas, žodžio ir organizacinę laisvę, dirba kultūrinį darbą ir ragino nepailsti ir ateityje.

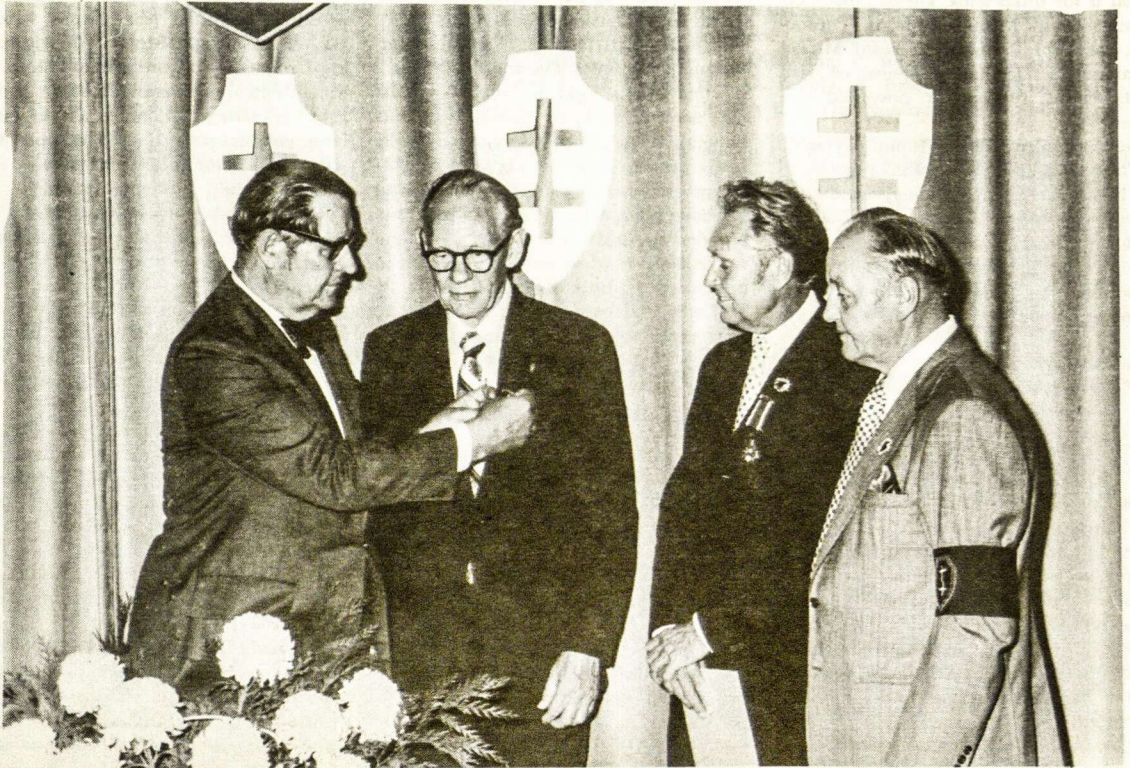
P-kas Kumpikas, padėkojęs konsului už tokią turiningą kalbą, iškvietė scenon šaulius kandidatus: Vidą Jankauskiene, Zigimą Diėpinigaitį ir Algirdą Jankauską. Tėvas B. Mikalauskas OFM, skaitė, o kandidatai paskui jį kartoję priesaikos žodžius. Priesaikos metu tyliai skambėjo "Lietuva Brangi" garsai. Kandidatams bučiuojant vėliavą, melodija perėjo į crescendo. Pirmininkui pasveikinus naujuosius šaulius ir palinkėjęs našaus šauliško darbo, buvo išnešta vėliava ir baigta oficialioji dalis.

Po pertraukos p-kas J. Kumpikas priminė, kad dabar bus bairsiųjų birželio trėmimų minėjimas ir tą dalį pravedti pakvietė š. Vidą Jankauskiene. Š. Vida aiškia tarsena, skambiu balsu paaikšino, kad scenoj stovinėčios gelės ir deganti žvakė — tai dvasinio ryšio su Sibiro tremtiniais simbolis. Ji paaikšino, kad bus

“Simo Kudirkos” šaulių kuopos New Yorke, 1973 ir 1975 metų Valdyba: Iš k. į d.: š. sporto reikalams Algirdas Jankauskas, kapel. asist. š. Tėvas Barnabas Mikalauskas, OFM, pirm. š. Julius Kumpikas, kapel. š. Tėvas Paulius Baltakis, OFM, buvęs pirm. š. Antanas Reventas, pareng. vadovas š. Vaclovas Butkys, kasin. š. Antanas Pumputis, sekr. š. Kazys Bačauskas. Trūksta šaulio Juozo Zarausko — valdybos nario. Nuotr. Lino Vytuvio

“Simo Kudirkos” kuopos New Yorke, suruoštos šaulių šventės metu, birželio 9 d., apdovanojami Šaulių Žvaigždės ordenais. Iš k. į d.: Gen. Kons. A. Simutis sega š. Antanui Reventui, stebi, jau su prisegta žvaigžde, dr. Juozas Kazickas ir pirm. Julius Kumpikas. Nuotr. L. Tamošaičio

perduota dr. V. Paprocko garsinė muzikos ir poezijos juosta, kurioje bus girdimos: "Kur bėga Šešupė" — Maironio, "Vargingos tėvynės, — vargingi vaikai" — Putino, "Tėviškė" — Inčiūros, "Paskutinis Birželis" — B. Pūkelevičiūtės, (deklamuoja pati autorė), "Užtrauksim naują giesmę broliai" — Maironio ir maršas "Leiskit į tėvynę". Toliau, sesė Vida paskaitė Nelės Mazalaitės pasakojimą apie kareivį Joną ir Leono Virbicko parašytą eilėrašį: "Siaubas Birželyje".

Svečias Jonas Kreivėnas vaizdžiai papasakojo savo 16 metų išgyvenimus Sibire. Jo ir daugelio kitų kelias, iš Marijampolės kalėjimo iki Sibiro tundrų, badu ir kančiomis atžymėtas. Tremtiniai nuo alkio ir bado stovyklose ištindavo, nušunkaus darbo bei įvairių ligų mirdavo. Kiti, norėdami išvengti lėtos bado mirties, vinimis vidurius prasidurdavo. Mirė ne vien lietuviai, bet ir kitų tautybių tremtiniai. Jis buvęs laimingesnis — stipri sveikata, įvairios kombinacijos padėjo išsilaikyti, kol pagaliau užmezgė ryšį su šeima Amerikoje. Tas gyvojo liudininko pasakojimas padarė stiprų įspūdį klausytojams. Sekė paklausimai, į kuriuos svečias plačiau atsakė. Jo paskaita publikos griausmingais plojimais palydėta.

Sesė Vida, padėkojusi svečiui, pakvietė p-ką J. Kumpiką tarti užbaigiamą žodį. P-kas padėkojo konsului, svečiui, sesei Vidai ir jos dukrytėms, kurios atnešė ordenus, Tėvui Mikalauskui, dr. Paprockui, rašytojui P. Jurkui ir sesei Mickeliūnienei bei jos talkininkėms, už visų įdėtą darbą, ruošiant ir pravedant šią šventę.

Sekė bendros vaišės žemutinėje salė. "Simo Kudirkos" kp., š.m. rugsėjo 14 d., 6 val. v., Kultūros Židinyje ruošia vakarą — vaidinimą. Programą atliks Rochesterio moksleivių ir studentų ateitininkų dramos sambūris. Jie suvaidins rašyt. Anatolijaus Kairio dramą "Palikimas". Šis sambūris sėkmingai vaidino Rochesteryje ir Montrealyje, Kanadoje, bei kitose vietose, tad tikim, kad ir New Yorke jie gražiai pasirodys.

Š.k.b.

KAPU PUOŠIMO DIENOS

Algirdas Budreckas

Šiomet net dvi dienos buvo skirtos pagerbti mirusius. Federalinė valdžia paskyrė švęsti Kapų Puošimo dieną paskutinį gegužės mėnesio pirmadienį. Illinois valstijos valdžia laikosi senos tradicijos — Kapų puošimo dieną, kaip ir visuomet, laikyti gegužės 30 dieną. Man teko dalyvauti šv. Kazimiero Lietuvių kapinėse Kapų Puošimo dienos minėjime, kuris įvyko gegužės 30 dieną.

Gražus ir saulėtas rytas. Įvažiuoju pro

vartus į mirusiųjų miestą. Ten stovintis policininkas mažai domisi judėjimu, nes važiuojančių mažai. Pasistatęs mašiną, eidamas taku, susitikau vieną pažįstamą laidotuvių direktorių, kuris painformavo, kad toliau už pastatytos koplyčios vyksta pamaldos. Eju nu beveik veinas, tik kur ne kur vyresnio amžiaus moterys meldžiasi, matyt, prie savo artimųjų kapų.

Vienas priėjau prie pastatytos palapinės, kur buvo laikomos šv. Mišios. Šis vaizdas — skurdus ir neestetiskas — žmonių šį kartą mažiau negu kiekvienais metais, nebe pirmą kartą matytas. Mano nustebimui, radau "Vytauto Didžiojo" šaulių rinktinę. Žinau, kad jie lankė tas pačias kapines sekmadienį, ir vėl jie čia. Pasirodo, jie lankė du kartus. Taip pat sekmadienį jie lankė mirusių šaulių kapus Lietuvių Tautinėse kapinėse.

Po pamaldų šauliai rikiuotėje vyko prie šv. Kazimiero kapinių steigėjų paminklo, kur vyko iškilmės. Iškilmėse buvo prisiminti kapinių steigėjai. Kapinių direktorius kun. Stankevičius pasimeldė, o Algis Regis pasakė kalbą. Jis savo trumpoje, bet labai prasmingoje kalboje, prisiminė visus tuos garbingus kapinių steigėjus, kurie triušė, dirbo, ir įkūrė tas lietuviškas kapines. Jose vyravo lietuviška dvasia, bet atsirado vadovybėje tokių, kurie sukومercioni laidojimą. Jie pradėjo nesiskaityti su lietuviškomis laidojimo apeigomis, o taip pat nesiskaityti su nuo seniau įsigyvenusiomis lietuvių tradicijomis. Jo žodžiais tariant: "Tai Dievo paniekinimas ir mūsų dvasinis įžeidimas". Ši vieta mums nežymi mirtį, bet daugiau nemirtingumą tų idealų, kurie nužymėjo čia palaidotųjų gyvenimo kelią. Todėl pro šią mums šventą vietą negalime praeiti nesusimąstę. Čia amžinybėn atkeliauvę mūsų tautos vaikai kalba į mus savo darbais, pasišventimo ir pasiaukojimo pavyzdžiais ir idealizmu, kuris klebena į mūsų širdis. Jie kreipėsi į mus apjungti praeitį ir dabartį ateitimi prasmingam įsipareigojimui Dievui ir mūsų tautai".

Prie paminklo išsirikiavusi stovėjo "Vytauto Didžiojo" rinktinės garbės sargyba, kuriai vadovavo rinkt. p-kas Vl. Išganaitis. Po iškilmų prie paminklo buvo padėtos gėlės, kurias atnešė tautiniai rūšais pasipuošęs jaunimas, Brighton Parko lituanistinės mokyklos mokiniai. Iškilmės baigtos Lietuvos himnu.

Kapinėse susitikau visuomenininką Joną Vaičiūną, kuris parodė neseniai mirusio jo motinos poetės Juozės Vaičiūnienės paminklą. Šis paminklas vienintelis kapuose, savo imponantiška išvaizda primenąs mūsų Vilniaus Trijų Kryžių kalną. Ten jau palaidotos dvi seserys ir trečiai seseriai palikta vieta.

"Vytauto Didžiojo" šaulių rinktinė kas-

met prisimena savo mirusius brolius ir seses šaulius, juos aplanko ir prie kiekvieno kapo pasimeldžia ir įsmeigia lietuvišką Trispalvę. Šiomet rinktinė aplankė viso 57 kapus.

Gegužės 30 d. šv. Kazimiero kapinėse kun. Juozas Prunskis pašventino šaulio Rutkausko paminklą.

Kapų Puošimo dieną iškilmėse daugumas šaulių dėvėjo uniformomis, kas sudarė gražų, didingą ir įspūdingą vaizdą.

Padėka ir pagarba sesėms ir broliams šauliams už gražių lietuviškų tradicijų puoselėjimą.

Detroitas. Kapų puošimo dieną, gegužės 31 d. abiejų Detroito kp. šauliai lankė kapinėse palaidotų šaulių kapus ir juos puošė gėlėmis, tautinėmis vėliavėlėmis arba žvakutėmis. Daugiausia šaulių ilsiis Švento Kapo kapinėse už Detroito.

"Stasio Butkaus" kp. p-kas ir redaktorė aplankė tas kapines ir ant ten palaidotų šaulių — garbės šaulio kun. Igno Boreišio, š. Stasės Pranėnienės, Stepo Dryžos ir Juozo Tumšos kapų padėjo gėlių ir įsmeigė tautines vėliavėles.

Šauliai Julija ir Petras Bliudžiai lankė kitose kapinėse palaidotus seses ir brolius šaulius.

"Švyturio" Jūrų šaulių kp. sesės ir broliai lankė šv. Kapo kapines organizuotai. Jie su savo kapelionu kun. Kazimieru Simaičiu susirinko prie garbės š. kun. Igno Boreišio kapo. Moterys dėvėjo tautiniais rūbais, vyrai uniformuoti. Kun. K. Simaitis atkalbėjo maldas, moterys padėjo gėles ir uždegė žvakutes. Po to lankė kitus palaidotus šaulius ir jų kapus taip pat puošė gėlėmis ir žvakutėmis.

Toks kapinių lankymas yra gražus pavyzdys neorganizuotiems tautiečiams, kad organizacija rūpinasi ne tik gyvais, bet ir mirusiais nariais.

— — — — —
"Vytauto Didžiojo" šaulių rinktinės Čikagoje p-kas Vl. Išganaitis gavo padėkos raštą iš šv. Kazimiero kapinių k-teto Pasauliečių Teisėms apginti p-ko Algio Regio, sekančio turinio:

"Bendruomenės Pasauliečių Komiteto ir visų rengėjų ir dalyvių vardu dėkoju jums ir Jūsų šauniai Šaulių Rinktinei už dalyvavimą Mirusiųjų Dienoje prie Steigėjų Paminklo garbės sargyboje.

Mums visuomet yra garbė turėti ryšį su Jūsų vadovaujama Šaulių Rinktine ir jausti tą patį įsipareigojimą savo tautai, ypač pavojaus valandose.

Kai kurie laimėjimai yra atsiejami kovos lauke, bet yra ir tokių, kur tautinis sąmoningumas, ryžtas ir drausmė atneša kovos laimėjimus taikingomis priemonėmis. Mūsų pastanga užtikrinti pagarbą lie-

tuviui, gyvam ar mirusiam, priklauso nuo mūsų visų bendro susipratimo ir vykdy-mo tautos valios.

Iškilmų rengėjai ir dalyviai pareiškė man didelį pasigėrėjimą Vytauto Didžio-jo Šaulių Rinktinės gretomis, kurį aš perduodu Jums ir kiekvienam šauliui ir šaulei”.

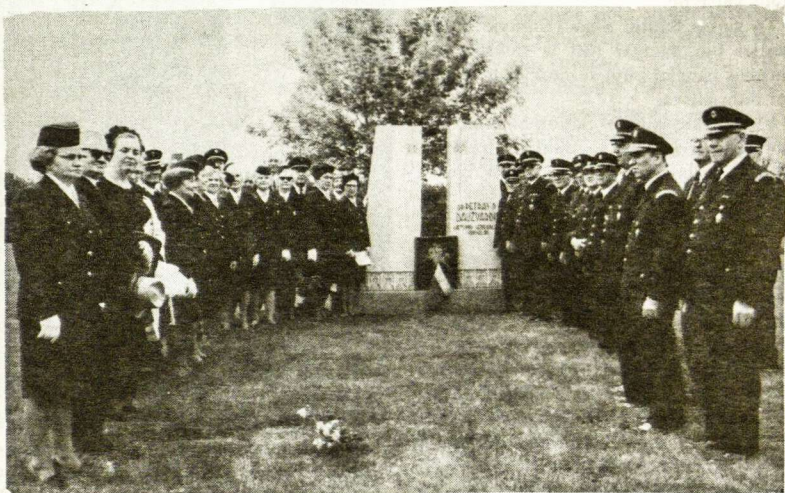
ŠAULIAI MINĖJO JONINES

Algirdas Budreckas

“Vytauto Didžiojo” šaulių Rinktinė Čikagoj, Vyčių salėj birželio 22 d. atšven-tė Jonines.

Jau 6 v.v. pradėjo rinktis svečiai ir greit prisipildė pilna salė. Pradėjus temti, esant blogam orui, salėj buvo pravestos iškilmės. Laikantis miesto įsakymų, lau-žo negalima buvo kurti, viskas atlikta sim-boliškai. Iškilmėms pritaikytą kalbą pa-sakė kp. garbės teismo p-kas Algirdas Budreckas. Jo kalbos ištraukos: “Nors būdami toli nuo pavergtos tėvynės Lietu-vos, šauliai nepamiršta brangių lietuviš-kų tradicijų — Joninių išvakarėse už-dega laužus. Šaulių statuto par. 95 nu-mato — Joninės, birželio 24 d., yra me-tinė LŠST šventė. Rambyno kalne ir kitose Lietuvos vietovėse Joninių laužai buvo ir dabar tremtyje mums šauliams

“Vytauto Didžiojo” Šaulių Rinktinė aplankė Lietuvos gen. konsulo dr. Petro Daužvardžio kapą Šv. Kazimiero lietuvių kapinėse, Čikagoj. Nuotrauka C. Genučio

yra, kaip pagarbos testamentas mūsų kri-tusiems broliams šauliams ir kariams už tautos laisvę ir Lietuvos nepriklausomybę. Šaulių pralietas kraujas, atkurtos Lietuvių Šaulių S-gos Tremtyje nebus niekad pamirštas ir visad bus prisimintas. Jų atlikti žygiai dar labiau sucemen-

tuoja šaulių gretas ir sustiprina kovai. Šauliai tvirtai tiki, jog mūsų brolių ir se-sių kančios Lietuvoje, jų nepalauš, bet dar labiau juos užgrūdins, o mes šauliai, atėjus tinkamam momentui, jiems ištiesime brolišką, šaulišką ranką ir jei rei-kės, savo gyvybes paaukosime, kad tik

“Vytauto Didžiojo” šaulių rinktinės vadovybė; sėdi iš k.: J. Pocius, P. Padvaiskas, V. Petronienė, S. Cecevičienė, rinkt. pirm. V. Išganaitis, A. Budreckas, M. Dapkienė, J. Sasnauskienė, J. Petrauskas. II eil. stovi — J. Skeivys, P. Peleckas, A. Kvečas, K. Bubinas, L. Vitkus, K. Jakštas, A. Didžbalis, P. Beinoras, P. Eigelis, A. Bendoraitis, A. Pileckas, K. Juškevičius, V. Džiuvė. III eil. stovi — G. Jenula, A. Balčytis, K. Pumpu-tis, P. Aglinskas, J. Palutis, P. Janušas, J. Kuzmickas, B. Petronis, R. Orentas ir J. Yla. Nuotrauka V. Noreikos

jie būtų laisvi ir tėvų žemė Lietuva tap-tų vėl suvereninė ir nuo kitų nepriklausoma valstybė.

To siekia Šaulių S-ga Tremtyje ir visi šauliai tuo šventai tiki ir trokšta, kad vergijos pančiai būtų sutraukti ir tėvynė vėl būtų laisva.

Vladas Pūtvis įkūrė Šaulių Sąjungą patriotiniais pagrindais. Šauliai tremtyje privalo išlikti gerais lietuviais ir kovoti iki galutinės pergalės, kos laisvės var-pas suskambės Lietuvoj.

Joninių laužo liepsnos tešildo kiek-vieno šaulio, šaulės širdį ir primena lieps-nose žuvusį jauną Romą Kalantą ir sunkio-se kovose kritusius šaulius ir karius ir teduoda mums naujų jėgų kovai už mūsų tautos išlaisvinimą iš žiaurios komunistų vergijos. Joninių laužą ir šias iškilmes baigsiu šiais savo žodžiais:

*O brangi mano tėvynė,
Tavo sūnūs Lietuvos —
Kalanta, šauliai divyriai —
Laisvės simboliai tautos”.*

Nors jau buvo po vakarienės, tačiau pre-legendto kalba buvo su atyda išklaudyta.

Sekė J. Petrausko paruoštas vaizde-lis “Paparčio žiedo ieškojimas”. Vaidino P. Tomkus ir S. Stanaitis.

Pasveikinti Jonai ir Jonė, ir jiems su-giedota Ilgiausių Metų. Meninę progra-mą pravedė J. Petrauskas.

S. Cecevičienei šeiminkaujant ir sesėms talkininkaujant, visi skaniai pavai-sinti.

Orkestrui grojant, linksmi pašokta, padainuota.

Džiugu, kad šauliai tebeopuselėja gra-zias Joninių tardicijas. Joninės praėjo pakilioje dvasioje ir užsitęsę gerokai po vidurnakčio.

ŠAULIŲ IR RAMOVĖNŲ GEGUŽINĖ Kazys Šešupė

Š. m. birželio 23 d., apie 30 mylių nuo Los Angeles, Charlton Plats pušy-no parke įvyko šaulių ir ramovėnų su-ruošta gegužinė. Jau nuo ankstyvo sek-madienio ryto šaulių kp. p-kas Kazys Ka-ruža ir moterų vadovė Orloviene ruošėsi iš šv. Kazimiero parapijos vykti į gegu-žinę su paruoštais maisto produktais. Ramovėnų p-kas A. Mironas ir sekreto-rius K. Motušis parapijos kieme nurodi-nėjo vykstantiems į gegužinę kelią.

Šauliai, ramovėnai ir svečiai riedėjo automobiliais iš triukšmingo Angelų miesto per gražų Glendale miestelį, pro Wisconsin parką Angeles Crest greitke-liu. Pravažiavę Glendale antruoju keliu, kilome vingiuotais tarpeklių keliais į 5000 pėdų viršūnes. Puikus ir kaip dy-kumų barškuolės susisukęs kelias. Kalnų slaitai nurudavę nuo saulės, maža ža-

1974 m. birželio 16 d., Los Angeles, suruošoj Lietuvių Dienos šventėje Liet. gen. kons. dr. J. J. Bielskis prisega Šaulių Žvaigždės ordeną prel. J. Kučingui. Apdovanojimo pažymėjimą laiko “J. Daumanto” šaulių kp. pirm. K. Karuža. Nuotr. L. Kanto

lumos, bet aplinka graži, oras tyras ir dangus melsvas, kaip Pacifiko vandenynas. Automobiliais skubėjome su maistu į gegužinės vietą, kad galėtume pavai-sinti išalkusius svečius. Kalnagubrių tarpekliais pasikėlę privažiavome gražų ža-lią pušyną, parką, kurį supa aukštos šimtametės pušys. Stalus jau buvo pa-ruošęs kp. vicep-kas Vl. Gilyš.

Gegužinė buvo labai nuotaikinga. Pa-sveikinti Jonai: inž. Steikūnas ir p. Bu-čys. Svečius per garsiakalbį pasveikino p-kai — ramovėnų A. Mironas ir šaulių K. Karuža. Moterų šaulių vadovė O. Or-loviene, talkinama š. M. Banionienės ir š. K. Kučinskienės svečius pavaišino lietu-viškom dešrom, viščiukais, pyragaičiais ir kavute. Pietų bilietėlius pardavinėjo O. Mironienė, o visur ir visada spėjantis Vl. Gilyš davė lietuviškų arijų muziką pušyne. Dovanas laimėjimų stalui suau-kojo šauliai ir ramovėnai, laimėjimų bi-lietukus platino studentė Daina ir Lai-mutė Steikūnaitės. Jos pirmo bilietus no-rintiems ir nenorintiems.

Visiems prisidėjusiems: šauliam ir ra-movėnam, ypač šeimininkei ir jos talti-ninkėms, š. Giliui ir gausiai atsilankiu-siems svečiams abiejų organizacijų vardu — broliška padėka.

Gegužinėj dalyvavo daugiau kaip šim-tas svečių. Saulei leidžiantis, geroje nuo-taikoje, vingiuotais keliais grįžome į gražų, gėlynų, kiparisų ir palmių miestą.

Daumanto kuopos šauliai veikia
LŠST CV-os ir Gen. Kazio Musteikio vadovaujamas Šaulių Ordenų komitetas

nutarė šiemet Šaulių Žvaigždės Ordenais bei diplomais apdovanoti 8 nusipelnčius lietuvius ir ŠŽ medaliais 14 veiklių šaulių. Los Angeles Daumanto šaulių kp. p-kas Kaz. Karuža pranešė Lietuvių Dienos proga visuomenei š. m. birželio 16 dieną, kad Šaulių Žvaigžde už nuopel-nus lietuviybei apdovanoats Los Ange-les liet. šv. Kazimiero parapijos klebo-nas prel. Jonas Kučingis. Jam ordeną įteikė Lietuvos generalinis konsulas dr. J. J. Bielskis, o diplomą kp. p-kas Ka-ruža. Ta proga prelatą pasveikino svečias iš Cikagos, vysk. Vincentas Brizgys.

KLEVELANDO “KARIN. JUOZAPAVI-ČIAUS” KP. ŠAUDYMO PRATIMAI

Š. m. birželio 16 d. Klevelando šauliai nuo 4 iki 6 val. p.p., šaudė š. Al. And-rušaičio sodyboje, kuri randasi 37 mylios nuo Klevelando prie Genevos. Sodyba 86 akrų, apaugusi vaisiniais medžiais ir mi-šku. Malonus sodybos šeiminkas pasitiko svečius ir pats aktyviai dalyvavo šaudymo pratimuose, nes jau du metai priklauso kuopai.

Šaudymo pratimai atlikti 22 kalibro šautuvais, automatais ir pistoletais. Keikvienas šaulys turėjo galimumą iššau-ti 20 šovinių. Taikliausias šaulys, jaunas J. Navickas, surinko 177 taškus, antra vie-ta teko R. Staškūnui — 122 taškai.

“D.L.K. Algirdo” šaulių kp. Hamil-tone, š. m. birželio 22 d., Medžiotų ir Žuklautojų klubo “Giedraitis” šaudyk-loj surengė Jonines. Buvo pasveikinti Jonai ir Jonės ir sugiedota jiems Ilgiau-sių Metų. Programą prie laužo pravedė

Elena Dauguvietytė-Kudabienė. Buvo suvaidinta ištrauka iš "Sekminių Vainikas", pagrota akordeonu ir padainuota. Programą atliko: E. Kudabienė, M. Kalvaitienė, L. Stungevičienė, K. Bungarda ir jaunieji E. Labuckas ir A. Jodelė. Šokiams grojo š. Kazys Deksnys. Veikė turtingų dovanų paskirstymas ir Moterų sekcijos vadovės Stasės Petkevičienės ir talkininkių paruoštos vaišės.

Pasibaigus buvo gaila skirstytis, nes visų nuotaika buvo pakili.

Moterų sekcijos vadovės sesės Petkevičienės iniciatyva, bendradarbiaujant kitų kuopų šaulėms, rugsėjo 18 d. "Giedraitis" Medžiotojų ir Žuklautojų klubo ruošiamą gegužinę. Visas gegužinės pelnas skiriamas spaudai paremti. Kviečiamos sesės ir iš kitų vietovių.

Ad.

KLEVELANDO ŠAULIŲ ŠAUDYMO PRATIMAI IR IŠVYKA SU ŠEIMOMIS

K. P.

Liepos 7 d. š. Andrušaičio sodyboje, prie Genevos, Ohio, įvyko antrieji "Karin. Juozapavičiaus" kp. šaudymo pratimai, kuriuose aktyviai dalyvavo ir sesės šaulės. Mieste viešpataujant tvankiam virš 80 laipsnių karščiui, išvyka į žalią gamtą ir pusdienį pakvėpuoti grynu oru — tikras fizinis ir dvasinis atsigavimas.

Šaudyta iš 22 kalibro šautuvų, automatų ir pistolečių. Kiekvienas gavo po 30 šovinių. Taikliausiai šaudė kp. vėliavnešis M. Smelstorius — 229 taškai, Al. Kazis — 220 t. ir kp. išdininkas Al. Karsokas — 215 t. Taikliausia šaudytoja — moterų vadovė Ona Mikulskienė, antroji vietoj — G. Karsokienė. Ji taip pat taikliai šaudė ir iš pistolečių.

Sekantis šaudymas bus jau prizinis su trofejomis. Šaudymo sportu besidomintis jaunimas, nors ir nepriklauso kuopai, kviečiamas dalyvauti. Informacijų gali gauti pas kp. p-ką, ar sekretorių.

Po šaudymo visi dalyviai su ūkio šeiminkais pasivaišino šaulių moterų ir sodybos šeiminkės pagamintomis vaišėmis. Prie užkandžių ir vėsinančių gėrimų, su daina ir muzika šauliai- lėš šeiminkų maloniojo globoj praleido linksmą vasaros popietę. Sodybos šeiminkas turi gražų balsą ir yra buvęs čiurlionietis.

KLEVELANDO ŠAULIŲ GEGUŽINĖ

K. P.

Birželio 30 d. Beach land Parke, prie ežero įvyko tradicinė, metinė "Karin. A. Juozapavičiaus" šaulių kp. gegužinė. Susirinkus šauliams ir svečiams, kp. p-kas dr. K. Pautienis pasveikino buvusius

klevelandiečius, dabar Floridoj gyvenančius šaulius Ireną ir Joną Kapočius, bei mielą svečią Sibiro kankinį Joną Kreivėną, kuris šiuo metu gyvena pas seserį š. Albiną ir svainį M. Smelstorius. J. Kreivėnas prieš 3 savaites buvo nuvykęs su paskaita į New Yorką ir grįžtant buvo apvogtas. Prapuolė piniginė su pinigais ir visais dokumentais.

Klevelando šaulių gegužinėj grojo š. V. Bacevičiaus lietuviškų plokštelių muzika.

Nors oras gegužinei buvo nepalankus, tačiau esant erdviai patalpai, į gegužinę suvažiavo gausus būrys klevelandiečių. Svečius šaltais ir karštais patiekalais vaišino šaulės O. Čiuprinskienė ir E. Šarkauskienė. Gegužinėje pasveikinti ir pagerbti visi Jonai, Petrai, Povilai ir Vlada. Jiems sugiedota Ilgiausių Metų, o šaulė L. Kazienė ir U. Grincienė prisegė po gėlę. Gegužinėj buvo turtingas laimėjimo dovanų stalas. Radio aparatą padovanojo A. ir M. Smelstoriai, rankų darbo skepetą — L. Kazienė, sunkiai spausti didelį aparatą — A. Mikoliūnai, \$25.00 — Pautieniai ir kitas smulkesnes dovanas: A. Pinkienė, U. Grincienė, E. Šarkauskienė ir muz. A. Mikulskis.

Numatytos muz. Mikulskio vadovaujamos sporto žaidynės dėl nepalankaus oro neįvyko. Nors ir kiek lijo, bet turint gerą pastogę, gegužinė gražiai praėjo. Svečiai ir šaulės, šauliai prie vaišių dainuodami ir besilinksmindami praleido vasaros popietę.

CLEVELANDO ŽINIOS

Genė Karsokienė

Šių metų birželio 9 d. Lietuvių Namuose įvyko "Karin. Juozapavičiaus" kp. Moterų sekcijos informacinis susirinkimas. Susirinkimą atidarė, programą patiekė ir plačiau svarbesnius darbotvarkės punktus palietė sekcijos vadovė Ona Mikulskienė. Sekretorė sesė Mikoliūnienė perskaitė paskutinio susirinkimo protokolą. Protokolas tikslus, surašytas pavyzdinčiai.

Naujai įsteigto sekcijos spaudos ratelio vadovė š. J. Budrienė pranešė, kad šis ratelis įsteigtas sekcijos vadovės rūpesčiu. Ratelio užduotis sutelkti sekcijos pajėgas literatūrinės ir žurnalistinės srities darbams. Nuoširdžiai apgailestautas negaluojančios sesės O. Naumanienės pasitraukimas iš sekcijos korespondentės pareigų. Jos vieton paskirta sesė G. Karsokienė. Ratelio pagrindinis siekis — rasti efektingų būdų, kurie paskatintų lietuvišką jaunimą domėtis savo gimtąja kalba, bei padėtų išugdyti juos sąmoningais lietuviais. Sekė gyvos diskusijos ir pasidalinimas mintimis.

Sekė trumpi pranešimai. Išdininkė U.

Grincienė davė Motinos Dienos minėjimo apyskaitą. L. Kazienė davė motinoms įteiktų gėlių ir vaišių atskaitomybę. G. Karsokienė pranešė apie meno sekcijos atliktą meninę programą. Apie sekcijos sesių — atstovių Toronto "VI. Pūtvio" kp. dvidešimtmečio šventėj dalyvavimą papasakojo š. O. Čiuprinskienė.

Smulkiau panagrinėtas birželio 30 d. įvyksiančios kp. gegužinės klausimas. Gegužinės vyriausia šeimininke sutiko būti sesė O. Čiuprinskienė.

Susirinkimas baigtas tokia miela "Lietuva Brangi" daina.

"STASIO BUTKAUS" KUOPOS GEGUŽINĖ IR SUSIRINKIMAS

Šį pavasarį susirgus kp. p-kui Vincui Tamošiūnui, kp. metinis susirinkimas įvyko rugpjūčio 4 dieną šaulių Sofijos ir Adolfo Vasiulių sodyboj, Mančester, Mi. gegužinės metu.

Iš vakaro Detroito lietus ir vėsus sekmadienio rytas, atrodė, atbaidys važiuojančius į gegužinę, bet šauliai pareiginę ir automašina po automašinos suko iš Naglio kelio į Vasiulių, medžiuose paskendusių, sodybą. Šeiminkai ir pas juos atostogaujantis p-kas visą savaitę ruošėsi sutikti svečius. Po didžiuliais ažuolais sustatė ir papuošė stalus, pasirūpino maistu, dovanomis laimėjimų stalui, net ir medų iškopinėjo, kad būtų kuo sesės ir broliai šauliai ir svečiai pavaišinti. Sesės iš Detroito vežė kugelį, viščiukus, vyniotinius ir kepsnius.

Iš Dainavos atvažiavo brolis Kazimieras Sragauskas su svečiais kun. Pugevičium ir Daumanto kp. šauliu Dr. Grigu Valančium iš Los Angeles. Atvažiavo ir flintiškiai Marija ir Balys Gražuliai su svečiu Druskiu ir jo žmonele. Atvažiavo ir svečių. Susirinko virš 80 asmenų.

Kuopos p-kas susirinkimus pakvietė į aikštelę, kur jis atidarė gegužinę ir pakvietė sodybos šeiminką š. Adolfą Vasiulį, svečią iš Los Angeles dr. Grigą Valančių ir seses Mariją Gražulienę ir Elžbietą Jodinskienę pakelti vėliavą. V. Visiems giedant Lietuvos himną, į stiebą pakilo Lietuvos Trispalvė.

Susirinkimas įvyko žemutinėj salėj. Pirmininkavo kp. p-kas V. Tamošiūnas, sekretoriavo sekretorius Petras Želvyas, apie kasos stovį pranešimą padarė išd. Petras Blūdžius. Revizijos komisijos p-kas Edvardas Milkauskas. Apie "Švyturio" kp. kvietimą Butkaus kp. įsijungti lygiateisiu nariu į Pilenų stovyklą informavo p-kas, išdininkas ir "Švyturio" kp. š. Kinčius. Nutarta šį klausimą gerai apsvaistyti, išnagrinėti, kiek tai kp. kainuotų, ir tada nutarti.

P-kas pasidžiaugė pereiniais metais kp. įsteigtu kanklių ansambliu. Jam va-

dovauja šaulė Danutė Petronienė. Jam muzikinę pradžią davė muzikai Ona ir Alfonsas Mikulskiai iš Clevelando. Ansamblis pasirodė Vasario 16-tos minėjime, turėjo savo pavasarinį koncertą, o atskiros kanklininkės pasirodė savo gimnazijoje, Pūkelevičiūtės literatūros popietėje ir Dainavoj. Kankles nupirko mecenatai: Ona ir Juozas Briedžiai, Juozas Mačiulaitis, Eduardas Milkauškas, Kazimieras Sragauskas, Detroito Lietuvių Organizacijų Centras ir šv. Petro parapijos klebonas š. kun. Viktoras Kriščiūnevičius.

Šauliai įsijungė į Lietuviško kambario Detroito Wayne State k-tetą ir aukomis eilė šaulių įsijungė į to kambario narius, o Danutė ir Leonas Petroniai net į Rėmėjus su \$500.- auka, gi senosios kartos ateivis, šaulys Juozas Tamošiūnas su \$1000.- įnašu tapo kambario garbės rėmėju. Ateity žada įsijungti ir daugiau šaulių.

Šiomet kuopai tenka ruošti Kariuomenės šventės minėjimą.

P-kas paragino visus ruoštis dalyvauti Vytauto Didžiojo Rinktinės Čikagoj dvidešimtmečio minėjimą.

Naujuoju kuopos p-ku V. Tamošiūnas pasiūlė seną šaulį Juozą Leščinską. Jis buvo vienbalsiai išrinktas.

Valdyba: Petras Bliūdžius, Vincas Tamošiūnas, Petras Želvis, Adelė Podėrienė, Juozas Augaitis, Jonas Maršalkovičius, Vladas Mingėla, Petras Januška, Albinas Grigaitis ir Algirdas Pesys. Dvasios vadovas kun. Alfonsas Babonas.

Šiomet šauliams spaudos bendradarbiams apdovanoti komisiją sudaro: p-kas Pranas Turuta, Balys Gražulis ir Jonas Švoba.

Jau paruošta LŠST numatyta išleisti dr. K. Jurgėlos parašyta knyga anglų kalba apie rusų kolonizaciją Lietuvoj ir lietuvių pasipriešinimą.

Prieš susirinkimo oficialiąją dalį š. aktorius Algis Pesys paskaitė iš žurnalisto Vlodo Mingėlos knygos "Medinis Dievas" vieną apsakymą.

Kadangi susirinkimas užtruko ir visi jau praalko, p-kas pakvietė visus pietų. Lauke lynojo, tai vieni susirinko apatinėj salėj, kiti viršų svečių kambary, treči virtuvėj, o narsiausi lauke pietų. Užvalgę padainavo. Š. Algis Pesys pagrojo akordeonu. Buvo paskirstytos laimėjimų dovanos ir, leidžiant vėliavą, sugiedota giesmė "Marija, Marija".

"Stasio Butkaus" kp. šaulio ir vicepirmininko kun. V. Viktoro Kriščiūnevičiaus sidabrinis kunigystės jubiliejus

Š. m. birželio 30 d. "Stasio Butkaus"

kp., Detroito, dvasios vadovas ir vicepirmininkas, lietuviškos šv. Petro parapijos klebonas, atšventė savo kunigystės sidabrinę sukaktį. Tai sukakčiai paminėti buvo sudarytas specialus komitetas, į kurį įėjo "Stasio Butkaus" kp. išdininkas Petras Bliūdžius ir š. Antanas Grinius. Komitetas rūpinosi, kad sukaktis būtų kuo iškilmingiau paminėta, kuo daugiau svečių sukiesta ir kad programa būtų gera.

Iškilmingosios šv. sukaktuvinės mišios atlaikytos šventiškai išpuoštoji, pilnutėlė bažnyčioj. Koncelebracines šv. mišias laikė sukaktuvininkas su savo buvusiu Vilkaviškio parapijos klebonu ir sukaktuvininko gimnazijos kapelionu kun. J. Kardauskis, š. kun. Jonu Borevičium, kun. dr. Grabiū, kun. Juozu Kluoniū, kun. Vladu Stanevičium, kun. Mykolu Kundrotu, kun. Rosen, kun. Ciniku, kun. Kazimieru Simaičiu, kun. Dominiku Lengvinu, kun. Blondaū, kun. Enright ir kun. French. Pamokslą pasakė kun. Kardauskas. Jis papasakojo apie kun. Viktoro dar gimnazijos suole didelį norą tapti kunigu. Neturtingi tėvai negalėjo sūnaus mokyti, tad kun. Kardauskas pažadėjo jį toliau į mokslus leisti. Deja, karas sutrukdė, bet kun. Viktoro ryžtas padėjo tikslo pasiekti. Jaudinantis pamokslas ir kun. Viktoro rodoma pagarba ir meilė savo geradariui klausytojus jautriai veikė. Mišių metu gražiai giedoj parapijos choras, kartu su jaunimu.

Sukaktuvinė puota įvyko Kultūros Centre. Susirinko virš 400 žmonių: kunigų, vyskupas, sukaktuvininko motina Kotryna ir gausūs svečiai ne tik iš Detroito ir jo priemiesčių, bet ir iš toliau pagerbti sukaktuvininką. Puotą pravedė p. Jasevičius. Sukaktuvininką "Stasio Butkaus" kp. vardu sveikino jauna šaulė Regina Juškaitė, o kanklininkių vardu — Laura Alkevičiūtė ir įteikė kp. dovaną — medinę, trispalviu kaspiniu perrištą, žvakidę su penkiomis degančiomis žvakėmis. Su jomis kartu dovaną įteikė kp. p-kas V. Tamošiūnas ir kanklininkių vadovė Danutė Petronienė. Vysk. Schoenherr savo kalboj pabrėžė — jei jūs taip gražiai pagerbiat ir taip nepaprasta gausiai susirinkot į jo sukaktį, jūs šį mažos parapijos klebona labai mylit.

Meninę programą išpildė 15 moterų ir mergaičių grupė, vadovaujama muz. Stasio Slizio. Jos padainavo: Lauksiu tavęs, Piršleliai, O naktuzė tu dievina, Domine exaudi ir Plurimos annos. Domine exaudi dainavo šaulių Anelės ir Alfonzo Žiedų jaunas sūnus Nemunis kartu su moterų grupe. Nemunio balsas gražus, būtų gaila, jei jo nelavintų.

Už šį nepaprastą pagerbimą, dovanas ir sveikinimus kun. Viktoras nuoširdžiai padėkojo.

JONINĖS

Jurgis Milas

"DLK Kęstučio" kuopa šventė jau 19-ąsias iš eilės Jonines birželio mėn. 29 d. Vinco Bagdono sodyboje, Kenosha, Wisc. Rūstaujantis Mičiganas smarkiai apgriovė brolio Vinco sodybą. Nunešė specialų pečių, sugriovė pilaite, nuo kurios būdavo trimituojama laužą uždegant, žymiai sumažino iškylių vietą. Darbštus Vincas vėl pastatė naują pečių ir įvairiomis barikadomis bando apgalėti Mičigano smarkumą. Reikia tikėtis, kad liks vietos atšvęsti ir 20-sias Jonines.

Pavasaris Wisconsine šiemet buvo labai šaltas ir Joninėms parinktoji diena buvo pirmoji karšta vasaros viešnia. Kas atvyko, nesigailėjo, nes galėjo maloniai atsivėsinti prie šaltų ežero bangų. Pirmą kartą pasigedome čikagiečių. Matyt, kur nors šventė Petrinės.

Temstant laužą uždegė LŠST ŠZ kavalierius George Kapočius. Trumpą žodį tarė Racino ALT'os skyriaus p-kas š. Viktoras Kažemėkaitis. Susirinkusieji padainavo daug lietuviškų dainų. Bendravimas ir vaišinimasis užtruko iki antrųjų gaidžių.

Seimininkavo š. Mary Wedeikes ir š. Vl. Vilcinas. Jiems talkino kuopos valdyba ir visi, kas išgalėjo.

ŠAULIAI FLORIDOJE, J.V.

1974 m. rugpiūčio 1 dieną De Soto parke, St. Petersburg LŠST "Romo Kalandos" šaulių kuopa suruošė gerai suorganizuotą gegužinę — išvyką. Pikniką organizavo kp. p-kas muz. Albertas Mateika ir kp. Garbės Teismo p-kas Jonas Valauskas. Talkino eilė darbščių ir brolių šaulių.

Tai vienas didžiausių šaulių ir Lietuvių Klubo išvažiavimų šią vasarą. Ši šaulių kuopa neseniai suorganizuota, bet ji suruošė gegužinę ne vien savo nariams, bet visiems lietuviams.

Šauliai dėkingi visiems atsilankiusiems, o Lietuvių Klubo vadovybei už gegužinės garsinimą.

Patikslinimas. Š. Šiaučiuolio korespondencijoj iš Montrealio "Lietuvos Karaliaus Mindaugo" kp. metinio susirinkimo yra netiksliai pranešta apie kuopos kasos stovį. Prašau patikslinti:

1974 m. kovo 3 d. perduodant kasą buvo:

Pagal kasos knygą	\$1111.34
pagal moterų s-tą, likutis 1974 m. sausio	123.30
pagal dramos mėgėjų s-tą 1974 m. sausio 1 d.	39.00

Viso: \$1273.64

Atitaisymai. Neretai pasitaiko, kad korespondentai neapsižiūrėję padaro paprastų technikinių klaidų savo korespondencijose. Toks neapsižiūrėjimas įsivėlė ir korespondencijoje iš Los Angeles š. m. Kario nr. 1 (Tremties Trimitas 26 psl.), kurioje sutapatintos dvi seserys Emilija ir Sofija Pūtvytės. Atsiprašome.

Noriu išreikšti pageidavimą, kad ateity panašius netikslumus atitaisinėtų redakcija, pati ar kitų nurodymu juos pastebėjusi. Kitaip atsiranda pavojus, kad visai pašaliniai asmenys ima rašinėti didesnes istorijas apie mažas smulkmenas, kartais įveldami naujų netikslumų. Taip elgiasi "Svečias" "Kario" nr. 5, psl. 188, kuris ilgai tylėjęs, susigalvojo apkalinti mane, esą padariau tą pačią klaidą savo pranešime per Lietuvos Kariuomenės bei Pūtvio minėjimą Los Angeles 1973 m. lapkričio 25 d. To negalėjau padaryti, nes minėjime perskaičiau tik LŠST CV Aplinkraščio dalį, kuriame jokio apsirikimo nebuvo. Matyt, "Svečias" pats minėjime nedalyvavo — negirdėjo, o tik spėlioja, kitaip ten pat vietoj būtų galėjęs atitaisyti.

LŠST Los Angeles
"J. Daumanto" kuopos p-kas
Kazys Karuža

Detroito Jūrų Šaulių "Švyturio" kp. šauliai ir šaulės prie garbės šaulio kun. Igno Boreišio paminklo, Šv. Škaplieriaus kapinėse, atkalbėjo maldas ir padėjo gėles gegužės 30 d. Iš k. į d.: Petras Bukšnis, kp. kapel. kun. Kazimieras Simaitis, Emilija Lungienė, Moterų sek. vad. Vera Kulbokienė, kapų lankymą suorganizavusi Angelė Šukienė, Vincas Rinkevičius, kp. p-kas Romas Macionis, Anelė Ambrasienė ir Juozas Staugas.

P A D Ė K A

Ketvirtą kartą susirgus širdies priepuoliu, būtant ligoninėj ir namuose, broliai šauliai nuoširdžiai mane lankė. Birželio 30 d. "Vytauto Didžiojo" Šaulių Rinkt. vardu Antanina Gustuf ir Stepas Paulauskas įteikė man Šaulių Sąjungos Istoriją. Nuoširdžiai dėkoju. Už sveikinimus ir linkėjimus ačiū p. Vl. Išganaičiui, p. Bendoriui, p. J. Kaunui, kun. klebonui Zakarauskui, kun. Kelpšai ir kun. Pucinskiui, Ad. Dižbaliui, kuris kartu su manim sirgo toj pačioj palatoj, radijo valandėlės vedėjai Aldonai Barcus - Daukus, žurn. V. Vladui Mingėlai, atsiuntusiam savo knygą, seselėms Kazimierietėms ir daugeliui kitų širdingas ačiū.

B. Brazdžionis

"Romo Kalantos" kp. St. Petersburg, Fla., De Soto parke, suruoštos gegužinės dalis dalyvių. Nuotrauka J. Valausko

A.A. ŠAULĖ

KAROLINA PRIŠČEPONKIENĖ

1974 m. balandžio 27 d. mirė Vlodo Pūtvio kp. narė, pensininkė Karolina Priščeponkienė.

Tą dieną kuopa šventė savo veiklos dvidešimtmetį. Tą valandą, kada prasidėjo minėjimo puota, sustojo plakusi sesės širdis. Palaidota balandžio 29 dieną, iš Priškelimo parapijos bažnyčios šv. Jono lietuvių kapinėse. Koplyčioj ir bažnyčioj prie velionės karsto garbės sargyboj stovėjo sesės šaulės, pasikeisdamos su broliais šauliais. Karstą nešė šauliai. Jis buvo pridengtas Lietuvos Trispalve. Kapuose atsiveikinimo kalbą pasakė ir vėliavą velionės vyrui, šauliui Jonui Priščeponkai, įteikė kuopos pirmininkas Stasys Jokubaitis. Sesės šaulės ant karsto uždėjo po gražią gėlę, o vyras užbėrė lietuviškos žemės.

Jos netekęs liūdi vyras ir šeimos nariai, bet taip pat liūdi ir šaulės, šauliai, nes velionė buvo darbšti, pavyzdinga šaulė.

Sese Karolina, ištikima Tėvynės

Lietuvos dukra!

Tu buvai mums gražiu pavyzdžiu. Tavo širdis kupina meilės ir kilnių idėjų dar troško gyventi, bet Viešpats pašaukė Tave, Jam priešintis negalėjai.

Tavo suvargusį kūną amžiams priglaus žemė svetinga, bet svetimą.

Šaulė

LIETUVIAI KARIAI laisvajame pasaulyje

Arvydas Gričius iš Santa Monica, Cal., priimtas į aviacijos karininkų mokyklą. Jis yra veiklus lietuvių bendruomenėje. Visi jam linki sėkmės.

Vincas Kasulaitis, Lietuvos partizanas ir Sibiro kankinys, mirė geg. 3 d. Kaune. Jo tėvai ir du broliai, kurie gyvena Klevelande, prisiminė jo mirtį pamaldomis, Šv. Jurgio bažnyčioje.

Gen. Vl. Miezėlis, gyv. Phoenix, Ariz., parašė į Atstovų Rūmus laišką, kuriame išdėstė pavojingą Amerikai nusiginklavimą, kurios karinės jėgos nėra pirmaujantios. Kongresm. John Conlon, atst. iš Arizonos, atsakė, kad Amerika žino komunizmo agresiją ir tol nebus taikos, iki ji neišnyks.

Algirdas Urbonavičius, gyv. Montrealyje, sukūrė šeimos židinį. Jis dirba Arizonoje, karinėje policijoje. Linkime ilgiausią ir sėkmingų metų!

Inž. Juozas Bulota ir Ignas Žemaitis mirė geg. 18 d. Montrealyje, Kanadoje. Abu buvę Lietuvos kariuom. karininkai.

Jonas Pilonis, gyv. V. Vokietijoje, dirbęs ir tarnavęs Darbo ir Sargybų kuopose, mirė sulaukęs 74 m., buvo sav.-kūrėjas. Kilęs iš Žemaitijos. Palaidotas Pirmasens kapuose.

Dominikas Baronas, gyv. V. Vokietijoje, mirė kovo 13 d., Eingen, (Reine). Ilgą laiką tarnavo Bingene prie USA armijos ir darbo kuopoj. Buvo kilęs iš Rokiškio, sulaukė 71 m. Laidotuvėse dalyvavo kun. Bernatonis.

Leonas Vasiliūnas, Lietuvos kar. sav.-kūrėjas, gyvena Adelaidėje, Australijoje, kur reiškiasi lietuviškoje veikloje, atšventė 75 m. amžiaus sukaktį.

Kun. dr. K. Trimakas dirba kaip psichologas Veteranų ligoninėje, Heines, Ill., netoli Čikagos. Ten yra ir daug lietuvių veteranų.

Leonardas Brenkus, Leon Brenza ir R. Pankauskas, visi iš Čikagos, šiais metais tapo garbės studentais Ill. Aviacijos Institute.

Sav.-kūrėjas Ambrazaitis mirė Čikagoje geg. pradžioje, buvo Ramovės narys. Nebuvo spaudoje paskelbta, todėl daug kas nežinojo apie jo mirtį. Gyveno Brighton Park apylinkėje.

Kapitonas Stasys Balsis, gyv. Elgin, Ill., birželio 2 d., gelbėdamas skęstantį Fox upėje, kartu su kitu draugu prigirė. Skęstantis išsigelbėjo.

Dr. Romualdas Sakalas baigė medicinos Western Reserve kursą Klevelande. Prieš tai jis tarnavo P. Vietname, Da Nang bazėje, dirbo ligoninėje.

Bronius Žvirzdys, buvęs Korėjos karo veteranas, mirė birželio 12 d., Olimpia, Washingtono valstybėje. Seniau jis gyveno Čikagoje, buvo rentgenologijos specialistas, palaidotas Tumwates, Washingto. Kalvarijos kapinėse.

Kazys Radzvilas nuo širdies priepuolio mirė birž. 2 d., sulaukęs 72 m. Tarnavo Lietuvos kariuomenėje, buvo veiklus čia Amerikoje, Čikagoje.

Majoras Petras Liškus, staiga, mirė geg. 14 d. Čikagoje. Buvo kilęs iš Šiaurės, sulaukė 73 m. Liko duklė, sūnus ir žmona Elena.

Antanas Adomavičius mirė geg. 29 d. Toronte. Lietuvoje tarnavo policijoje.

Jonas Rėklaitis, gyv. Los Angeles, mirė nuo širdies priepuolio geg. 15 d. Buvo JAV armijos veteranas ir palaidotas veteranų kapinėse Sawtelle.

Antanas Norbutas, JAV veteranas, mirė geg. 28 d., gyveno Los Angeles.

Kazys Petraška, gyv. Pittstone, mirė bal. 15 d. Jis buvo Pirmojo Pasaulinio karo veteranas, priklausė JAV postui.

Taiklių šaulių šeima

Vokietijos LB tarybos prezidentimo pirmininkas ir 8591 LS lietuvių kuopos Schwetzingene vadas maj. Jonas K. Valiūnas, daug kartų buvęs Vokietijos meistreriu šaudyme iš pistoletų, š.m. gegužės 19 vėl laimėjo I vietą Heidelbergo apskr. šaudymo iš oro pistoletų pirmenybėse. Jo žmona Ingė tą pačią dieną ten pat laimėjo taip pat I vietą moterų klasėje, o duklė Laima, Vasario 16 gimnazijos III klasės mokinė, gegužės 12 užėmė irgi I vietą Heidelbergo apskr. jaunų mergaičių šaulių grupėje.

Vasario 16 gimnazijos pr. metų abiturientas Algis Valiūnas, dabar atliekantis karinę prievolę vokiečių tankų daliny, yra įsirikiavęs į taikliųjų šaulių grupę. (Vok. L.B. Inf. Nr. 4/5).

Sergantis sav.-kūrėjas Kazys Dobilas buvo aplankytas Čikagos Balfio darbuotojų: pirm. M. Rudienės ir kun. A. Trakio, kurie jam įteikė dovaną.

P A D Ė K A

Jonas Gaižutis, kurio iniciatyva ir rūpesčiu Foto Archyvo vedėjas kun. A. Kezys, S.J., baigia sukurti ilgamečio Lietuvių Karių Veteranų Sąjungos "Ramovė" pirmininko ir garbės nario, gen. prof. inž. Stasio DIRMANTO gyvenimo filmą, nuoširdžiai dėkoja organizacijoms ir pavieniams asmenims, aukojusiems susidariusioms išlaidoms padengti:

LKVS "Ramovė" c. valdybai \$200.00; Birutiniųių c. sk. per p. M. Babickienę — \$50.00; Lietuvių Istorikų Dr-jai per p. A. Rugytę — \$100.00; Lietuvos Šaulių Sąjungos Tremtyje c. valdybai per kp. pirmininką K. Milkovaitį — \$5.00; Lietuvių Inžinierių Draugijai — \$100.00; Gen. prof. inž. St. Dirmanto 85 m. minėjimo komitetui — \$100.00; Ponams Aleksui ir Primai Vaškeliams — \$40.00.

Ir kiti, norintieji aukoti filmavimo išlaidoms sumažinti, gali čekius ar money orders siųsti šiuo adresu: Alg. Kezys, Lietuvių Foto Archyvas — Stasio Dirmanto sąskaita. 2345 W. 56th St., Chicago, Illinois 60636, USA.

— Lenkai turi penkias aukštąsias karo mokyklas — akademijas: generalinio štabo, karinės politikos, karinės technikos — Varšuvoje; karo medicinos — Lodzėje; laivyno — Gdynėje. Vienuolika kadro karininkų karo mokyklų: — mechanizuotų dalinių — Breslavoje; tankų — Poznanėje; artilerijos ir raketų — Torunėje; priešlėktuvinės gynybos — Košalime; inžinerijos — Breslavoje; sekimo ir informacijos — prie Varšuvos; karinės administracijos — Poznanėje; motorizuotų dalinių — Piloje; aviacijos — Dembline; radijo technologijos — Jele-na Gora.

Kandidatai į kadro karininkų mokyklas priimami iki 23 metų amžiaus; į akademijas nejaunesnius kaip 21 metų amžius. Pirmoje eilėje atsižvelgiama į partines kvalifikacijas ir stojamų egzaminų duomenis, kurie vyksta kasmet birželio mėnesį. Daugumoje mokyklų yra penkių metų kursas į kurį įeina ir magistro laipsnis (kai kurių sričių). Pav. inžinerijos mokyklų ir jūrų akademijoj — 4 metai, karo medicinos — šeši metai. Baigusieji karo mokyklas pakeliami į leitenanto laipsnį, gi aukštesniausias mokyklas — akademinį laipsnį.

— Amerikietis astronomas Brady, atrado saulės sistemoje dešimtą planetą, kuri yra orbitoje 6 bilijonus mylių atstu nuo saulės (antra tiek, kiek nuo saulės iki devintos planetos Pluto). Naujai atrasta planeta apkeliauja aplink saulę per 464 žemės metus. Šios planetos kelias orbitoje aplink saulę yra priešingos krypties negu kitų devynių saulės sistemos planetų. Dešimtoji planeta buvo atrasta stebint Halley kometos orbitos ne-normalumus, kai kometa artėja arba tolsta nuo saulės.

1941 m. birželio 22 d. ankstyvų rytą, O315 val., vokiečių feldmarš. von Bocko centrinėje grupėje, prie Pratulino, į šiaurę nuo Lietuvos Brastos, 17 ir 18 šarvuotos divizijos pradėjo persikėlimo pasirošimus per Bugą. Lygiai po valandos pirmieji motociklistų daliniai, ginkluoti lengvais prieštankiniais pabūklais ir sunkiais kulkosvaidžiais, buvo plukdomi guminiiais pontonais į rytinį Bugo krantą sudarymui prietilčių. Rusų apsaugos punktų lengvų ginklų ugnis buvo greitai nutildyta vokiečių artilerijos ir sudarytų prietilčių apsaugoje, pionieriai pradėjo statyti pontoninius tiltus tankams.

Kas būtų nutikę, jei šiam ruože, kur nebuvo tiltų per Bugą, vokiečių prietilčius būtų puolę rusų šarvuočiai? Be abejo, gen. Guderiano vadovaujama antroji šarvuočių grupė kuriam laikui būtų sulaukyta kairiajame Bugo krante ir tre-

čios gen. Harto šarvuotos grupės šonas būtų likęs atviras. Pagrindinio smūgio vykdymas centriniam vokiečių fronte būtų užsidėjęs. Vokiečių gen. Štabas, planuojant "Barbarossa" operacijas tai pramatė ir "dėl viso ko" turėjo parengtyje slaptą ginklą, kurį prieš pusantų metų nuo ano ryto pagamino, išbandė ir padėjo į 3 šarvuotos divizijos sandėlius.

1940 m. liepos mėn. buvo suformuotos keturios povandeninių tankų grupės Baltijos pietiniuose pakraščiuose specialiam apmokymui. Jos buvo aprūpintos Mark III ir Mark IV tankais, kurie tikrumoje buvo paversti povandeniniais tankais. Tankų struktūra galėjo atlaikyti virš dviejų atmosferų kvadratiniam centimetrui spaudimą, kas prilygo apie 10 metrų vandens gylį, be abejo, visur sandariai sujungta ir tanko bokšteliai turėjo oru pripučiamą lanką, kuris leido sukinėti bokštelį su pabūklų, dar tankui neišnirus iš vandens, tuo būdu galėjo panaudoti ugnį. Pabūklų vamzdis turėjo būti atkišamas pirmu tuščiu šūviu. Oro tiekimas esant tankui po vandeniu,ėjo šnorkelio pagalba, dujų išmetimo vamzdis turėjo vienos krypties vožtuvą, radio ryšiu priėmimo šnorkelio buvo pritaikyta antena. Apmokymas vyko Sylto saloje. Šios keturios grupės buvo ruošiamos "Jūros Liūto" operacijoms numatomos invazijos Anglijon atveju. Jos būtų panaudotos prieš anglų pakrančių gynybą, iš specialių laivų "panardinant" povandeninius tankus tam tikram atstumui nuo kranto iš anksto žinomame gylyje, kurie šliauždami dugnu, netikėtai išnirtų prieš apsaugos punktus ir juos sunaikintų, tuo būdu praskindami kelią jūrų desantiniam daliniams.

1940 m. spalio mėnesį šis planas buvo atšauktas ir povandeninius tankus perdavė 3 šarvuotai divizijai sandėliavimui, o dalinius išformavo. Ir kai 1941 metų ankstyvą pavasarį vokiečių gen. Štabe buvo nagrinėjama per Bugą persikėlimo operacijos ties Lietuvos

Brasta, kur nebuvo tiltų, prietilčių sudarymui ir jų apsaugai buvo prisiminti povandeniniai tankai. Prahoje buvo pagamintas didžiulis baseinas, kuriame buvo išbandyti iš "archyvų" paimti povandeniniai tankai ir su mažais pakeitimais perduoti 18 šarvuočių pulkui. Ir taip 1941 m. birželio 22 dienos rytą, 0455 val., pirmas povandeninis tankas pasinėrė Bugo srovėje, oro burbulais žymėdamas savo kelią palyginti ramiam vandens apviršiuje. 80 povandeninių tankų, praskrodę Bugo srovę, baigė dėstyti prietilčių apsaugoje, dešiniame Bugo krante, kai iš šiaurės pasirodė rusų žvalgybos šarvuočiai. Sutikti vokiečių povandeninių tankų ugnies, jie pasitraukė, palikdami keletą liepsnojančių šarvuočių. Jų įkadin neužilgo sekė gen. Guderiano tankų smaigaliai Minsko kryptimi.

(Paul Carrell, Unternehmen Barbarossa)

— 1974 metai numatyti pasirengimui tolimesnių erdvių tyrinėjimams, siekiant saulės sistemos kitas planetas. 1975 metai bus kaip įžanga tolimesniems šuoliams erdvėn — nusileidimas ant planetos Marso; amerikiečių Apollo ir rusų Sojuz. 1976 metams amerikiečiai planuoja su Viking erdvėlaiviu nusileidimus ant Marso, o 1978 metais pradėti intensyvius bandymus su erdvėlaiviu sklandytuvo tipo, kuris nuo žemės išmestas raketos pagalba, galės erdvėje manevruoti kaip lėktuvas ir nusileisti žemėn, kaip sklandytuvas. 1980 metais žemės orbitoje bus nauja laboratorija, kurioje įrengti instrumentais galės naudotis visų kraštų mokslininkai. 1973 metų bandymai su Skylab parodė, kad žmogus gali išbūti ilgesnį laiką erdvėje ir sėkmingai vykdyti mokslinius ir technologinius bandymus, kurie padės atrasti naujus gamtos reiškinius ir patikrinti turimas prielaidas. Minėti užsimojimai padės praplėsti naujosios astronomijos ir fizikos akiračius.

LKVS "RAMOVĖ" CENTRO
VALDYBOS
BENDRARAŠTIS NR. 112
Čikaga, 1974 m. birželio 15 d.

Liečia:

1. Sąjungos Valdomųjų Organų rinkimus;
2. Valdomųjų Organų pareigomis pasiskirstymą;
3. Centro Valdybai kadenciją pradėdant;
4. Bėgamuosius veiklos reikalus:
 - a. naujų narių verbavimą,
 - b. Lietuvos karo invalidų šalpą,
 - c. "Kario" straipsnių premijavimą,
 - d. bendravimą su kitoms organizacijoms.
5. Įpareigojimus skyriams;
6. Bendrąją informaciją.

1. RINKIMŲ REZULTATAI

LKVS "RAMOVĖ" Skyrių atstovų akivaizdinis suvažiavimas, įvykęs 1974. V.25-26 d.d., Čikagoje, Sąjungos Valdomųjų Organų rinkimuose, trijų metų kadencijai, savo balsus atidavė šiems kandidatams:

Centro Valdyba:

1. K. Dabulevičiui — 69 balsai;
2. J. Gaizutis — 59 b.;
3. E. Vengianskui — 53 b.;
4. K. Oželiui — 43 b.;
5. A. Juškevičiui — 42 b.;
6. A. Repšiiui — 35 b.;
7. S. Jūriui — 35 b.;
8. J. Švedui — 34 b.;
9. K. Juškaičiui — 34 b.;
10. J. Bulikai — 29 b.

Pirmieji septyni, gavę daugiausia balsų, išrinkti į LKVS "Ramovė" Centro Valdybą.

Kontrolės Komisijon:

1. J. Tapulionis — 61 balsai;
2. B. Ambraziejui — 51 b.;
3. S. Virpšai — 35 b.;
4. P. Žitkui — 31 b.;
5. J. Bagdžiui — 15 b.

Pirmieji trys, gavę daugiausia balsų, išrinkti į LKVS "Ramovė" Kontrolės Komisiją.

Garbės Teisman:

1. V. Mieželiui — 58 balsai;
2. A. Reklaičiui — 46 b.;
3. J. Vilučiiui — 34 b.;
4. S. Baipšiiui — 26 b.;
5. J. Stankūnui — 15 b.

Pirmieji trys, gavę daugiausia balsų, išrinkti į LKVS "Ramovė" Garbės Teismą.

2. VALDOMŪJŲ ORGANŲ PAREIGOMIS PASISKIRSTYMAS

Remiantis rinkimų rezultatais, LKVS "Ramovė" Centriniai Valdomieji Organai pareigomis pasiskirstė sekančiai:

Centro Valdyba

K. Dabulevičius — CV-bos pirmininkas, J. Gaizutis — Vicepirmininkas tarp-

organizaciniams reikalams, A. Juškevičius — Vicepirmininkas kultūriniais reikalams, E. Vengianskas — CV-bos sekretorius, A. Repšys — Išdininkas, S. Jūras — Spaudos ir mirusių karių registr. reikalams narys, K. Oželis — Kultūriniais reikalams narys.

Centro Valdybos Pirmininko adresas: 6616 So. Rockwell Str., Chicago, Ill., 60629. Tel. 476-1780.

Centro Valdybos būstinė ir sekretoriaus adresas: 3931 So. Talman Ave., Chicago, Ill., 60632. Tel. 247-3341.

Kontrolės Komisija:

J. Tapulionis — KK-jos Pirmininkas, B. Ambraziejus — Vicepirmininkas, S. Virpša — Sekretorius.

Kontrolės Komisijos būstinė ir pirmininko adresas: 6918 So. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629. Tel. 776-9688.

Garbės Teismas:

V. Mieželis — G. Teismo Pirmininkas, A. Reklaičius — Vicepirmininkas, J. Vilutis — Sekretorius.

Garbės Teismo būstinė ir pirmininko adresas: 2220 W. Belmont Ave., Phoenix, Ariz., 85021. Tel. 943-2757.

3. CENTRO VALDYBAI KADENCIJĄ PRADĖDANT

Šių metų Sąjungos Skyrių atstovų suvažiavimas išrinko LKVS "Ramovė" Centrinius Valdomuosius organus, kuriems trijų metų kadencijai patikėjo sunkias ir atsakingas pareigas.

Centro Valdyba dėkoja už malonų pasitikėjimą ir tikisi, kad bendram visos Sąjungos labui, kaip iki šiol, taip ir toliau, ryžtingai suglaustomis gretomis, visi kaip vienas, stosime į darbą.

Naujai išrinktoji Centro Valdyba bus tiek veiksminga ir savo užsimojimuose sėkminga, kiek susilauks talkos bei paramos iš veikiančių skyrių, skyrių valdybų ir pagaliau — visų Sąjungos narių, ramovėnų.

Centro Valdyba skyrių veiklos koordinaciniame darbe bus tiek sėkminga, kiek atskirų skyrių valdybos parodys pareigingumo ir ryžto, joms pavestus uždavinius tiksliai ir laiku atlikti, kiek bendradarbiaus su Centro Valdyba, bendrus veiklos planus ir užsimojimus vykdančią.

Tik darnus visų susiklausymas, glaudus tarpusavio ryšio palaikymas, pareigos supratimas bei dedamos pastangos visos sąjungos labui, kels ir išlaikys LKVS "Ramovė" vardą, pirmaujančių lietuvių organizacijų tarp.

Mieli kolegos Ramovėnai, Centro Valdyba, pradėdama savo veiklos kadenciją, kviečia visus į talką, šaukia prie aktyvaus ir pozityvinio darbo. Pavergtos Tėvynės

Lietuvos ir mūsų Sąjungos labui, suglauskime savo gretas ir tvirtai stovėkime, kaip Lietuvos kariui kad pridėra, aktyviųjų, savo tautai laisvės siekiančių, kovotojų pirmose gretose.

Centro Valdyba tikėdama, kad savo užsimojimuose ras tvirtą atsparą Sąjungos Skyrių ir narių eilėse, viltingai židuri į ateitį ir su pasitikėjimu pradeda jai patikėtą garbingas pareigas.

4. BĖGAMIEJI REIKALAI

a. Naujų narių verbavimas

Tik ką praėjusiame skyrių atstovų suvažiavime teko išgirsti užuominų, kad mūsų Sąjungos gretos retėja, vyresnio amžiaus nariai pasidaro mažiau darbingi, traukiasi iš aktyvios veiklos, miršta ir t.t. Mūsų eilės naujais nariais nepasipildo. Šių faktų akivaizdoje, Sąjungos veikla silpnėja, pradeda merdėti ir jai gresia likvidacija. Tai gan rimtos, pagrindo turinčios užuominos, apie kurias, jei mums rūpi LKVS "Ramovė" ateitis ir likimas, tenka labai rimtai pagalvoti.

Vien galvojimai ir samprotavimai, kad ir geriausi, nieko mūsų Sąjungai nepažės. Reikia darbų. Vietoje būkštavimo ir pesimistinių nuotaikų, imkimės konkrečių veiksmų. Šiandien pat, padėkime visas galimas pastangas įtraukti nariais nušalyje stovinčius, buvusius Lietuvos kariuomenės karius į LKVS "Ramovė".

Skyriuose organizuokime narių verbavimo vėjus, asmeniškai kalbinkime savo pažįstamus stoti į Sąjungą, raginkime visus, kurie tik kvalifikuojasi, jungtis bendron lietuvių karių veteranų šeimom. Praktika rodo, kad greta organizuoto vėjus, geriausias rezultatus duoda asmeninis kontaktas, asmeninės pažintys ir tiesioginis kvietimas-paragininimas. Tad, jei kiekvienas mūsų Sąjungos narys ras bent vieną naują narį, LKVS "Ramovės" gretos padvigubės ir neteks mums bukštauti, dėl jos ateities. Tam gi reikia geros valios ir truputį asmeninių pastangų.

Centro Valdyba ragina ir prašo Skyrių Valdybas į tai atkreipti reikiamą dėmesį ir dėti visas galimas pastangas, vadovaujamų skyrių narių gretas padidinti.

b. Lietuvos karo invalidų šalpa.

Vienas didesnis ir mūsų sąjungą įpareigojantis darbas yra nenutrūkstanti Lietuvos Karo Invalidų šalpa. Lietuvos Karo Invalidų Sąjungai susiliekavus, karo invalidų šalpos reikalas tenka rūpintis LKVS "Ramovėi" — Centro Valdybai. Šiam tikslui CV-ba turi atskirą Lietuvos Karo Invalidų šalpos fondą, iš kurio remiami šalpos reikalingi karo invalidai gyv. JAV-se, Kanadoje, Europoje, laisvame pasaulyje ir pavergtoje Tėvynėje-Lietuvoje.

Savaime suprantama, kad LKI remti fondas reikalingas nuolatinių įplaukų, reikalingas finansinės paramos bei išteklių, kurių sutelkimas tik bendromis pastangomis yra įmanomas. Čia mes būsime tiek pajėgūs, kiek veikiantieji skyriai ir kolegės ramovėnai LKI Fondą finansiniai parems.

Ryšium su tuo Skyrių Valdybos raginamos, kiekviena proga, nepamiršti Lietuvos Karo Invalidų šalpos reikalų, rinkti tam aukas ir jas siųsti CV-bai — LKI Šalpos fondan.

c. KARIO straipsnių premijavimas

Nereikia aiškinti, kad mūsų visų pareiga yra visokeriopa remti ir palaikyti lietuvišką karinę spaudą, vienintelį karinio turinio žurnalą laisvame pasaulyje, "Karį".

"Karys" yra mūsų veiklos veidrodys, kuriame atsispindi visi didesni Sąjungos ir buvusių Lietuvos karių veiklos pasireiškimai, mūsų pačių veidas santykiuose su kitomis organizacijomis, garbinga Lietuvos kario praeitis, ir, pagaliau, mūsų viltys bei lūkesčiai ateičiai.

Pareigingas ramovėnas turi šį žurnalą ne tik remti, bet jam savo straipsniais aktyviai talkininkauti. Kad paskatinus šią talką, jau daugelį metų, prie CV-bos veikia "Kario" straipsniams premijuoti komisija, kuri atrenka kiekvienais metais geriausius straipsnius ir juos pristato CV-bai premijuoti. Pagal finansinius išteklius, atrinkti straipsniai, jų autoriai, pinigėmis premijomis atžymimi. Tai maža, finansiniai simbolinė, tačiau prasminga pasaka, plunksną valdantiems ramovėnams, kurią ir toliau CV-ba numato vykdyti.

Tam, vėl, reikalingi pinigai, kuriuos savo laikų mažos kvotos formoje (bent 10 dol. metams) skyriai buvo įpareigoti sutelkti. Tikimasi, kad skyriai, kaip iki šiol, taip ir toliau vykdys savo "Kario" premijų fondus įsipareigojimus ir nustatytas finansines metines kvotas laiku išpildys.

Centro Valdyba pageidautų, kad visi dalyvautume geriausių "Karyje" tilpusių straipsnių atrinkime. Metams baigiantis Sąjungos Skyriai, Valdybos ir ramovėnai, prašomi siūlyti premijuotinus straipsnius atžymėjimui. Tuo ateisime į talką "Kario" Premijų Komisijai ir prisidėsime prie tikrai vertų premijos straipsnių atrinkimo.

d. Bendravimas su kitomis organizacijomis

Tarporganizacinis bendravimas ir bendradarbiavimas yra viena apčiuopiamų organizuotos veiklos apraiškų, be kurios ir mes, ramovėnai, negalime apsieiti. Šiandien tas mums yra ypatingai svarbu ieškant draugų ir bendraminčių, siekiant savo tautai laisvės bei nepriklausomybės.

Centro Valdyba, reprezentuodama LVS "Ramovė", jau kuris laikas glau-

džiai bendradarbiauja su mums drauginga, taip pat laisvės savo kraštui siekiančia, Ukrainos Karių Veteranų Sąjunga ir Latvijos bei Estijos kariais veteranais. Šis bendravimas daugiausiai vyksta Centrinėse Organų apimtyje, pasigendama glaudesnio kontakto ir bendravimo periferijoje, kur veikia LKVS "Ramovė" skyriai ir kalbamų tautų karių veteranų organizacijų padaliniai.

Ryšium su tuo Skyrių Valdybos raginamos, atskirose vietovėse ieškoti ryšio su mums draugingų tautų kariais veteranais, kviešti jų atstovus į savo rengiamas šventes bei minėjimus ir reprezentuoti ramovėnus jų parengimuose.

Kalbant apie bendravimą savųjų organizacijų tarpe, tenka pasidžiaugti, kad ramovėnai yra visur aktyvūs bendruomenėje veikloje ir dažniausiai jai vadovauja. Tai maloni apraiška, tačiau, kiek praktika parodo, ji atitraukia ramovėną nuo savosios organizacijos, jos aktyvios veiklos.

Centro Valdyba, atkreipdama dėmesį į tai, prašo kolegias ramovėnus, pirmoje eilėje, atlikti visas pareigas savajai sąjungai, o tik likusį laiką ir energiją aukoti kitiems. Tuo mes ne tik sustiprinsime savąją Sąjungą, bet taip pat ją galėsime tinkamai reprezentuoti kitų tarpe.

5. ĮPAREIGOJIMAI SKYRIAMS

Organizacinėje veikloje yra būtina, karts nuo karto, priminti pareigas veikiantiems padaliniais, kurios yra primirštos ar nepilnai vykdomos. Ypatingai, kas liečia bendrą Sąjungos veiklą, ryšio su Centriniais organais palaikymą, finansinius įpareigojimus, bendrąją informaciją ir kt.

Pradedant kadenciją, Centro Valdyba mato reikalą atkreipti Skyrių Valdybų dėmesį į šiuos statutinius ir kt. įpareigojimus:

a. Nario mokesčio atsiskaitymą

Remiantis š.m. gegužės mėn. 25-26 d.d. skyrių atstovų suvažiavimo nutarimu ir priimtu Sąjungos statutu, metinis nario mokeskis nustatytas 4.00 dol. asmeniui. Šio mokesčio 50% įnešama CV-bos kason, likusi dalis paliekama skyriuje.

Vykdamas šį suvažiavimo nutarimą, skyrių valdybos yra įpareigojamos, anksčiau nustatyta tvarka, laiku ir tiksliai, už išrinktą nario mokesčių su Centro Valdyba atsiskaityti.

b. Adresų ir narių pasikeitimas

Skyriaus Valdybos sąstatui, skyriaus valdybos būstinės ar pirmininko adresui pasikeitus, nariui pasitraukus ar mirus, Skyriaus Valdyba yra įpareigojama, ne vėliau kaip per 7 dienas, painformuoti

Centro Valdybą. Tas yra būtina nenutrūkstamo ryšio ir Sąjungos narių judėjimo registracijos reikalams.

Nariui mirus, pranešama betarpiiai CV-bos pareigūno, tvarkančio mirusių karių registracijos reikalus, adresu: S. Jūras, 4017 So. Artesian Ave., Chicago, Ill., 60632. Tel. VI-7-4225.

Visais kitais atvejais rašoma CV-bos sekretoriui: E. Vengianskas, 3931 So. Talmann Ave., Chicago, Ill., 60632. Tel. 247-3341.

c. Centro Valdybos Bendraraščių skaičtymas

Kadangi CV-bos bendraraščiuose minimi reikalai žinotini, ne tik skyrių valdyboms, bet ir sąjungos nariams-ramovėnams, todėl bendrosios narių informacijos reikalams, skyrių valdybos yra įpareigojamos gautą Centro Valdybos bendraraštį skaičtyti ištaisai, artimiausiame skyriaus narių susirinkime.

Tikintis, kad šie, aukščiau paminėti, įpareigojimai skyrių valdybų bus vykdomi, iš anksto dėkojama.

6. BENDROJI INFORMACIJA

— Centro Valdyba nuoširdžiai dėkoja Omahos skyriaus valdybai ir ramovėnams, už atsiųstą 50.00 dol. auką Skyrių narių suvažiavimo organizaciniams reikalams paremti.

— Malonu painformuoti ir tuo pačiu pasidžiaugti, kad Australijoje Sidnejaus Skyriaus Valdybos konfliktas su skyriaus nariu, pasiekęs Centro Valdybą ir Sąjungos Garbės Teismą, vienybės ir visos Sąjungos labui, prieš skyrių atstovų suvažiavimą, taikiu būdu, vietoje, buvo likviduotas. Būtų malonu, kad visi tarp ramovėnų iškilę nesusipratimai ateityje, Sidnejaus skyriaus pavyzdžiu, būtų likviduojami.

— Lietuvos Skautų Sąjungos įkūrėjas P. Jurgėla-Jurgelevičius yra paruošęs ir artimiausiu laiku išleis vertingą knygą "Lietuvos Skautų Sąjungos Istoriją", apimančią lietuviškąjį skautavimą Nepriklausomoje Lietuvoje ir išeivijoje. Kadangi Lietuvos kariai lietuvius skautus globodavo, jiems dažnai talkininkaudavo, ir atsižvelgiant į tai, kad iš LSS-gos eilių yra išaugę nemažas skaičius Lietuvos karių ir aukštų garbingų kariuomenės pareigūnų, CV-ba nutarė šios knygos išleidimą paremti 25.00 auka. Raginami ir Sąjungos Skyriai savo aukomis bei prenumerata šios Lietuvos Skautų Istorijos išleidimą paremti.

— LKVS "Ramovė" Skyrių atstovų suvažiavime, įvykusiame 1974.V.25-26 d.d. Čikagoje, papunkčiui aptarta, ir, su suvažiavimo dalyvių pasiūlytomis pataisomis, priimtas naujas LKVS "Ramovė" statutas

**LDK BIRUTĖS DRAUGIJOS
SKYRIŲ ATSTOVIŲ
VISUOTINIS SUVAŽIAVIMAS**

Suvažiavimas įvyko gegužės 25 - 26 dienomis Čikagoje, Lietuvių Tautiniuose Namuose (6422 So. Kedzie Ave.) ir Jaunimo Centre (2345 W. 56 Str.).

Gegužės 25 d. 10 val. ryto įvyko bendras birutininkių ir ramovėnų suvažiavimų atidarymas. Iškilmingą posėdį pradėjo LVS Ramovės Centro Valdybos pirmininkas gen. St. Dirmantas ir LDK Birutės draugijos Centro Valdybos pirmininkė M. Babickienė. Sugiedotas Lietuvos himnas ir prisegtos gėlės Liet. gen. konsulei J. Daužvardienei ir draugijos garbės narėms: S. Oželienei ir M. Tumieniui.

Savo atidaromoje kalboje gen. St. Dirmantas ragino birutininkes ir ramovėnus ir toliau vieningai dirbti mūsų pavergtos tėvynės išlaisvinimui, nesiskaldant, skirti savo jėgas kovai su tėvynės okupantu, kol Lietuva bus laisva. Liet. gen. konsulė J. Daužvardienė savo sveikinimo žodyje pabrėžė vienybės reikalingumą, nes tik nuo vieningo darbo priklausoma darbo rezultatai ir pavergtos tėvynės išlaisvinimas.

Birut. Centr. skyriaus pirm. M. Babickienė, sveikindama suvažiavimą, pareiškė, kad mes turime būti vieningi tautiniuose siekimuose ir atkakliai kovoti už mūsų idealą — Laisvą Lietuvą, ir pasaulis išgirs mūsų šauksmą. Šiuo metu dėkime didžiausias pastangas išvysti laisvus mūsų tarpe Simą Kudirką ir Praną bei Algį Brazinskus. Raštu sveikino Lietuvos konsulai ir įvairios organizacijos.

Po iškilmingo atidarymo tolimesnius suvažiavimo posėdžius birutininkės ir ramovėnai vykdė atskirai, atskirose patalpose.

Šiuo metu tvarkomas, ruošiamas spausdinti. Atspausdinus jis nedelsiant bus išsiuntinėtąs skyriams, žiniai ir vadovautis.

Žinotini adresai:

Centro Valdybai skiriamus raštus prašoma siųsti šiais adresais:

Finansiniais reikalais — CV-bos Išdiniukui: V. Repšys, 1016 Linden Str., Belwood, Ill., 60104. Tel. 544-3880.

Mirusių karių registracijos reikalais — S. Jūras, 4017 So. Artesian Ave., Chicago, Ill., 60632. Tel. VI-7-4225.

Visais kitais reikalais — CV-bos Sekretoriui: E. Vengianskas, 3931 So. Talman Ave., Chicago, Ill., 60632. Tel. 247-3341.

K. Dabulevičius
Centro Valdybos Pirmininkas
Edm. Vengianskas
Sekretorius

Birutininkių suvažiavimo posėdį atidarė Centr. sk. vald. pirm. M. Babickienė savo gražia turininga kalba. Į garbės prezidiumą pakvietė garbės nars: Sofiją Oželiene, Mariją Tumienę ir Stasę Statkevičienę. Į suvažiavimo prezidiumą pakvietė pirmininke Mariją Tumienę ir sekretorę Eleną Songinienę. Atsistojimu ir susikaupimu buvo pagerbtos mirusios narės, jų tarpe garbės pirmininkė a. a. Sofija Smetonienė, kuri birutininkių įamžinta Lietuvių Fonde su \$233.00 įnašu.

Toliau, pirm. M. Babickienė išsamiai ir nuosekliai pranešė apie Centrinio skyriaus penkmečio nuveiktus darbus kultūrinėje ir šalpos srityje. Paskutinis didelis darbas tai pirm. M. Babickienės pastangomis išleistas jubiliejinis leidinys "Dvidešimtmetis", kuris buvo gražiai pristatytas ir spaudoje aprašytas.

Apie Detroito LDK Birutės skyriaus veiklą pranešė atstovė M. Šepetienė, Los Angeles ir New Yorko skyriai pranešė raštu. Visi skyriai dirba kultūrinį švietimo ir šalpos darbą ir dalyvauja visuoemninėje veikloje, nukreiptoje prieš Lietuvos okupantą.

Daug nusipelnusių draugijai garbės narė S. Oželienė pristatė suvažiavimui patvirtinti išrinktas garbės nars, kiekvieną atskirai apibūdindama ir išvardindama draugijai atliktus darbus. Liet. gen. konsulė J. Daužvardienė 1971 metais pakviesta sutiko būti birutininkių garbės narė. 1974.V.5 susirinkime buvo pakeltos į garbės nars Marta Babickienė, ilgametė pirmininkė, "Dvidešimtmečio" redaktorė, ir Vilhelmina Genienė, draugijos pirmininkė Lietuvoje ir ilgametė Revizijos Komisijos pirmininkė Čikagoje. Suvažiavimas gausiais plojimais patvirtino jų pakėlimą, ir joms buvo prisegtos gėlės.

Po to, buvo narės E. Songinienės skaitoma paskaita "Lietuviško jaunimo išivijimo rūpesčiai", kuri buvo išklaudyta su dėmesiu ir sukėlė gyvų diskusijų. Diskusijose birutininkės parodė didelį susirūpinimą jaunimo tautiniu auklėjimu ir lietuvių kalba šeimose, ir šia kryptimi nutarė suintensyvinti savo veiklą.

Suvažiavimo pirm. M. Tumienė padėjo visoms narėms už darbingą dalyvavimą ir kvietė visas dalyvauti 26 die-

nos iškilmėse ir visuotiniame susirinkime. Vakare Liet. Tautinių Namų puošnioje salėje įvyko jaukus banketas, kuriame gausiai dalyvavo birutininkės, ramovėnai ir jų svečiai.

Gegužės 26 d. 10 val. ryto įvyko bendros birutininkių ir ramovėnų pamaldos už mirusius narius Tėvų Jėzuitų koplyčioje. Po pamaldų prie Žuvusiems dėl Lietuvos Laisvės paminklo buvo iškilmės, kurioms vadovavo Ramovės skyriaus pirm. A. Juškevičius. Birut. Garbės narė M. Tumienė ir Ramovės Centro valdybos pirm. gen. St. Dirmantas uždegė aukurą, o Centrinio skyr. pirm. M. Babickienė, V. Kulikauskienė ir Ramovės Centro vald. vicepirm. K. Dabulevičius padėjo vainiką. Prie paminklo žodį tarė Detroito skyriaus atstovas ramovėnas J. Šepetys. Buvo sugiedota giesmė Marija, Marija ir Lietuvos himnas. Po iškilmių visi dalyviai apsilankė Laisvės Kovų muziejuje.

Vėliau birutininkių suvažiavimas buvo tęsiamas Jaunimo Centre, kuriam vėl pirmininkavo garbės narė M. Tumienė, o sekretoriavo N. Norienė ir E. Songinienė. Po Centrinio skyr. pirm. M. Babickienės ir Revizijos komisijos pirm. V. Genienės pranešimų buvo naujos valdybos rinkimai. Į valdybą išrinktos: M. Babickienė, V. Kulikauskienė, Šimkienė, M. Ališauskienė ir L. Matulionienė. Revizijos komisija paliko ta pati: V. Genienė, B. Gustaitienė ir I. Kulikauskaitė. Suvažiavimo sekr. E. Songinienė perskaitė rezoliuciją.

LDK Birutės Dr-jos visuotinio suvažiavimo, įvykusio 1974 m. gegužės mėn. 25 - 26 dienomis Čikagoje, rezoliucija:

1. Palaikymui lietuviybės jaunimo tarpe daugiau savo veiklą nukreipti į jaunimo tautinį auklėjimą. Tam tikslui ruošti jaunimui pramogas ir prisidėti prie jaunimo auklėjimo lietuviškoje dvasioje šeimose, skiepyti lietuvių kalbos ir tėvynės meilę.

2. Prašyti Jaunimo Centro vadovybę, kad Jaunimo Centro patalpose būtų iškabinėti plakatai su šūkiomis, skatinančiais jaunimą kalbėti lietuviškai.

3. Įsteigti Kario žurnale LDK Birutės Dr-jos skyrių, kurį užpildytų visų skyrių birutininkės.

4. Laisvės kovų muziejuje plėsti birutininkių skyrių eksponatais, liečiančiais jų veiklą.

5. Dėti pastangas išlaisvinti Simą Kudirką iš bolševikinės vergijos.

Rezoliucija buvo vienbalsiai priimta. Suvažiavimas buvo uždarytas, pakilia nuotaika sugiedojus Lietuvos himną.

E. S.

Prieš 10 metų, 1964 m. rugsėjo 1 d., New Yorke, mirė Klaipėdos sukilimo vadas Jonas Budrys, ilgametis Lietuvos generalinis konsulas.

Paskirtas 1923 m. sausio 16 d. sukilėlių vyriausiu vadu, J. Budrys sutelkęs gausias sukilėlių jėgas, užėmė Klaipėdos miestą ir kraštą. Balandžio 23 d. jis buvo paskirtas Lietuvos Valstybės įgaliotiniu Klaipėdos kraštui. 1924 m. spalio 27 d. jis tapo pirmuoju Klaipėdos krašto gubernatorium. Tas pareigas jis ėjo iki 1925 m. lapkričio 8 d.

St. Catharines, Ont. Canada

PAGERBĖ PATRIOTĄ LIETUVĮ, KŪRĖJĄ-SAVANORĮ 2-JŲ VYČIO KRYŽIŲ KAVALIERIŲ, ANTANĄ ŠUKĮ

Liepos 21 d., P. Kalainienės, V. Žemaitienės ir P. Meškausko pastangomis, J. ir A. Zubrickų patalpose buvo suorganizuotas A. Šukiui pagerbimas, jo 75-to gimtadienio proga. Į pagerbimą atsilankė gausus būrys svečių, vietinių ir iš kitų miestų.

Pagerbime sveikinimo kalbas pasakė paprapijos klebonas Juvenalis Liauba, OFM, pabrėždamas, kad už A. Šukio nuveiktus darbus kalba ant jo krūtinės kabantis du Vyčio Kryžiai. Šiandieną tokių asmenų mažai tebėra. Be to, kalbėjo B-nės pirmininkas A. Šetikas ir organizacijų atstovai, išskeldami A. Šukio nuveiktus darbus Lietuvai.

Be abejo, A. Šukys yra daug nusipelnęs lietuvių tautai. Kai Lietuva 1918 m. vasario 16 dieną pasiskelbė nepriklausoma valstybė, tai šios deklaracijos nepakako nepriklausomybei atstatyti. Į Lietuvos nepriklausomybę kėsinosi lenkai ir komunistinė Sovietų Rusija. Be to, Lietuvoje ir bermontininkai trukdė lietuviams atkurti nepriklausomybę. Jokia tauta laisvės negauna be kovos. Reikėjo ir

lietuvių tautai kovoti net su keliais priešais.

Kai tik Lietuvos vyriausybės buvo paskelbtas atsišaukimas, kviečiant savanorius stoti į organizuojamą Lietuvos kariuomenę, Antanas Šukys tuojau atsiliepė ir apsisprendė aukoti savo jaunas jėgas už Lietuvos laisvę, nesigailėdamas ir savo gyvybės.

A. Šukys gimė 1899 m. rugpiūčio mėn. 8 d. Sintautų valsčiuje. Kada Lietuva pasiskelbė nepriklausoma, A. Šukys buvo 19 metų jaunuolis, ūkininko sūnus. Nežiūrėdamas patogaus ūkyje gyvenimo, 1919 m. sausio pabaigoje jis atsiveikino su tėvais, broliais ir sesėmis, ir kartu su kitais 37 vyrais, iš Sintautų išvyko į Kauną ir gavo paskyrimą į 2-rą pėstininkų pulką, Aukštojoje Panemunėje.

A. Šukys tais metais, būdamas raštingas, sumanus, pateko į mokomąją kuopą, per trumpą laiką įsigijo daug kariškos patirties ir už poros mėnesių buvo pasiūstas į frontą prie Jiezno, kautis su bolševikais.

A. Šukys iš prigimties turėjo patraukimą būti kariu. Tapęs kariu, viską pamiršo ir studijavo vien tik karybą ir per trumpą laiką pasiekė viršilos laipsnį. Už sumanumą ir drąsumą kautynėse, buvo apdovanotas dviem Vyčio Kryžiais.

Be abejo, A. Šukio kovas per kelis metus dėl Lietuvos nepriklausomybės, neįmanoma aprašyti laikraščiuose. A. Šukys yra parašęs savo atsiminimus iš kovų, 376 puslapių. "Du Mediniai ir Trys Geležiniai Kryžiai" knyga. Tą knygą perskaičius, gaunasi vaizdas, kaip anais, Lietuvos nepriklausomybės atstatymo metais, narsiai kovojo savanoriai dėl Lietuvos laisvės, nežiturdami visokių trūkumų.

Komunistinei Sovietų Rusijai 1940 m. okupavus Lietuvą, A. Šukys buvo įtrauktas į sąrašą, išvežimui į Sibirą. Buvo atleistas iš policijos tarnybos. Nujausdamas išvežimus, jis slapstėsi. Prasidėjus vežimams, į tų nelaimingųjų tarpą buvo pagauta jo žmona Ona Šukienė. Lietuvos okupantas tikėjosi, kad turint nelaisvėje žmoną, ateis ir vyras su vaikais, arba bus vietinių komunistų susektas kur slapstosi. Staigiai prasidėjus rusų-vokiečių karui, A. Šukys liko su dviem mažom dukrom ir berniuku komunistų neišvežtas.

A. Šukys, likęs su mažais vaikais, ant-
rą kartą komunistams artinantis pasitraukė į Vakarų. Vėliau išvyko su vaikais į Angliją. Vaikams įsikūrus savistoviai, atvyko į Kanadą ieškoti geresnio gyvenimo.

Po Stalino mirties A. Šukys patyrė, kad žmona Sibire yra dar gyva, džiaugėsi, ir stengėsi atsikviesti vaikams reikalaujant, nes komunistams iš 1918-20 metų jis buvo žinomas, tad šiame reikale negalėjo reikštis. Ir stebuklingu būdu, Ona Šukienė, iškentėjusi Sibire 18 metų, grįžo į Lietuvą. O iš Lietuvos prieš kelis metus pasisekė atvažiuoti į Kanadą pas vaikus, nuolatiniam apsigyvenimui.

A. Šukys, būdamas jautrus tautiniams reikalams, atvykęs į Kanadą, nežiūrind, kad ir senyvo amžiaus, įsijungė į lietuvišką veiklą. Už darbštumą yra išrenkamas į valdybas. Koks jis buvo 1918-21 metais, kada kovėsi su Lietuvos priešais "Už tave, Brangi Tėvyne"! Toks tebėra ir šiandieną. Ar tai būtų tautinių švenčių minėjimai, ar demonstracijos prieš Lietuvos okupantą, komunistinę Sovietų Rusiją, A. Šukys, kaip ir anais metais, tebėra ryžtingas ir visuomet randa laiko dalyvauti — "Už Tave, Brangi Tėvyne!" A. Šukys ir savo atsiminimus pradėdamas rašyti, juos skyrė: "Už Tave, Brangi Tėvyne!"

A. Šukys jautriai išgyvena šiandieninę sovietų okupaciją Lietuvoje. Lietuva jam yra lyg Dievas. Toks vaizdas gaunasi besikalbant su garbingu Lietuvos laisvės kovotoju. Be abejo, Lietuva turi būti brangi kiekvienam lietuviui, nes ten yra mūsų gimtas kraštas, bočių žemė.

Džiugu, kad mūsų garbingi savanoriai-kūrėjai nėra pamiršti ir pagerbiami reikšmingesnėse metų sukaktyse. Jei nebūtų narsių savanorių, nebūtų buvę nei nepriklausomos Lietuvos.

Nuotaika A. Šukio pagerbime buvo gera, nes jo žmona ir visi vaikai galėjo kartu sėdėti prie bendro stalo. Svečiai ir vaikai sutartinai sugiedojo Ilgiausių Metų. Gerbiant A. Šukį buvo pagerbta ir Ona Šukienė, 18 metų iškentėjusi Sibire, vergų darbo stovykloje.

Buvo abiem įteiktos dovanos ir palinkėta sveikiausių metų.

A. Šukys visiems atsilankiusiems ir prisidėjusiems prie suruošto pagerbimo, išreiškė padėką.

J. Šarapnickas

Lietuvos Karių Veteranų Sąjungos "Ramovė" C. V-bos veikla

1974 m. birželio 24 d. C. V-ba, kuri skyrių atstovų suvažiavime išrinkta trijų metų laikotarpiui, turėjo 2-ąjį posėdį. Pagrindiniu svarstomu dalyku buvo, priimto atstovų suvažiavime, Statuto pakeitimų redakcinis skaitymas ir statuto spausdinimo reikalas. Statutas, nutarta, spausdinti Čikagoje "Morkūnas" spaustuviėje ir jo technišką darbą pavesti vicepirm. kultūros reikalams A. Juškevičiui. Suvažiavime

nutarta pakeisti sąjungos pavadinimas, t.y., užuot buvusio — Lietuvos Veteranų Sąjungos "Ramovė", vadintis — Lietuvių Karių Veteranų Sąjunga "Ramovė" (L.K. V.S. "Ramovė"). Posėdyje patiektas C. V-bos aplinkraštis Nr. 112, kurio turinys: 1. Sąjungos valdomųjų organų rinkimas, 2. Valdomųjų organų pareigomis pasiskirstymas, 3. C. V-bos kadenciją pradedant, 4. Bėgamieji veiklos reikalai: a) naujų narių verbavimas, b) Lietuvos karo invalidų šalpa, c) "Karyje" straipsnių premijavimas, d) bendradarbiavimas su kitomis organizacijomis. 5. Įpareigojimai skyriams. 6. Bendroji informacija. Aptartas ateities veiklos planas ir paprašyti vice pirmininkai J. Gaižutis ir A. Juškevičius paruošti projektus ateinančiam posėdžiui. Aplinkraštis Nr. 112 išsiuntinėtas skyriams U.S.A., Kanadoje, Australijoje ir Anglijoje.

Išrinktieji į Garbės teismą pasiskirstė

pareigomis: Vl. Mieželis — pirmininkas, A. Reklaitis — vicepirm. ir J. Vilutis — sekretorius.

Ankstyvesniuose pranešimuose apie C. V. veiklą patikslinama: vieton A. Rapšys — kasininkas, turi būti A. Repšys — išdininkas.

St. J.

Gerbiamas Pone Redaktoriau,

Šių metų "Kario" 6 numerio 211 puslapio antroje skiltyje, pirmoje, antroje ir vienuolikoje eilutėse iš viršaus, yra atspausdinta korektūros klaida: įsakymą priėmus, įsakymui įsigaliojus ir įsakymą pasirašė. Vietoj žodžių įsakymą, įsakymui — turi būti įstatymą, įstatymui. Prašau Tamstą patvarkyti, kad klaida būtų pataisyta artimiausiam žurnalo numerio.

Su pagarba ir geriausiai linkėjimais.

J. Tumas

Viršila Antanas Šukys

ADELAIDĖS RAMOVĖNAI

1974 m. birželio 8 dieną Pietų Australijos "Ramovės" skyrius Adelaidėje, minėjo 23 metų sukaktį, nuo įsisteigimo.

Skyriaus Valdyba surengė iškilmingą vakarienę Lietuvių Namuose; dalyvaujant ramovėnams su šeimomis ir svečiais. Garbės svečiais buvo pakviesta Krašto Valdybos pirmininkas Neverauskas, Apylinkės Valdybos pirmininkė B. Mikužienė, parapijos klebonas Spurgys ir organizacijų atstovai.

Prie gausiai apkrautų stalų valgiais ir gėrimais susėdus, skyriaus pirmininkas K. Taparas pasakė atidaromąją kalbą, po kurios kalbėjo Krašto Valdybos pirmininkas Neverauskas ir p. Mikužienė, apylinkės valdybos vardu, toliau, parapijos klebonas kalbėjo pasidžiaugdamas buvusį karių organizuotumu ir kariškų ryžtu dėl Tėvynės laisvės kovoje. Toliau sekė organizacijų sveikinimai "Ramovės" sk. metinių sukaktuvių proga.

Po kalbų ir sveikinimų, skyriaus pirmininkas K. Taparas šiems nariams ramovėnams įteikė meniškai pagamintus adresus, kuriuos pasirašė visi skyriaus nariai: Vyčio Kryžiaus kavalieriui L. V. Vasiliūnui, sulaukus 75 metų amžiaus, V. Laurinaičiui, sulaukus 79 metų amžiaus, A. Levickiui, sulaukus 65 metų amžiaus, B. Straukai, sulaukus 65 metų amžiaus ir Pridotkui, sulaukus 70 metų amžiaus. Adresų įteikimo metu buvo nufotografuotas kiekvienas sukaktuvininkas atskirai, nes nuotraukos bus įdėtos į adresus atatinamoje vietoje.

Klebonui - kunigui Spurgiui buvo įteiktas ramovėno ženklelis ir jis įrašytas į ramovėnų sąrašus, kaip narys. Reikia pastebėti, kad Adelaidėje lietuvių parapijos abudu kunigai yra ramovėnai.

Po oficialios dalies, klebonas kun. Spurgys palaimino stalus ir prasidėjo vaišės su tostu sukaktuvininkams. Vaišių metu B. Mikužienė su M. Dumčiuviene padainavo keleta dainelių, pritariant akordeonu M. Dumčiuvieni. Vėliau visų dainos bendrai skambėjo salėje.

Reikia paminėti, kad "Ramovės" įstojo du jūrų karininkai (broliai) Dičiūnai ir kpt. Užubalis. Paminėti karininkai visi Australijos kariuomenės karininkai.

Iškilmingos vakarienos metu, ramovėnai ir svečiai buvo įsijautę tikron lietuviškon kariškon dvasion ir jautėsi tarsi būtų Lietuvoje. Vakaras tikrai buvo iškilus ir įspūdingas, todėl daugelis svečių pareiškė norą būti ramovėnai (kurių čia daug būtų).

Ant rytojaus (sekmadienį) lietuvių Šv. Kazimiero koplyčioje, 11 val. ryto, buvo atlaikytos iškilmingos mišios už mirusius ramovėnus, dalyvaujant "Ramovės" vėliau

vai ir garbės sargybai. Pamokslą pasakė ramovėnas, klebonas kun. Spurgys, dienai pritaikinta mintimi. Tokie minėjimai, kaip tradicija, bus daromi kas metai.

"Ramovė" turi pastačius gražų paminklą Žuvusiems už Tėvynę, prie kurio, tautinių švenčių metu, padedama gėlės ir vainikai ir rytais pakeliamos vėliavos, o vakarais nuleidžiamos su iškilmingomis ceremonijomis, giedant Tautos himną ir Marija, Marija.

Mūsų skyriaus nariai labai aktyviai dalyvauja įvairiose organizacijose ir daugeliu atvejų valdomuose organuose.

Nors senstame ir metai iš metų mūsų eilės retėja, bet dirbame su jaunatviška energija, tikėdamiesi, kad mūsų jaunimas, nors ir tarnaudamas Australijos armijose, stos į mūsų praretėjusias eiles ir mūsų pradėtą darbą tęs nauja generacija iki mūsų Tėvynė Lietuva bus laisva. Tuo tikime ir kviečiame visame pasaulyje išsimėčiusius karius, nepamesti ryžto ir ištvermės ir jungtis L.K.V.S. "Ramovės" gretosna kovai už Tėvynės Lietuvos laisvę.

V. Laurinaitis

ROČESTERIS, N.Y.

Gegužės 27 d. buvo sušauktas metinis Ramovės skyriaus susirinkimas. Iš pat ryto, 9 val., visi ramovėnai ir jų šeimos susirinko į bažnyčią išklausti šv. mišių ir pasimelsti už žuvusius karius, partizanus ir mirusius ramovėnus bei jų šeimas. Klebonas Tėv. Jonas Diburyas atlaikė pamaldas ir pasakė jaudinančių pamokslą, ragindamas nepamiršti žuvusių karių ir mūsų narsių partizanų, kurie už savo krašto laisvę paaukojo savo gyvybes. Ragino semtis meilės savo kraštui ir neužmiršti persekiojamų mūsų brolių ir sesių.

Po mišių visi ramovėnai su šeimomis ir tėv. Jonu Dyburiu nuvyko į kapines ir prie kiekvieno mirusio ramovėno, bei jų šeimos nario kapo pasimeldė ir įsmeigė po 2 vėliavėles — amerikietišką ir lietuvišką. Buvo jaudinantis momentas, kada kapų jūroje matai savo tautos vaikų kapus papuoštus Trispalvėm.

Iš kapinių sugrįžome į parapijos salę, kur ramovėnų šeimų buvo paruošta kavutė su skaniais užkandžiais. Tėv. J. Diburyas palaimino valgius ir savo kalboje ragino neužmiršti tokių gražių tradicijų. Pirm. Aleksas Bereznevičius ragino jungtis į lietuvišką darbą ir visiems glaudžiai dirbti.

Po kavutės buvo padarytas metinis skyriaus posėdis, buvo išrinkta nauja valdyba ir kontrolės komisija. Pirmininkauti buvo pakviestas ramovėnas Juozas Jurkus ir sekretoriauti ram. Juozas Sedlickas. Buvo perrinkta sena valdyba, susidedanti iš Alekso Bereznevičiaus — pirm.,

Vlado Keibos — sekr., ir Mečio Pučio — įždininko. Kontrolės komisijon: Juozas Sedlickas ir Petras Druseikis. Kandidatas — Petkevičius.

Skyrius turi 4 karius savanorius. Tai plk. Raimundas Liormonas, Petras Druseikis, Petkevičius ir Zigmantas Arlauskas. Visi keturi, nors jau gerokai senstelėję, bet dar turi savanoriškos energijos. Plk. Raimundas Liormonas išrinktas skyriaus garbės Pirmininku.

Ročesterio ramovėnai dirba su visa energija lietuvišką darbą.

Juozas Sedlickas

(Dėl Saliečio — iš 259 psl.)

m. prieš stipresnį priešą nekapituliuo. Čia Saliečiui kyla klausimas, kaip arti įvykių anais tragiškais Lietuvai laikais stovėjo dr. J. Balys? Ir jis randa, kad buvęs tik eilinis stebėtojas, atseit, pagal S., eilinis stebėtojas negali turėti nei pažinros, nei svarstymo dėl savo krašto ir tautos likimo. Kai dėl kariuomenės užtrauktos gėdos, S. sako turėtų gėdytis laisvasis pasaulis, kuris tragiškų įvykių metu nesiteikė mus užjausti.

Taip, jei mes būtumėm stoję į kovą su okupantu, ir laisvasis pasaulis būtų tylėjęs ir dabar tylėtų, būtų daug daugiau pagrindo jam išmėtinėti. Tačiau, Lietuva nesipriešino ir todėl negali reikalauti užtarimo.

O kaip yra dabar, dėl nesipriešinimo, imkim faktus. Brazinskių byla Turkijoje. Brazinski sako, kad Lietuva yra okupuota ir jie ne Rusijos piliečiai. Rusas advokatas sako — Lietuva, kaip ir kitos Sovietų Sąjungos respublikos, įsijungė laisvu noru į SSSR. Kas buvo pasakyta baltiečiams Helsinky? Ogi tas pat, kad Baltijos kraštai savo noru įsijungė į Sovietų Sąjungą. Lietuvos mokykloms išleista istorija apibūdina prisijungimą taip: Lietuvos vyriausybė, pastatyta anglų - prancūzų kapitalistų, norėjo priešintis. Tačiau, liaudis nepaklausė, sukilo, nuvertė kapitalistų vyriausybę ir prisijungė prie Sovietų Sąjungos. O kai Salietis ir kiti panašūs bando įrodinėti, kad priešintis buvo negalima, tai yra įsiejimas pateisinamų aplinkybių buvusiams pareigūnams. Tam ir yra vyriausybė ir vadai, kurie yra atsakingi už krašto ir valstybės likimą, negali pasiteisinti, kad nežinojo, už padarytas klaidas turi atsakyti.

Laisvės varpo dūžiai neveltų skambėjo, kad laisvės nevertas tas, kas negina jo.

Antanas Šukys
Kūrėjas - savanoris

PERTH, AUSTRALIJA

Vakarų Australijoje, Perth mieste, 1962 metais įsisteigė L.V.S. Ramovės skyrius. Steigimo iniciatyvos ėmėsi A. Klimaitis. Pirmais pora metų skyrius pakilo iki 60 narių skaičiaus. Po dvejų metų skyrius įsigijo vėliavą, kurią didelių iškilimų metu pašventino skyriaus kapelionas kun. L. Kemėšis.

Per pirmą dešimtmetį mirtingumas praretino gretas — mirė 10 aktyviųjų narių. Šiuo metu skyrių sudaro 20 aktyviųjų ir 5 garbės nariai.

To paties A. Klimaičio rūpesčiu, V. Australijoje nuo 1954 metų veikia L.K.K. Savanorių skyrius, kurio nariai yra kartu ir ramovėnai.

Nuo pat ramovėnų skyriaus įsteigimo iki šiol kurėjas - savanoris A. Klimaitis yra to skyriaus valdybos pirmininkas. Atšventęs savo amžiaus 70 metų sukaktį, jis numatė iš aktyvaus darbo pasitraukti į stebėtojų eiles, bet negali atsikratyti rūpesčio, kas jį turės pakeisti.

Š. m. gegužės mėn. 5 d. skyrius atšventė savo veiklos 12 metų sukaktį ir tą patį dieną atsisveikino su skyriaus kapelionu kun. L. Kemėšiu, kuris išvyko į Kanadą, pas savo brolių.

Minint veiklos sukaktį, buvo atnašautos šv. mišios už mirusius ramovėnus.

Dabartinę skyriaus valdybą sudaro: Andrius Klimaitis — skyr. v-bos pirmininkas, Juozas Macas — vicepirm., Vincas Kazokas — sekretorius, Jonas Žukauskas — išdininkas ir Kazys Žuromskis — meno ir kultūros reik. vadovas.

Skyriaus valdybai tenka glaudžiai bendradarbiauti su A.L.B. Pertho apylinkės valdyba, kurios sąstate yra ir aktyvūs, susipratę ramovėnai.

X.

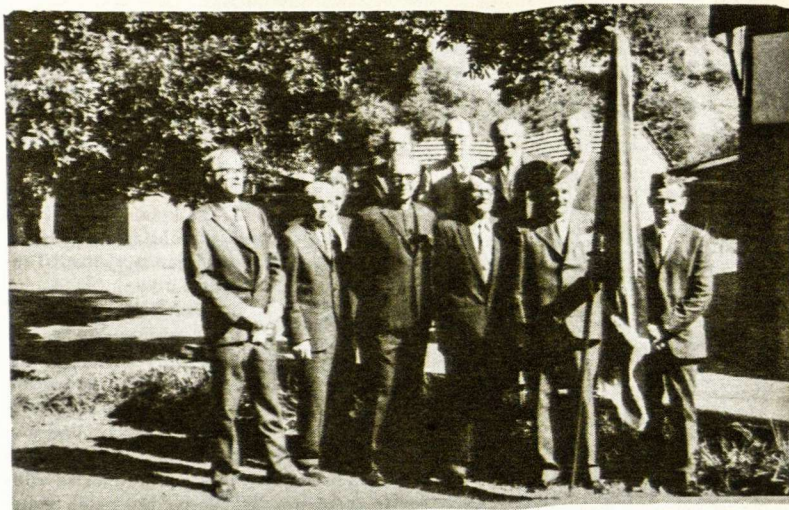
KARIO PAREMTI POBŪVIS ČIKAGOJE

Pranešu visiems Čikagoje ir jos apylinkėse gyvenantiems Kario skaitytojams ir bičiuliams, kad kaip kiekvienais metais, taip ir šiemet, spalio mėn. 20 d., sekmadienį, 4 val. p.p., Jaunimo Centre, yra rengiama žurnalui Karys paremti kavutė-pobūvis. Pobūvį rengia Čikagos ramovėnai ir birutininkės. Be vaišių, atsilankiusiems bus patiekta meninė programa ir parodyti filmai. Taip pat, laimės keliu, Kario rėmėjams bus paskirta dovana — dail. Vl. Vaitiekūno paveikslas "Rudenėlis".

Visi Kario skaitytojai, buvę kariai, savanoriai, šauliai su savo artimaisiais ir svečiais, o taip pat ir visa lietuviškoji Čikagos visuomenė kviečiami šioje kavutėje atsilankyti ir paremti mūsų vienintelį lietuvišką karinės minties žurnalą — K A R Y S!

G.J. Stankūnas

Kario atstovas Čikagoje

Pertho ramovėnai: Pirmoje eilėje iš k.: skyr. v-bos pirm. A. Klimaitis, sav. A. Miliauskas, kun. L. Kemėšis, su kepure P. Žulys, vėliavą laiko J. Žukauskas, su kepe. V. Krikštolaitis. Antroje eilėje iš k.: K. Žuromskis, P. Krutulis, A. Dzemonas ir K. Čečys.

Žurnalo "KARYS" Redaktoriumi

Malonėkite artimiausiam KARIO nr. paskelbti sekantį:

Patikslinimas A. Rėklaičio straipsnio "JIE ĮAMŽINO", Karys, 1974.V., Nr. 5, 198 psl.

Įsaiškinta, kad nepriklausomybės metu

Pirmojo Lietuvos Prezidento karo mokyklos ats. jaun. ltn. laida yra kadro karininkų laida. Tad ši laida yra pirmoji kadro karininkų laida įsijungusi į Lietuvos Fondo narių eiles 1966 m. gegužės mėn. 3 d. Šią laidą baigė ne 102 karininkai, bet 103.

A. Rėklaitis

L K V S RAMOVĖ Clevelando skyriaus rengta gegužinė, žurnalui KARYS paremti, praėjo su dideliu pasisekimu. Pasitaikius labai gražiam orui rengėjai vos spėjo aptarnauti gausiai susirinkusius svečius bei viešnius.

Valdyba nuoširdžiai dėkoja visiems už atsilankymą. Ta pačia proga nuoširdžiai dėkojame p. I. Plechavičienei, A. Jonaitienei, M. Smelstoriui, S. Astrauskui ir KARIO redakcijai už aukas loterijai.

Čia tie laimingieji: po knygą laimėjo — I. Verbyla, L. Kazis, J. Krigeris ir p. Karklius.

Po bonką VO — Geležienė ir Kijauskienė. Tortą B. Paulionis. KARIO metines prenumeratas K. Gaižutis, Ješmantas ir E. Malskienė.

Clevelando Ramovėnų choro nariai, nuotaikingai vaišinosi ir dainavo globojami M. Smelstoriaus. Prie baro sąžiningai svečius aptarnavo J. Žagarskas, I. Visockas ir P. Jurgutavičius.

Tad, dar kartą visiems ir visoms nuoširdus lietuviškas ačiū.

Skyriaus Valdyba

Montrealio Skyriaus Ramovėnų metinis susirinkimas įvyko š.m. kovo 31 d. Buvo išrinkta skyriaus valdyba sekančiai dvių metų kadencijai. Pareigomis pasiskirstė: P. Keturka — skyriaus pirmininkas, B. Bagdžiūnas — vicepirm., Aug. Kalvaitis — izdininkas, P. Gabrys — sekretorius. Į revizijos komisiją: R. Simaniūktis ir A. Zukas.

Be to, naujai išrinktoji valdyba, š.m. gegužės mėn. 5 d. susirinkusi posėdžiui, nutarė pakviesti p. N. Bagdžiūnieneį skyriaus informacijos bei korespondentės pareigoms.

P. Gabrys

KARIO REDAKCIJAI

Prisiunčiu šiokių tokių naujienų (2 laikraščio iškarpos), iš Australijos padangės. Šiom dienom paaiškėjo, kad Australijos valdžia (paslapčia) pripažino Pabaltijo valstybes rusams. Ši valdžia, prieš pat rinkimus, net raštu painformavo lietuvius, kad Pabaltijo kraštų rusams nepripažins. Be abejo, kai kurie lietuviai už ją net balsavo. Bet valdžia, laimėjus rinkimus, savo nusistatymą Pabaltijo atžvilgiu sulaužė. Dabar savaime kyla išvada, kad ir visa Australija, kiekvienu momentu (paslapčia) gali būti parduota rusams. Dalis rusų laivyno visą laiką manevruoja Indijos vandenyne, netoli Australijos krantų. Daugelis karininkų, ypač aukštesnių laipsnių, pasiliepusavo. Kariuomenėj aukštesnes vietas skiriami patikimi civiliai, nežiūrint, kad jie jokio karo mokslo nėra baigę. Daugelyje sričių daromos reformos, buvusią padėtį priversti prie tam tikros, mums jau gerai žinomos, santvarkos.

Turiu automobilį, — bet juo negaliu naudotis, nes nėra benzino. Dėl streikų, kol kas negaliu išsiųsti Kario prenumeratą. Reik vykti į banką už 7 mylių, bet nėra priemonių. Turiu alyva kūrenamą pečių, bet kambariuos reik sėdėti su paltu, nes nėra alyvos. Naktimis šaltis siekia iki —10°C. Reik manyti, kad neužilgo bus išjungta ir elektros srovė. Krautuvėse vis didėja paprasčiausių prekių trūkumas.

Linkėdamas Jums gero vėjo,

V. B.

AUKOJO KARIUI:

(Balandis, Gegužė, Birželis, 1974)

\$100.00:

LVS "Ramovė", Waterbury skyrius

\$50.00:

LŠST DLK Kęstučio Š. Kp., Racine, Wis.

\$20.00:

LVS "Ramovė" St. Catharines skyrius
Skučas D., APO, NY
Žiogas D., Delhi, Can.

\$11.00:

Stašaitis Jz., Dorchester, MA

\$10.00:

LŠST DLK Algirdo Š. Kp., Hamilton, Can.
Grybauskas R., Baltimore, MD
Taparas K., Adelaide, Australija
Vaitkus Ed., Stratford, CT

\$7.50:

Pakalnis M., W. Union, Ohio

\$6.50:

Klimas Jz., Vancouver, Can.
Misiūnas V., Elizabeth, NJ

\$6.00:

Algenis K., Woodhaven, NY
Burba Br., Detroit, MI
Daunys K., Toronto, Can.
Diminskas V., Chicago, IL
Leveckis G., Westwood, MA
Mieželis Vl., Phoenix, AZ
Paulionis B., Cleveland, Ohio
Stapulionis A., Dorchester, MA
Švedas J., Elizabeth, NJ

\$5.00:

Pautienis K., Cleveland Hts, Ohio
Petkevičius Stasė, Mount HOPE, CAN.
Radvenis G.W., Los Angeles, CA
Vasilūnas L., Norwood, Austr.

\$4.00:

Gedmintas Vl., Worcester, MA
Norkus P., Hartford, CT

\$3.00:

Babickas Pov., Worcester, MA
Baltrušis A., Willowdale, Van.
Bulota A., Los Angeles, CA
Černius J., Clarmont, CA
Dapkus Ben., Berlin, CT
Dūda K., So. Boston, MA
Gurevis Jz., Chicago, IL
Ivanauskas A., Livonia, MI
Jankauskas Ed., Munster, IN
Klimas Alb., Gr. Rapids, MI
Pangonis St., Omaha, NB
Petrauskas A., Dearborn, MI
Sederavičius Vyt., Omaha, NB
Spirikaitis Al., Euclid, Ohio
Stelmokas J., Lansdowne, PA
Virbalis J., Cleveland, Ohio

\$2.50:

Narbutas J., St. Laurent, Can.

\$2.00:

Astrauskas St., Willowick, Ohio
Bazėnas Ed., Naugatuck, CT
Burneikis Pov., Chicago, IL
Cibulskis Jz., Brooklyn, NY
Cieminis A.M., Rochester, NY

Daunys Alk., Syosset, NY
Dimas Pr., Woodhaven, NY
Jaras P., Norwood, MA
Jonušas K., Eden, Can.
Kačergius V., Motreal, Can.
Kernagis J., Chicago, IL
Kišonas Ad., Dearborn Hts, MI
Markevičius R., Woodhaven, NY
Pocius Aug., Rockford, IL
Puodžiukaitis V., Waterbury, CT
Ramoška J., Chicago, IL
Raugas B., Delran, NJ
Romanauskas Z., Hallandale, FL
Simonaitis Ona, Cicero, IL
Shilling Edw., Racine, Wis.
Tamošiūnas V., Detroit, MI
Valkavickas V., Chicago, IL
Vilčinas Vl., Racine, WIS.
Visckosas Alk., St. Catharines, Can.
Vyšniauskas St., Montreal, Can.
Žilėnas K., Cicero, IL

\$1.00:

Bakšys J., Toronto, Can.
Balaišis K., Cleveland, Ohio
Banionienė M., Los Angeles, CA
Bielskis J., Rockford, IL
Bražiūnas Jz., Dearborn Hts, MI
Čepukaitis V., Cleveland, Ohio
Černiauskas P., New Britain, CT
Galdikas K., St. Catharines, Can.
Garliauskas St., Detroit, MI
Garolis A., Portland, OR
Grybauskas Jz., Hot Springs, AR
Juška Br., Kenosha, WI
Kažemėkaitis Vk., Racine, WI
Keturakis V., Toronto, Can.
Kidolius Pr., Hartford, CT
Kielius K., Chicago, IL
Krasauskas I., Hyannis, MA
Kriščiūnas Jz., Mainz, Vok.
Lukas A., Hamilton, Can.
Mačikūnas St., Niagara Falls, Can.
Michels Br. H., Washington, DC
Miežaitis J., Elizabeth, NJ
Mingėla A., Hamilton, Can.
Nenortas V., Hartford, CT
Nesavas J., Detroit, MI
Pečiulis VYT., Toronto, Can.
Petronis M., Sydney, Austr.
Rekešius J., Butler, NJ
Sedlickas Jz., Rochester, NY
Skobeika Ed., Richmond Hill, NY
Stanionis Pr., Detroit, MI
Šniuolis M., Hamilton, Can.
Urbšaitis J., Euclid, Ohio
Užemis Br., Hot Springs, AR
Valys J., Gulfport, FL
Valkauskas Jz., Waterbury, CT
Vyšniauskas Jz., St. Catharines, Can.
White J., Avon Park, FL
Zakas St., Washington, PA

Aukojusiems KARYS nuoširdžiai dėkoja.

NAUJAS "KARIO" ADRESAS

**Prenumeratos mokestį ir korespondenciją siųsti šiuo NAUJU adresu:
341 HIGHLAND BLVD., BROOKLYN, N.Y. 11207**

KARIO PRENUMERATORIAMS IR PLATINTOJAMS

Kylančios kainos, deja, neaplenkė ir KARIO spausdinimo. Už spaudos darbą spaus-tuvė nuo sausio 1 d. 1974 m. pakėlė kainas 12%, o nuo š.m. birželio mėn. popieriaus kaina vėl pakilo 9%.

Esame priversti ir mes, nors ir labai apgailestaudami, kelti prenumeratos kainą. Nuo sausio 1 d. 1975 m. prenumeratos mokestis bus \$10.00 metams, atskiro KARIO nr. kai-na — \$1.00.

Tikimės, kad KARIO skaitytojai, suprasdami mūsų žurnalo svarbią misiją, nepa-būs tik vienu doleriu brangesnio metinio mokesčio ir rems mūsų darbą ir toliau.

Suprasdami, tačiau, ir mūsų skaitytojų biudžetinius sunkumus, darome išimtį tiems prenumeratoriams, kurie sumokės prenumeratą iki gruodžio mėn. 10 d. 1974 m.; jiems prenumerata už 1975 metus — tik \$9.00.

KARIO Administracija

UŽSIENIO prenumeratoriai prašomi ne-delsiant pranešti KARIO administracijai naujus pašto kodų numerius.

Įvairių autorių straipsniai skelbiami KARYJE nevisada reiškia redakcijos ar leidėjų nuomonę • KARYS išleidžiamas kiekvieno mėnesio pradžioje. Jam skiriami straipsniai turi pasiekti redakciją nemažiau dvi savaites prieš išleidimą. Rankraščiai redakcijoje nesaugomi • Keisdami adresą nedelsdami praneškite KARIUI, pažymėdami naująjį ir se-nąjį adresą • Cekius, arba "Money Order" adresuoti tik "KARYS" vardu, — ne "Warrior" ar kt.